

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Розпорядження Антимонопольного
комітету України**

28 листопада 2024 р. № 22-рп

ЗВІТ

**щодо інвентаризації програм підтримки суб'єктів господарювання за
рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, які існували на день
набрання чинності Законом України «Про державну допомогу суб'єктам
господарювання»**

Зміст

Список скорочень та абревіатур.....	2
Вступ.....	3
Розділ 1. Виконання зобов'язання України щодо інвентаризації чинних програм державної допомоги.....	5
Розділ 2. Правове регулювання у сфері державної допомоги.....	7
2.1. Програма державної допомоги.....	7
2.2. Допустимість державної допомоги.....	9
2.3. Чинна державна допомога.....	11
Розділ 3. Заходи, підтримки суб'єктів господарювання, що можуть містити ознаки чинних програм державної допомоги (за економічними сферами).....	12
3.1. Сфера енергетики.....	12
3.2. Сфера енергетичної ефективності.....	19
3.3. Сфера навколишнього природного середовища.....	26
3.4. Сфера стратегічних галузей промисловості.....	35
3.5. Сфера цифровізації, електронних комунікацій, розвитку інфраструктури широкопasmового доступу до Інтернету.....	38
3.6. Сфера транспорту, надання послуг поштового зв'язку, дорожнього господарства.....	40
3.7. Сфера освіти і науки, наукової, науково-технічної діяльності, трансферу (передачі) технологій.....	47
3.8. Сфера інвестиційної політики та розвитку підприємництва.....	53
3.9. Сфера інноваційної діяльності.....	59
3.10. Сфера міжбюджетних відносин та місцевих бюджетів.....	61
3.11. Сфера державної регіональної політики.....	63
3.12. Сфера охорони здоров'я.....	67
3.13. Сфера харчової промисловості.....	68
3.14. Сфера соціальної політики.....	69
3.15. Сфера фізичної культури і спорту.....	71
3.16. Сфера культури та охорони культурної спадщини.....	76
3.17. Сфера медіа.....	87
3.18. Сфери оборони та національної безпеки.....	90
3.19. Сфера туризму.....	95
3.20. Сфера професійної підготовки кадрів для агропромислового комплексу.....	97
3.21. Сфера державно-приватного партнерства.....	98
3.22. Сфери будівництва та управління об'єктами державної власності.....	100
3.23. Сфера експортно-імпоротної діяльності.....	102
3.24. Сфера виробництва та використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння.....	103
3.25. Інші крос-секторальні заходи підтримки.....	105
Розділ 4. Програми чинної державної допомоги, що існувала до 02.08.2017 (за економічними сферами).....	113
4.1. Сфера вугільної промисловості.....	113
4.2. Сфера стратегічних галузей промисловості.....	119
4.3. Сфера зайнятості населення.....	122
4.4. Сфера захисту прав осіб з інвалідністю.....	126
4.5. Сфера фізичної культури і спорту.....	129
Розділ 5. Висновки та напрями подальшої роботи.....	133
Додатки	

Список скорочень та абревіатур

БКУ	Бюджетний кодекс України
Держенергоефективності	Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України
Держкіно	Державне агентство України з питань кіно
ДПС	Державна податкова служба України
Держмитслужба	Державна митна служба України
Закон	Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»
Звіт ЄК	Звіт про прогрес України в рамках Пакета розширення Європейського Союзу 2023 року
Комітет	Антимонопольний комітет України
КМУ	Кабінет Міністрів України
Мінагрополітики	Міністерство аграрної політики та продовольства України
Мінінфраструктури	Міністерство розвитку громад та територій України
Міндовкілля	Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України
Міненерго	Міністерство енергетики України
Мінекономіки	Міністерство економіки України
Міноборони	Міністерство оборони України
Мінмолодьспорт	Міністерство молоді та спорту України
Мінсоцполітики	Міністерство соціальної політики України
Мінстратегпром	Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України
Мінцифри	Міністерство цифрової трансформації України
Мінфін	Міністерство фінансів України
МКСК	Міністерство культури та стратегічних комунікацій України
МКУ	Митний кодекс України
МОЗ	Міністерство охорони здоров'я України
МОН	Міністерство освіти і науки України
НКРЕКП	Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг
НКЦПФР	Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку
ОСП	Оператор систем передачі
ПКУ	Податковий кодекс України
План заходів з виконання рекомендацій ЄК	План заходів з виконання рекомендації Європейської комісії, представлених у Звіті про прогрес України в рамках Пакета розширення Європейського Союзу 2023 року, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.02.2024 № 133-р
Проект ЄС «COMPASA»	Проект Європейського Союзу «Узгодження правил і практик конкуренції та державної допомоги із законодавством ЄС»
Регламент 1370/2007	Регламент (ЄС) № 1370/2007 Європейського Парламенту і Ради від 23 жовтня 2007 року про громадські послуги пасажирських перевезень залізничним і дорожнім транспортом
Угода про асоціацію	Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони
ЄС	Європейський Союз
ЦОВВ	Центральний орган виконавчої влади

Вступ

Звіт щодо інвентаризації програм підтримки суб'єктів господарювання за рахунок державних чи місцевих ресурсів, які існували на день набрання чинності Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – звіт), підготував Антимонопольний комітет України (далі – Комітет), що є Уповноваженим органом з питань державної допомоги (далі – Уповноважений орган) відповідно до частини першої статті 8 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон).

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, вимагає від України забезпечити створення повністю функціонуючої системи контролю державної допомоги. У статті 267 Угоди про асоціацію визначено конкретні зобов'язання щодо створення повного реєстру чинних програм державної допомоги. Угода про асоціацію також зобов'язує Україну привести всі чинні програми допомоги у відповідність з правилами ЄС щодо державної допомоги.

У Звіті Європейської комісії про прогрес України в рамках Пакета розширення Європейського Союзу 2023 року зазначено, що Україна у 2024 році повинна, зокрема, підготувати достовірну та повну інвентаризацію схем державної допомоги, запроваджених до створення органу, відповідального за контроль за державною допомогою в Україні.

Комітет визначено одним із відповідальних за виконання пункту 66 Плану заходів з виконання рекомендації Європейської комісії, представленого у звіті ЄК, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України № 133-р від 09.02.2024 (далі – Розпорядження № 133-р). Крім Комітету, відповідальними за його виконання є надавачі державної допомоги (центральні органи виконавчої влади, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування).

Пунктом 66 Плану заходів з виконання рекомендацій Європейської комісії, затвердженого Розпорядженням № 133-р, передбачено двоетапне завершення інвентаризації:

- 1) подання надавачами державної допомоги інформації про програми підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, які існували на день набрання чинності Законом, – протягом двох місяців після відновлення дії обов'язку надавачів державної допомоги щодо подання інформації про чинну державну допомогу;
- 2) створення реєстру схем державної допомоги суб'єктам господарювання на основі інформації, поданої надавачами державної допомоги, про програми підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, які існували на день набрання чинності Законом – протягом шести місяців після подання надавачами державної допомоги інформації про чинну державну допомогу.

Отже, Комітет зосередив зусилля на підготовчій роботі для завершення інвентаризації чинних програм державної допомоги в умовах призупинення дії окремих положень Закону відповідно до пункту 5² «Прикінцевих та перехідних положень» Закону.

Наказом Голови Комітету від 20.05.2024 № 46-ОД було затверджено План проведення інвентаризації програм підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, які існували на день набрання чинності Законом, на 2024 рік (далі – Наказ 46-ОД), який, зокрема, передбачає, здійснення таких заходів:

- формування та наповнення внутрішнього переліку заходів, що можуть містити ознаки програм підтримки;
- аналіз заходів щодо наявності ознак програм підтримки;
- проведення відповідних заходів (наради, консультації тощо) із надавачами державної допомоги для збору додаткової інформації про програми підтримки, консультації з експертами проєкту ЄС «COMPASA»;
- формування внутрішнього переліку програм підтримки;
- отримання експертних висновків від проєкту ЄС «COMPASA» щодо сформованого переліку програм підтримки;
- підготовка та подання на розгляд Комітету звіту щодо інвентаризації програм підтримки;
- підготовка та внесення пропозицій Кабінету Міністрів України щодо проведення інвентаризації програм підтримки з метою інформування надавачів такої підтримки суб'єктам господарювання.

Цей звіт містить опис роботи, проведеної Комітетом протягом травня – вересня 2024 року у співпраці з основними надавачами державної допомоги (міністерствами, центральними органами виконавчої влади) та Проєктом ЄС «COMPASA», а також вжитих Комітетом заходів на виконання Розпорядження № 133-р та Наказу № 46-ОД.

У розділі 1 звіту міститься опис заходів, здійснених Комітетом на виконання зобов'язання України щодо інвентаризації чинних програм державної допомоги. У розділі 2 викладено правові засади регулювання у сфері державної допомоги, розкрито зміст і сутність програми державної допомоги, допустимості державної допомоги, чинної державної допомоги. У розділі 3 висвітлені заходи підтримки суб'єктів господарювання, які можуть містити ознаки чинної державної допомоги, згруповані залежно від економічної сфери. Розділ 4 містить опис програм чинної державної допомоги, що існувала до 02.08.2017. У звіті визначені органи виконавчої влади, які є відповідальними за реалізацію потенційних програм підтримки суб'єктів господарювання.

В додатках до звіту наведено: перелік потенційних програм підтримки та нормативно-правових актів, що можуть містити заходи державної допомоги, які існували на день набрання чинності Законом (додаток 1); копії протоколів нарад із ЦОВВ (додаток 2).

Інформація, викладена у цьому звіті, може бути використана надавачами державної допомоги, які, на виконання підпункту 1 пункту 66 Плану заходів з виконання рекомендацій Європейської комісії, після відновлення дії окремих положень Закону, зупинених під час дії воєнного стану, мають подати до Комітету повідомлення щодо потенційних програм чинної державної допомоги.

Розділ 1. Виконання зобов'язання України щодо інвентаризації чинних програм державної допомоги

Відповідно до пункту 1 статті 267 Угоди про асоціацію Україна протягом трьох років з дати набрання чинності цією Угодою мала, зокрема, прийняти національне законодавство про державну допомогу та створити незалежний у своїй діяльності орган, який матиме повноваження, необхідні для застосування в повному обсязі статті 262 цієї Угоди. Цей орган, *inter alia*, отримав повноваження дозволяти схеми державної допомоги та індивідуальні випадки надання допомоги відповідно до критеріїв, визначених у статтях 262 та 264 цієї Угоди, а також вимагати повернення державної допомоги, яка була надана незаконно. Будь-яка нова допомога, яка надається в Україні, повинна відповідати положенням статей 262 та 264 Угоди протягом одного року з дати створення такого органу.

Згідно з пунктом 2 статті 267 Угоди про асоціацію Україна протягом п'яти років із дати набрання чинності Угодою повинна була створити повний реєстр схем державної допомоги, яка надавалася до створення органу, визначеного в пункті 1, та привести ці схеми допомоги у відповідність із критеріями, визначеними у статтях 262 та 264 Угоди, протягом строку не більше ніж сім років із дати набрання чинності Угодою (тобто до 01.01.2023).

Законом передбачений механізм виконання цього зобов'язання, проведення інвентаризації чинних програм державної допомоги та створення реєстру схем державної допомоги.

Так, відповідно до пункту 2 «Прикінцеві та перехідні положення» Закону усі надавачі державної допомоги протягом одного року з дня набрання чинності Законом були зобов'язані подати Комітету повідомлення про програми підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, які існували на день набрання чинності Законом.

Після розгляду Комітетом повідомлень про чинну державну допомогу, що надаються в порядку, визначеному розділом 4 Закону, та прийняття відповідних рішень, оцінені Комітетом програми державної допомоги були внесені до реєстру чинної державної допомоги. Чинна державна допомога, що існувала на день набрання чинності Законом, яка відповідно до рішення Комітету була визнана недопустимою для конкуренції, мала бути приведена у відповідність із Законом у строк, визначений Комітетом, але не більш як протягом п'яти років із дати набрання чинності Законом.

Комітет за результатом розгляду повідомлень про чинну державну допомогу, які були подані надавачами з 2017 по 2022 роки, та прийняття відповідних рішень сформував реєстр чинної державної допомоги. У лютому 2023 року реєстр опубліковано на офіційному веб-порталі Комітету, де він доступний за посиланням – <http://surl.li/xwnfkj>. Інформація щодо програм державної допомоги, які були включені до реєстру чинної державної допомоги, наведена в розділі 4 цього звіту.

На виконання вимог статті 267 Угоди про асоціацію в рамках робочої взаємодії секретаріатів Комітету асоціації Україна – ЄС у торговельному складі у березні 2023 року реєстр чинної державної допомоги було передано стороні ЄС.

У жовтні 2022 року на сьомому засіданні Комітету асоціації Україна – ЄС у торговельному складі обговорювалось, зокрема, питання доопрацювання тестового реєстру чинної державної допомоги та забезпечення прозорості державної допомоги.

Водночас сторона ЄС висловила сумніви щодо повноти інвентаризації, а також охоплення нею всіх економічних сфер і секторів.

У Звіті ЄК було зазначено, що Україна повинна підготувати достовірну та повну інвентаризацію схем державної допомоги, запроваджених до створення Уповноваженого органу. При цьому Європейська комісія зазначила, що застосування правил державної допомоги, зокрема, щодо нотифікацій, було проблематичним, оскільки органи влади, які надають державну допомогу, не завжди повідомляли Комітет про заходи державної допомоги. Отже, Комітет не зміг провести повну інвентаризацію схем державної допомоги.

Разом із тим подання надавачами державної допомоги повідомлень про програми підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, які існували на день набрання чинності Законом, не здійснюється, починаючи з лютого 2022 року по теперішній час, оскільки відповідно до пункту 5² «Прикінцевих та перехідних положень» Закону (доповненого згідно із Законом № 2134-IX від 15.03.2022; у редакції Закону № 2175-IX від 01.04.2022), під час дії воєнного стану норми статей 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 цього Закону та інші норми законодавства, що впливають із зазначених статей цього Закону, не застосовуються.

У січні 2024 року під час технічного дзвінка між представниками Комітету, Європейської комісії та експертами Проєкту ЄС «COMPASA» відбулось обговорення проблемних питань інвентаризації чинної державної допомоги. У лютому 2024 року за підсумками технічного дзвінка Комітет отримав лист від Європейської комісії із зауваженнями до реєстру чинної державної допомоги.

Крім цього, Комітет отримав експертні висновки та звіти Проєкту ЄС «Підтримка Антимонопольного комітету України у впровадженні правил державної допомоги», зокрема Заключний звіт про попередню оцінку програм державної допомоги, що містяться в Податковому кодексі та Митному кодексі України, з рекомендаціями стосовно подальших кроків для приведення у відповідальність із законодавством про державну допомогу та правилами ЄС щодо державної допомоги та Звіт «Попередня оцінка чинних програм державної допомоги що підлягає приведенню у відповідність із законодавством про державну допомогу та правилами ЄС щодо державної допомоги», у яких містилися переліки потенційних схем підтримки суб'єктів господарювання, що потребують додаткового дослідження для завершення інвентаризації, зокрема:

- перелік законодавчих актів, до яких запропоновано внести зміни законопроектом № 5648 від 10.06.2021;
- перелік заходів, що впливають із Закону про бюджет України, потенційно значущих для надання державної допомоги;
- перелік заходів Податкового та Митного кодексів України, на основі яких потенційно надається державна допомога.

Враховуючи пропозиції і зауваження Європейської комісії, Комітет проаналізував понад 140 заходів, виявлених Проєктом ЄС «COMPASA» або під час спільної роботи Комітету із ЦОВВ. Такі заходи були об'єднані в 75 потенційних програм чинної державної допомоги залежно від економічної сфери та мети підтримки.

У період із червня по серпень 2024 року Комітет направив відповідні запити міністерствам та іншим ЦОВВ, у сфері відповідальності яких реалізуються зазначені програми. Спільно з експертами Проєкту ЄС «COMPASA» Комітет провів 19 нарад з основними надавачами державної допомоги. Після здійснення спільного аналізу заходів і програм підтримки виявлено 56 програм, які містять ознаки чинної державної допомоги. Разом із тим 19 програм виключено з переліку потенційних програм чинної державної допомоги.

Інформація про виявлені заходи, що можуть містити ознаки чинних програм державної допомоги, викладена в розділі 3 цього звіту та в додатку 1.

Розділ 2. Правове регулювання у сфері державної допомоги

2.1. Програма державної допомоги

Закон визначає програму державної допомоги як нормативно-правовий акт або сукупність актів, на підставі яких певним категоріям суб'єктів господарювання передбачається надання державної допомоги впродовж певного або невизначеного періоду у визначеному або невизначеному розмірі (частина перша статті 1).

Відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію сторони домовились, що вони застосовуватимуть статті 262, 263 (3) або 263 (4) Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керовані принципи та інші чинні адміністративні акти Європейського Союзу.

Згідно з пунктом «d» статті 1 Регламенту Ради (ЄС) № 2015/1589 від 13 липня 2015 року про встановлення детальних правил застосування статті 108 Договору про функціонування Європейського Союзу «програма допомоги» означає будь-який акт, на основі якого суб'єктам господарювання, визначеним у такому акті загальним та абстрактним чином, може бути надано індивідуальну допомогу без потреби в додаткових імплементаційних заходах, та будь-який акт, на основі якого одному чи декільком суб'єктам господарювання може бути надано допомогу, не пов'язану з конкретним проєктом, на невизначений строк та/або в невизначеному розмірі.

У експертному висновку Проєкту ЄС «COMPASA» від 05.04.2024 COMPASA2024/04-04 (далі – Висновок) стосовно змісту поняття програми державної допомоги в законодавстві ЄС та практиці ЄК зазначено, що програма державної допомоги – це нормативно-правовий акт (або набір нормативно-правових актів), який містить принципи, на основі яких може надаватися державна допомога. Ці принципи стосуються загальних та процедурних аспектів надання державної допомоги. Вони залежать від мети політики відповідних органів влади, які повинні переконатися, що надана за програмою державна допомога сумісна з відповідними правилами державної допомоги. Такі принципи можуть бути визначені в одному нормативно-правовому акті (наприклад, в законі чи акті Уряду) або в кількох нормативно-правових актах, які разом утворюють програму (закон та акт Уряду). В останньому випадку закон може надавати загальні повноваження щодо надання державної допомоги, тоді як урядовий акт

може передбачати детальні принципи надання державної допомоги (загальні та процедурні норми). Такий підхід, який використовується в деяких державах-членах, дозволяє за потреби легше змінити детальні принципи без необхідності внесення змін до закону через парламентську процедуру, яка зазвичай є складнішою, ніж процедура зміни підзаконного акта.

Висновок містить перелік основних елементів програми державної допомоги:

1) загальні принципи надання державної допомоги:

- ціль державної допомоги (наприклад, інвестиції в спортивну інфраструктуру);
- отримувачі державної допомоги (наприклад, малі та середні підприємства);
- допустима діяльність;
- форма державної допомоги (наприклад, грант, податкова пільга);
- допустимі витрати, які можуть покриватися державною допомогою;
- максимальна сума допомоги на проєкт / отримувача (у відповідних випадках);
- застосовна інтенсивність державної допомоги;
- виключені сектори або компанії;
- стимулюючий ефект;
- дата надання допомоги;
- бюджет програми державної допомоги;
- тривалість програми державної допомоги;
- інші відповідні умови;

2) процедури надання державної допомоги:

- інформація про надавача державної допомоги;
- порядок подання заяв для отримання державної допомоги;
- необхідна документація до заявки;
- критерії оцінки для схвалення заявки;
- підстава для надання допомоги (адміністративне рішення / угода);

3) правила ex-post контролю, вимоги до звітності:

- повноваження відповідного органу щодо контролю за належним впровадженням та використанням державної допомоги;
- вимоги до звітності для отримувачів.

У Висновку Проєкт ЄС «COMPASA» зауважив, що наведений перелік елементів є загальним і може не відображати всіх характеристик програм держав-членів ЄС. Цей список демонструє базову концепцію. Якщо програма не включає всі згадані елементи, вона не є вичерпною і повинна бути доповнена. Під час процедури повідомлення ЄК перевіряє принципи, включені до певної програми, і чи вони відповідають правилам допустимості державної допомоги ЄС.

У випадку законодавства України Проєкт ЄС «COMPASA» рекомендував розглядати нормативні акти, що містять лише загальні норми щодо надання державної допомоги, як програми державної допомоги, які потребують внесення змін із метою забезпечення того, щоб вони включали вищенаведені принципи надання допомоги для всіх окремих випадків незалежно від повноважень з надання допомоги.

У Висновку зазначено, що Комітет під час нарад із надавачами державної допомоги обговорював принцип, за яким нормативні акти можуть містити стандартизовані правила

надання державної допомоги, що забезпечує універсальне застосування правил іншими надавачами державної допомоги. У розумінні законодавства ЄС у сфері державної допомоги такі нормативні акти можна вважати «парасольковими програмами державної допомоги». У разі розроблення таких «парасолькових програм державної допомоги» форма та зміст програм державної допомоги будуть уніфіковані як на державному, так і на місцевому рівнях, що також дозволить спростити оцінку їх відповідності законодавству про державну допомогу.

2.2. Допустимість державної допомоги

Пунктом 1 статті 262 Угоди про асоціацію передбачено, що будь-яка допомога, надана Україною або країнами-членами Європейського Союзу з використанням державних ресурсів, що спотворює або загрожує спотворити конкуренцію шляхом надання переваг окремим підприємствам або виробництву окремих товарів, є несумісною з належним функціонуванням Угоди в тій мірі, у якій вона може впливати на торгівлю між Сторонами.

Проте згідно з пунктом 2 статті 262 Угоди про асоціацію вважатиметься сумісним з належним функціонуванням Угоди:

- а) допомога соціального характеру, що надається індивідуальним споживачам, за умови, що така допомога надається без дискримінації, пов'язаної з походженням відповідних товарів;
- б) допомога на відшкодування збитків, спричинених природними катастрофами або надзвичайними ситуаціями.

Крім того, відповідно до пункту 3 статті 262 Угоди про асоціацію може вважатися сумісним із належним виконанням цієї Угоди таке:

- а) допомога для сприяння економічному розвитку регіонів з надзвичайно низьким рівнем життя або із суттєвим рівнем безробіття;
- б) допомога для сприяння виконанню важливого проекту для спільного європейського інтересу або для виправлення значних порушень нормальної роботи в економіці України чи однієї з держав-членів Європейського Союзу;
- с) допомога для сприяння розвитку певної економічної діяльності або певних економічних сфер, якщо така допомога не має несприятливого впливу на умови торгівлі всупереч інтересам Сторін;
- д) допомога для підтримки культури та збереження культурної спадщини, якщо така допомога не має несприятливого впливу на умови торгівлі всупереч інтересам Сторін;
- е) допомога для досягнення цілей, дозволених відповідно до правил ЄС щодо горизонтальних блоків виключень та правил щодо горизонтальної і галузевої державної допомоги, яка надається відповідно до викладених у них умов;
- ф) допомога для інвестицій з метою забезпечення відповідності обов'язковим стандартам, визначеним директивами ЄС, зазначеними в Додатку ХХХ до Глави 6 («Навколишнє середовище») розділу V цієї Угоди, протягом зазначеного в ньому періоду імплементації, зокрема адаптації підприємств та обладнання до нових вимог, може бути дозволена обсягом до 40% прийнятних витрат.

Статтею 2 Закону встановлено принцип недопустимості державної допомоги для конкуренції, відповідно до якого державна допомога є недопустимою для конкуренції, якщо інше не встановлено Законом.

Стаття 5 Закону визначає, що державна допомога є допустимою, якщо:

1) допомога має соціальний характер, кінцевими вигодонабувачами якої є споживачі, за умови, що така допомога надається без дискримінації, пов'язаної з походженням товарів;

2) надається з метою відшкодування збитків, завданих надзвичайними ситуаціями техногенного чи природного характеру.

Відповідно до частини першої статті 6 Закону державна допомога може бути визнана допустимою, якщо вона надається для таких цілей:

1) сприяння соціально-економічному розвитку регіонів, рівень життя в яких є низьким або рівень безробіття є високим;

2) виконання загальнодержавних програм розвитку або розв'язання соціальних та економічних проблем загальнонаціонального характеру;

3) сприяння окремим видам господарської діяльності або окремим економічним сферам, або суб'єктам господарювання в окремих економічних зонах, за умови, що це не суперечить міжнародним договорам України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

4) підтримки культури, креативних індустрій, туризму та збереження культурної спадщини, якщо вплив такої державної допомоги на конкуренцію є неістотним.

Згідно із частиною другою статті 8 Закону до повноважень Комітету як Уповноваженого органу належить визначення належності до державної допомоги заходів з підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, оцінювання допустимості державної допомоги для конкуренції, прийняття рішень, передбачених Законом.

КМУ визначає критерії оцінки допустимості окремих категорій державної допомоги, що надається для цілей, передбачених частиною першою статті 6 Закону.

Наразі затверджено 17 критеріїв оцінки допустимості державної допомоги:

- для провадження господарської діяльності, що здійснюється з використанням об'єктів портової інфраструктури;
- для забезпечення розвитку регіонів;
- для підтримки середнього та малого підприємництва;
- на професійну підготовку працівників;
- на працевлаштування окремих категорій працівників та створення нових робочих місць;
- на відновлення платоспроможності та реструктуризацію суб'єктів господарювання.
- на охорону навколишнього природного середовища;
- на проведення наукових досліджень, технічний розвиток та інноваційну діяльність;
- для підтримки культури та збереження культурної спадщини;
- для місцевої інфраструктури;
- на надання послуг зі створення та/або добору, організації та поширення масової інформації, які є послугами, що становлять загальний економічний інтерес;
- для рекреаційної інфраструктури;
- на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес;
- в галузі цивільної авіації;
- для провадження діяльності, пов'язаної зі спортивною інфраструктурою;
- у вугільній галузі;
- на подолання наслідків, спричинених коронавірусною хворобою COVID-19.

Під час оцінки допустимості державної допомоги Комітет застосовує наведені критерії, а в разі відсутності національних критеріїв Комітет відповідно до статті 264 Угоди про

асоціацію може використовувати відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти ЄС.

Державна допомога, для того щоб вважатися допустимою, має відповідати умовам допустимості, наведеним у критеріях.

Відповідно до пункту 3 розділу 9 Закону чинна державна допомога, що існувала на день набрання чинності Законом, яка відповідно до рішення Уповноваженого органу визнана недопустимою для конкуренції, має бути приведена у відповідність із Законом у строк, визначений Уповноваженим органом, але не більш як протягом п'яти років з дня набрання чинності Законом.

Отже, після подання надавачами державної допомоги інформації про програми підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, які існували на день набрання чинності Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», на виконання пункту 66 Плану заходів з виконання рекомендації ЄК Комітет має визначити належність заходів підтримки до державної допомоги та здійснити її оцінку допустимості відповідно до критеріїв оцінки допустимості. У разі визнання такої державної допомоги недопустимою для конкуренції вона має бути приведена у відповідність із вимогами Закону.

Приведення чинних програм державної допомоги у відповідність із вимогами Закону може здійснюватися шляхом внесення змін до таких програм, зокрема, доповнення їх умовами допустимості відповідно до критеріїв оцінки допустимості державної допомоги, обмеження максимального розміру незначною державною допомогою відповідно до Закону.

2.3. Чинна державна допомога

Чинна державна допомога – програма державної допомоги чи індивідуальна державна допомога, яка існувала на день набрання чинності цим Законом (набрав чинності в повному обсязі 02.08.2017) або щодо якої Уповноважений орган прийняв рішення про допустимість такої допомоги для конкуренції та строк дії якої ще не завершився.

Програму державної допомоги можуть утворювати один нормативно-правовий акт або кілька нормативно-правових актів, які разом утворюють програму (наприклад, закон України та постанова КМУ).

Під час роботи над звітом було виявлено випадки, коли програми підтримки формуються на основі положень закону України та відповідних підзаконних нормативно-правових актів та/або інших документів.

При цьому Закон, який набрав чинності 02.08.2017, передбачає можливість надавати підтримку суб'єктам господарювання та встановлює загальну норму, тобто визначає лише принципи надання такої підтримки і не конкретизує всіх умов її надання. Детальні умови надання підтримки встановлюються відповідними підзаконними нормативно-правовими актами та/або іншими документами, які набрали чинності після 02.08.2017.

Згідно з інформацією, наведеною в експертному висновку Проекту ЄС «COMPASA» від 19.07.2024 COMPASA2024/07-08: «Якщо постанова містить також правила надання допомоги,

вони утворюють схему разом із Законом. У такому випадку ми вважаємо, що, незважаючи на те, що Постанова набула чинності у 2021 році, схему слід вважати такою, що підпадає під дію пункту 2 статті 267 Угоди про асоціацію».

Враховуючи наведене, до окремих програм підтримки, представлених у Звіті, до яких включено Закони України, що набрали чинності до 02.08.2017, віднесено також підзаконні нормативно-правові акти, що набрали чинності після 02.08.2017 та конкретизують механізм надання відповідної підтримки.

Розділ 3. Заходи підтримки суб'єктів господарювання, що можуть містити ознаки чинних програм державної допомоги (за економічними сферами)

3.1. Сфера енергетики

У сфері енергетики було виявлено 10 потенційних заходів підтримки, що містились у нормативно-правових актах. За результатами опрацювання окремі заходи були об'єднані в 4 потенційні програми державної підтримки суб'єктів господарювання, які існували на день набрання чинності Законом та за якими потенційним відповідальним центральним органом виконавчої влади є Міненерго.

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Підтримка з метою стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії	Закон України «Про альтернативні джерела енергії» (статті 8, 9, 9 ¹ , 9 ²) Закон України «Про ринок електричної енергії» (статті 65, 71)
2	Підтримка виробництва та використання енергії з відновлювальних джерел та альтернативних видів палива	Пункти 197.16.1, 197.16.2 статті 197 Податкового кодексу України (звільнення від ПДВ). Підпункти 14 та 16 пункту 1 статті 282 Митного кодексу України (звільнення від оподаткування митом)
3	Підтримка виробництва електричної енергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками та/або з відновлюваних джерел енергії	Пункт 213.2.8 статті 213 Податкового кодексу України (акцизний податок)
4	Підтримка виробництва альтернативних видів палива	Підпункти «г» та «г» пункту 229.1.1 частини 229.1 статті 229 Податкового кодексу України (акцизний податок)

Відповідно до Положення про Міненерго, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2020 № 507, Міненерго є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує:

- формування та реалізує державну політику в електроенергетичному, ядерно-промисловому, вугільно-промисловому, торфодобувному, нафтогазовому та нафтогазопереробному комплексі;

- формування та реалізацію державної політики у сфері відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів газового палива та у сфері нагляду (контролю) у галузях електроенергетики і теплопостачання, а також на ринку природного газу.

Комітет надіслав Міненерго лист від 06.06.2024 № 500-29.1/02-5726е (далі – Лист), у додатку до Листа містився перелік з 10 потенційних заходів підтримки та нормативно-правових актів, які можуть містити заходи чинної державної допомоги.

Міненерго надало Комітету інформацію за запропонованою формою, проте не в повному обсязі.

На нараді щодо інвентаризації, яка відбулася 05.08.2024 (протокол № 18 від 05.08.2024 додається), Міненерго повідомило про готовність опрацювати та надати необхідну інформацію у відповідь на відповідний запит Комітету щодо інвентаризації потенційних програм підтримки. Додатковий запит до Міненерго направлено листом від 14.08.2024 № 500-29.1/02-7876е. Відповідь Міненерго надано листом від 12.10.2024 № 26/1.6-3.2-25126 (вх. № 6-02/12991 від 14.10.2024).

Під час опрацювання з Міненерго 10 потенційних заходів підтримки, частина з яких були об'єднані в 4 потенційні програми державної підтримки суб'єктів господарювання, вказані вище, встановлено таке.

1. Щодо підтримки з метою стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії.

Програма державної підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел визначена сукупністю нормативно-правових актів, а саме Законами України «Про ринок електричної енергії» та «Про альтернативні джерела енергії».

У статті 8 Закону України «Про альтернативні джерела енергії» зазначено, що Кабінет Міністрів України має право передбачити у державному бюджеті видатки на фінансову підтримку учасників ринку електричної енергії, на яких покладено спеціальні обов'язки із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, відповідно до бюджетних запитів центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, на підставі розрахунків, наданих НКРЕКП.

Згідно зі статтями 9, 9¹, 9² Закону України «Про альтернативні джерела енергії» стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії здійснюється, зокрема, шляхом застосування:

- «зеленого» тарифу (спеціальний тариф, за яким закуповується електрична енергія, вироблена на об'єктах електроенергетики, зокрема на введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями);

- аукціонної ціни (ціна 1 кіловат-години електричної енергії, запропонована суб'єктом господарювання, який визначений переможцем аукціону з розподілу квоти підтримки).

Також для введених в експлуатацію з 1 липня 2015 року по 31 грудня 2024 року об'єктів електроенергетики, у тому числі черг будівництва електричних станцій (пускових комплексів), які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), до «зеленого» тарифу, аукціонної ціни встановлюється надбавка за дотримання рівня використання обладнання українського виробництва (фіксована у визначених Законом України «Про альтернативні джерела енергії» відсотках доплата до «зеленого» тарифу,

аукціонної ціни, пропорційна рівню використання суб'єктом господарювання на відповідному об'єкті електроенергетики обладнання українського виробництва).

Згідно із частиною другою статті 62 Закону України «Про ринок електричної енергії» забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії віднесено до спеціальних обов'язків, що покладаються на гарантованого покупця, ПУП, ОСП, виробників електричної енергії з альтернативних джерел енергії, яким встановлено "зелений" тариф, на строк застосування "зеленого" тарифу; виробників електричної енергії з альтернативних джерел енергії, які за результатами аукціону набули право на підтримку, - на строк дії підтримки таких виробників.

Законом України № 3220-IX від 30.06.2023 «Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення та «зеленої» трансформації енергетичної системи України» запроваджено поняття механізму ринкової премії, а також передбачено відповідальність за небаланси виробників електричної енергії альтернативних джерел енергії. Відповідно до абзацу двадцять третього статті 1 Закону України «Про альтернативні джерела енергії» (у редакції Закону України № 3220-IX від 30.06.2023) механізм ринкової премії – система стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, за якою гарантований покупець виплачує суб'єктам господарювання, яким встановлено «зелений» тариф, та суб'єктам господарювання, які за результатами аукціону набули право на підтримку, різницю між розміром «зеленого» тарифу або аукціонної ціни з урахуванням надбавки до нього (неї) та розрахунковою ціною, визначеною у порядку, встановленому Законом України «Про ринок електричної енергії». Відповідно до статті 9³ Закону України «Про альтернативні джерела енергії» та статті 65 Закону України «Про ринок електричної енергії» цей механізм застосовуватиметься до переможців аукціонів, а також поширюється на всіх виробників за «зеленим» тарифом, що вже вийшли з балансуєючої групи гарантованого покупця.

Міненерго на Лист Комітету не надало інформації щодо обсягів підтримки та кількості отримувачів, водночас зазначило, що захід є актуальним та повідомило таке:

- підтримка надається щодо послуги, що становить загальний економічний інтерес;

- гарантований покупець та постачальники універсальних послуг надають оператору системи передачі послугу із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, вартість якої затверджується НКРЕКП, яка є складовою тарифу на послуги з передачі електричної енергії, що встановлюється Регулятором. Враховуючи зазначене, інформація щодо обсягів підтримки та кількості отримувачів знаходиться у розпорядженні НКРЕКП.

Комітет листом від 23.07.2024 № 500-29.1/02-7174е запитав у НКРЕКП інформацію щодо потенційної програми підтримки з метою стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, зокрема, щодо обсягів підтримки та кількості отримувачів. Листом від 31.07.2024 № 8412/22.1.1/7-24 (вх. № 7-02/10028 від 01.08.2024) НКРЕКП надала відповідну позицію, зокрема, на думку НКРЕКП, дія Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» не поширюється на суб'єктів господарювання, господарська діяльність яких пов'язана з виконанням спеціальних обов'язків із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, фінансування яких на сьогодні здійснюється виключно за рахунок коштів, передбачених в тарифі на послуги з передачі електричної енергії оператора системи передачі, що визначається Регулятором. Водночас запитувану інформацію щодо обсягів підтримки та кількості отримувачів Комітету не надано.

Також, на думку Міненерго, головним відповідальним виконавцем програми «Підтримка з метою стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії» необхідно визначити НКРЕКП, а Міненерго - співвиконавцем. У зв'язку із цим, варто зазначити, що згідно з пунктом першим розділу IV Порядку подання та оформлення повідомлень про нову державну допомогу та про внесення змін до умов чинної державної допомоги, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України

від 04.03.2016 № 2-рп, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 04 квітня 2016 р. за № 501/28631, у разі якщо надавачами державної допомоги є одночасно декілька органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю чи юридичних осіб, що діють від їх імені, уповноважених розпоряджатися ресурсами держави чи місцевими ресурсами, які ініціюють та/або надають державну допомогу, Комітету подається спільне повідомлення про нову державну допомогу.

Відтак нормативно-правові акти, які формують програму підтримки, є чинними, отже, програма підтримки підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

2. Щодо підтримки виробництва та використання енергії з відновлювальних джерел та альтернативних видів палива.

Згідно з пунктами 197.16.1 та 197.16.2 частини 197.16 статті 197 Податкового кодексу України звільняються від оподаткування податком на додану вартість операції із ввезення на митну територію України:

- устаткування, яке працює на відновлюваних джерелах енергії, енергозберігаючого обладнання і матеріалів, засобів вимірювання, контролю та управління витратами паливно-енергетичних ресурсів, обладнання та матеріалів для виробництва альтернативних видів палива або для виробництва енергії з відновлюваних джерел енергії;
- матеріалів, устаткування, комплектуючих, що використовуються для виробництва:
- устаткування, яке працює на відновлюваних джерелах енергії;
- матеріалів, сировини, устаткування та комплектуючих, які будуть використовуватися у виробництві альтернативних видів палива або виробництві енергії з відновлюваних джерел енергії;
- енергозберігаючого обладнання і матеріалів, виробів, експлуатація яких забезпечує економію та раціональне використання паливно-енергетичних ресурсів;
- засобів вимірювання, контролю та управління витратами паливно-енергетичних ресурсів.

Згідно з підпунктами 14 та 16 пункту 1 статті 282 Митного кодексу України від оподаткування митом (податкові пільги) при ввезенні на митну територію України або вивезенні за її межі звільняються:

14) устаткування, яке працює на відновлюваних джерелах енергії, енергозберігаюче обладнання і матеріали, засоби вимірювання, контролю та управління витратами паливно-енергетичних ресурсів, обладнання та матеріали для виробництва альтернативних видів палива або для виробництва енергії з відновлюваних джерел енергії за умови, що ці товари застосовуються платником податків для власного виробництва та якщо ідентичні товари з аналогічними якісними показниками не виробляються в Україні. Перелік таких товарів із зазначенням кодів УКТ ЗЕД встановлюється Кабінетом Міністрів України;

16) матеріали, устаткування та комплектуючі, що використовуються для виробництва:

- а) устаткування, що працює на відновлюваних джерелах енергії;
- б) матеріалів, сировини, устаткування та комплектуючих, що будуть використовуватися у виробництві альтернативних видів палива або виробництві енергії з відновлюваних джерел енергії;
- в) енергозберігаючого обладнання і матеріалів, виробів, експлуатація яких забезпечує економію та раціональне використання паливно-енергетичних ресурсів;
- г) засобів вимірювання, контролю та управління витратами паливно-енергетичних ресурсів;
- г) матеріалів, сировини та устаткування, що будуть використовуватися у нанотехнологічних виробництвах або працювати з використанням нанотехнологій.

Міненерго на Лист Комітету не надало інформації щодо зазначеної програми підтримки. На нараді, що відбулась 05.08.2024, Міненерго зазначило, що заходи є актуальними та чинними, а інформація щодо обсягів підтримки перебуває у розпорядженні Державної митної служби.

Разом із тим згідно з листом Державної митної служби від 07.08.2024 № 15/15-01-04/8.20/4185 (вх. № 7-02/10247 від 07.08.2027) інформація щодо звільнення від оподаткування митом відповідно до підпунктів 14 та 16 пункту 1 статті 282 Митного кодексу України протягом 2021-2023 років та отримувачів такого звільнення відсутня.

Також листом від 22.08.2024 № 15/15-01-04/8.220/4474 (вх. № 7-02/10766 від 22.08.2024) Державна митна служба щодо звільнення від оподаткування податком на додану вартість відповідно до пунктів 197.16.1 та 197.16.2 частини 197.16 статті 197 Податкового кодексу України повідомила про відсутність випадків здійснення митного оформлення відповідних товарів.

Наразі Міненерго не надало інформації щодо мети заходу, кількості отримувачів, обсягів підтримки, наявності інших пов'язаних актів законодавства, що регулюють надання цієї підтримки.

Відтак положення нормативно-правових актів, які формують програму підтримки, є чинними, отже, програма підтримки підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

3. Щодо підтримки виробництва електричної енергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками та/або з відновлюваних джерел енергії.

Відповідно до пункту 213.2.8 частини 213.2 статті 213 Податкового кодексу України звільняються від оподаткування акцизним податком операції з реалізації електричної енергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками та/або з відновлюваних джерел енергії.

У цій сфері також діє Закон України «Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу», статтею 6 якого встановлено, що фінансування розробки проєктів, закупівлі технологічного обладнання та будівництва когенераційних установок здійснюється за рахунок власних і запозичених коштів підприємств, часткового використання коштів спеціальних рахунків технопарків, фізичних осіб, у тому числі іноземних інвесторів, кредитів енергосервісних компаній, а також за рахунок коштів відповідних бюджетів.

Міненерго на Лист Комітету не надало інформації щодо зазначеної програми підтримки. На нараді, що відбулась 05.08.2024, Міненерго зазначило, що захід є актуальним, його метою є стимулювання виробництва електричної енергії високоефективними когенераційними установками.

Разом із тим у своєму листі від 07.08.2024 № 9971/5/99-00-19-03-02-05 (вх. № 7-02/10253 від 07.08.2024) щодо звільнення від оподаткування акцизним податком на підставі пункту 213.2.8 частини 213.2 статті 213 Податкового кодексу України Державна податкова служба зазначила, що відповідно до пункту 30.2 статті 30 Податкового кодексу України підставами для надання податкових пільг є особливості, що характеризують певну групу платників податків, вид їх діяльності, об'єкт оподаткування або характер та суспільне значення здійснюваних ними витрат. Водночас, оскільки відповідно до підпункту 213.2.8 пункту 213.2 статті 213 Податкового кодексу України реалізація електричної енергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками та/або з відновлюваних джерел енергії, належить до операцій з підакцизними товарами, які не підлягають оподаткуванню, то такі операції не є податковою пільгою у розумінні статті 30 Податкового кодексу України.

Водночас положення нормативно-правових актів, які формують програму підтримки, є чинними, отже, програма підтримки підлягає повідомленню до Комітету для здійснення

відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

4. Щодо підтримки виробництва альтернативних видів палива.

Відповідно до підпунктів «г» та «г» пункту 229.1.1 частини 229.1 статті 229 Податкового кодексу України акцизний податок справляється за ставкою 0 гривень за 1 літр 100-відсоткового спирту, зокрема, із біоетанолу, що використовується підприємствами для виробництва бензинів моторних сумішевих із вмістом біоетанолу, етил-трет-бутилового етеру (ЕТБЕ), інших добавок на основі біоетанолу; та біоетанолу, який використовується для виробництва біопалива.

Міненерго на Лист Комітету не надало інформації щодо зазначеної програми підтримки. На нараді, що відбулась 05.08.2024, Міненерго зазначило, що захід підтримки є чинним та актуальним, а також 04.06.2024 було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо обов'язковості використання рідкого біопалива (біокомпонентів) у галузі транспорту» № 3769-IX, відповідно до якого додавання біопалива у бензин стане обов'язковим в Україні з травня 2025 року.

Також згідно з листом Державної податкової служби від 07.08.2024 № 9971/5/99-00-19-03-02-05 (вх. № 7-02/10253 від 07.08.2024) інформація щодо справляння акцизного податку за ставкою 0 гривень підпунктів «г» та «г» пункту 229.1.1 частини 229.1 статті 229 Податкового кодексу України та щодо отримувачів такого звільнення відсутня.

Водночас вказаний захід також опрацьовувався з Мінекономіки та Мінагрополітики. Під час наради (Протокол № 19 від 10.09.2024 додається), за інформацією представників Мінагрополітики, було з'ясовано, що справляння акцизного податку за ставкою 0 грн, передбачене підпунктами «г» та «г» пункту 229.1.1 частини 229.1 статті 229 Податкового кодексу України, не може розглядатися як державна допомога з огляду на те, що біоетанол у суміші або як добавка до палив в подальшому оподатковується за ставкою, встановленою для таких палив. Отже, такий захід обумовлений логікою податкового регулювання та спрямований на уникнення подвійного оподаткування.

Враховуючи наведене, захід, передбачений підпунктами «г» та «г» пункту 229.1.1 частини 229.1 статті 229 Податкового кодексу України, не містить ознак державної допомоги, не підлягає повідомленню до Комітету та включенню до Реєстру чинної державної допомоги.

Варто зазначити, що під час опрацювання з Міненерго потенційних заходів підтримки, що містились у нормативно-правових актах, було встановлено, що 3 заходи можуть належати до сфери повноважень Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України та/або Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України, а саме:

- постанова Кабінету Міністрів України від 1 березня 2010 р. № 243 «Про затвердження Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010-2021 роки»;
- підпункт 17 пункту 1 статті 282 Митного кодексу України, згідно з яким у випадках, встановлених цим Кодексом та іншими законами з питань оподаткування, при ввезенні на митну територію України або вивезенні за її межі від оподаткування митом звільняються, зокрема, технічні та транспортні засоби, у тому числі самохідні сільськогосподарські машини, що працюють на біопаливі та класифікуються за кодами згідно з УКТ ЗЕД, визначеними статтею 7 Закону України «Про альтернативні види палива», якщо такі товари не виробляються в Україні;
- пункт 166.3.7 пункту 166.3 статті 166 Податкового кодексу України, згідно з яким платник податку має право включити до податкової знижки у зменшення оподаткованого доходу платника податку за наслідками звітного податкового року,

нарахованого у вигляді заробітної плати, зменшеного з урахуванням положень пункту 164.6 статті 164 цього Кодексу, або у вигляді дивідендів, крім сум дивідендів, які не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподатковуваного доходу, такі фактично здійснені ним протягом звітного податкового року витрати: 166.3.7 суму коштів, сплачених платником податку у зв'язку з переобладнанням транспортного засобу, що належить платникові податку, з використанням у вигляді палива моторного сумішевого, біоетанолу, біодизелю, стиснутого або скрапленого газу, інших видів біопалива.

Щодо вказаних заходів Комітет запитав інформацію в Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України листом від 15.08.2024 № 500-29.1/02-7924є та в Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України листом від 15.08.2024 № № 500-29.1/02-7926є. Ці заходи описані в розділі 3.2. «Сфера енергетичної ефективності» цього Звіту.

Також було встановлено, що один захід підтримки належить до сфери повноважень Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, а саме: підпункт 11 пункту 1 статті 282 Митного кодексу України, згідно з яким звільняються від оподаткування митом товари, включаючи продукцію, обладнання, устаткування, транспортні засоби та інші речі майнового характеру, призначені для виконання угоди про розподіл продукції, а також продукція, видобута у виключній (морській) економічній зоні України, що ввозяться на митну територію України при виконанні угоди про розподіл продукції, а також товари (крім майна та матеріальних цінностей, вартість яких була відшкодована інвестору компенсаційною продукцією і які перейшли у власність держави) та видобута продукція, що вивозяться інвестором з України відповідно до Закону України «Про угоди про розподіл продукції» та угоди про розподіл продукції. Зазначений захід описаний в розділі 3.3. «Сфера навколишнього природного середовища» цього Звіту.

Крім цього, під час опрацювання з Міненерго та Мінфіном потенційних заходів підтримки, що містились у нормативно-правових актах, було встановлено, що 3 заходи є нечинними, а саме:

- пункти 2а та 2б підрозділу 2 розділу XX Податкового кодексу України, згідно з якими тимчасово, до 1 січня 2019 року, звільняються від оподаткування податком на додану вартість операції з: а) постачання техніки, обладнання, устаткування, визначених статтею 7 Закону України "Про альтернативні види палива", на території України; б) імпорту за кодами УКТ ЗЕД, визначеними статтею 7 Закону України «Про альтернативні види палива», техніки, обладнання, устаткування, що використовуються для реконструкції існуючих і будівництва нових підприємств з виробництва біопалива і для виготовлення та реконструкції технічних і транспортних засобів з метою споживання біопалива, якщо такі товари не виробляються та не мають аналогів в Україні, а також технічних та транспортних засобів, у тому числі самохідних сільськогосподарських машин, що працюють на біопаливі, якщо такі товари не виробляються в Україні;
- пункт 16 підрозділу 4 розділу XX Податкового кодексу України, згідно з яким тимчасово, до 1 січня 2020 року, звільняється від оподаткування прибуток підприємств у розмірі доходу підприємств, отриманого ними від господарської діяльності з використанням газу (метану) вугільних родовищ та/або похідної сировини газу (метану) вугільних родовищ, у тому числі газоповітряної суміші із вмістом газу (метану), яка не відповідає вимогам до якості природного газу, призначеного для транспортування, промислового та комунально-побутового споживання, що здійснюється відповідно до Закону України «Про газ (метан) вугільних родовищ»;
- пункт 45 підрозділу 2 розділу XX Податкового кодексу України, згідно з яким тимчасово, до 1 січня 2022 року, звільняються від оподаткування податком на додану вартість операції з постачання на митній території України вугілля та/або продуктів

його збагачення товарних позицій 2701, 2702, 2704 00 згідно з УКТ ЗЕД, а саме, вугілля та/або продуктів його збагачення.

Мінфін у своєму листі від 26.06.2024 № 11310-08-5/19362 (вх. № 6-02/8693 від 27.06.2024) зазначає, зокрема, що суб'єкти господарювання не мають можливості скористатися тимчасовими пільгами після закінчення терміну їх застосування та що законодавчо неможливо продовжити дію норми Кодексу, строк застосування якої закінчився. У разі необхідності застосування положень такої норми приймається нова норма Кодексу з новими строками її дії.

Отже, вказані 3 заходи державної підтримки, передбачені Податковим кодексом України, не підлягають включенню до Реєстру чинної державної допомоги, оскільки на підставі інформації Міністерства фінансів України можна зробити висновок про їх неактуальність та втрату чинності.

Отже, в результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації 3 програми підтримки суб'єктів господарювання у сфері енергетики є чинними та містять ознаки державної допомоги, відтак програми підтримки підлягають повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програм до Реєстру чинної державної допомоги.

Реалізація таких програм підтримки має враховувати правила державної допомоги. Надавачам державної допомоги доцільно розглядати питання забезпечення відповідності програм підтримки суб'єктів господарювання законодавству про державну допомогу у цій сфері, зокрема Регламенту Комісії (ЄС) № 651/2014 від 17 червня 2014 року щодо визначення певних категорій допомоги сумісними з внутрішнім ринком із застосуванням статей 107 і 108 Договору (зі змінами) та Повідомленню Європейської комісії (2022/С 80/01) «Рекомендації щодо державної допомоги для клімату, захисту навколишнього середовища та енергетики».

3.2. Сфера енергетичної ефективності

У сфері енергетичної ефективності було виявлено 2 заходи підтримки, що містяться в нормативно-правових актах, які є потенційними програмами державної підтримки суб'єктів господарювання, які існували на день набрання чинності Законом та за якими потенційним відповідальним центральним органом виконавчої влади є Мінінфраструктури.

Разом із тим під час наради з Міністерством енергетики України, яка відбулась 05.08.2024, було додатково виявлено ще 3 програми підтримки, що можуть містити заходи державної допомоги, які існували на день набрання чинності Законом та за якими потенційним відповідальним центральним органом виконавчої влади є Мінінфраструктури та/або Держенергоефективності.

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Підтримка термомодернізації та енергоефективних заходів	Закон України «Про енергетичну ефективність будівель» (положення статті 16)
2	Підтримка функціонування Фонду енергоефективності	Постанова Кабінету Міністрів України від 20.12.2017 р. № 1102 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для функціонування Фонду енергоефективності» Закон України № 2095-VIII від 08.06.2017 «Про Фонд енергоефективності»

3	Підтримка виробництва енергоносіїв з відновлювальних джерел енергії та альтернативних видів палива	Постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2010 № 243 «Про затвердження Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010-2021 роки»
4	Підтримка виробництва та споживання альтернативних видів палива (біопалива)	Підпункт 17 пункту 1 статті 282 Митного кодексу України (звільнення від оподаткування митом)
5	Підтримка використання альтернативних видів палива	Пункт 166.3.7 статті 166 Податкового кодексу України (податкова знижка)

Відповідно до Положення про Мінінфраструктури, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 червня 2015 р. № 460 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 17 грудня 2022 р. № 1400), Мінінфраструктури є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику, зокрема, у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, альтернативних видів рідкого та твердого палива, енергозбереження, забезпечення енергетичної ефективності.

Відповідно до Положення про Держенергоефективності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 № 676, Держенергоефективності є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України і який реалізує державну політику у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження та альтернативних видів палива.

Згідно з пунктом 3 Положення основними завданнями Держенергоефективності є, зокрема:

- реалізація державної політики у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження та альтернативних видів палива;
- забезпечення збільшення частки альтернативних видів палива в енергетичному балансі України;
- забезпечення підвищення рівня енергоефективності в усіх секторах національної економіки.
- Згідно з пунктом 4 Положення Держенергоефективності відповідно до покладених на нього завдань, зокрема:
 - розробляє, погоджує та здійснює контроль за виконанням державних цільових програм у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження та альтернативних видів палива, погоджує галузеві, регіональні та місцеві програми у цій сфері;
 - реалізує державно-приватне партнерство у сфері ефективного використання паливноенергетичних ресурсів, енергозбереження та альтернативних видів палива;
 - проводить кваліфікацію когенераційних установок;
 - здійснює моніторинг за ефективним використанням паливно-енергетичних ресурсів та альтернативних видів палива.

Комітет надіслав Мінінфраструктури лист від 07.06.2024 № 500-29.1/02-5774е (далі – Лист), у додатку до якого містився перелік потенційних програм підтримки та нормативно-правових актів, які можуть містити заходи чинної державної допомоги, з яких 2 заходи підтримки стосувалися сфери енергетичної ефективності.

Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України листом від 21.06.2024 № 11236/34/10-24 (вх. № 6-01/8484 від 24.06.2024) повідомило про відсутність чинних програм підтримки суб'єктів господарювання за рахунок коштів Міністерства або будь-якої іншої підтримки за рахунок Міністерства, які існували на день набрання чинності Законом України «Про державну підтримку суб'єктів господарювання».

Комітет листом від 12.07.2024 № 500-29.1/02-6848е повторно звернувся до Мінінфраструктури з метою отримання інформації щодо потенційних програм державної підтримки. При цьому до Комітету від Мінінфраструктури запитувана в Листі інформація не надійшла. Крім того, Комітет за участю представників Мінінфраструктури провів нараду стосовно інвентаризації чинних програм підтримки суб'єктів господарювання, яка відбулась 23.07.2024 (протокол № 6 від 23.07.2024 додається).

Водночас під час наради з Міністерством енергетики України (яка відбулась 05.08.2024, протокол № 18 додається) було встановлено, що за 3 заходами, які надсилалися Міністерству енергетики України, потенційним надавачем може бути Мінінфраструктури та/або Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України. Відтак Комітет надіслав додатковий запит щодо інвентаризації чинних програм підтримки до Мінінфраструктури листом від 15.08.2024 № 500-29.1/02-7924е та до Держенергоефективності листом від 15.08.2024 № 500-29.1/02-7926е.

Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України листом від 06.09.2024 № 16602/39/10-24 (вх. № 6-01/11381 від 06.09.2024) повідомило про те, що Міністерство не виконувало функцій головного розпорядника коштів щодо заходу з підтримки виробництва енергоносіїв з відновлювальних джерел енергії та альтернативних видів палива, який реалізується на підставі постанови Кабінету Міністрів України від 01.03.2010 № 243 «Про затвердження Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010-2021 роки». Крім того, Мінінфраструктури не є виконавцем щодо реалізації положень, визначених пунктом 17 частини першої статті 282 Митного кодексу України, підпункту 166.3.7 пункту 166.3 статті 166, підпункту 213.2.8

пункту 213.2 статті 213, підпунктів «г», «д» підпункту 229.1.1 пункту 229.1 статті 229 Податкового кодексу України.

Держенергоефективності надало відповідь листом від 22.08.2024 № 688-1.1/2.2/08-24 (вх. № 7-02/10780 від 22.08.2024), що містить часткову запитовану інформацію.

На підставі наявної в Комітеті інформації шляхом опрацювання перелічених потенційних чинних програм державної підтримки наразі встановлено таке.

1. Щодо підтримки термомодернізації та енергоефективних заходів.

Згідно зі статтею 12 Закону України «Про енергетичну ефективність будівель» стимулювання та сприяння підвищенню рівня енергетичної ефективності будівель може забезпечуватися шляхом, зокрема:

- розроблення і реалізації державних цільових програм підтримки термомодернізації будівель та здійснення енергоефективних заходів;
- надання державної підтримки термомодернізації або здійснення енергоефективних заходів у будівлях.

Статтею 16 цього Закону передбачено, що фінансування термомодернізації та енергоефективних заходів здійснюється за рахунок, зокрема, коштів державного і місцевих бюджетів.

Державна підтримка термомодернізації та енергоефективних заходів здійснюється, зокрема, шляхом:

- бюджетних інвестиційних асигнувань з державного бюджету та/або місцевих бюджетів, державних цільових програм;
- здешевлення кредитів на здійснення термомодернізації та/або енергоефективних заходів (відшкодування відсотків за кредитами та/або частини суми кредиту);
- відшкодування частини вартості термомодернізації та/або енергоефективних заходів;
- пільгового кредитування;
- надання державних та місцевих гарантій за кредитами.

Держенергоефективності зазначає, що у 2021–2023 роках не здійснювало державної підтримки суб'єктів господарювання відповідно до статті 16 Закону України «Про енергетичну ефективність будівель».

Разом із тим інформацію щодо мети, форми, можливих кінцевих отримувачів такої державної підтримки не надали Мінінфраструктури та Держенергоефективності.

Відтак, виходячи з наявної в Комітеті інформації, нормативно-правовий акт, що є правовою підставою для надання підтримки, є чинним, отже, програма *підтримки термомодернізації та енергоефективних заходів* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

2. Щодо підтримки функціонування Фонду енергоефективності.

Згідно зі статтею 1 Закону України «Про Фонд енергоефективності» основною ціллю створення Фонду є підтримка ініціатив щодо енергоефективності, впровадження інструментів стимулювання і підтримки здійснення заходів з підвищення рівня енергоефективності будівель та енергозбереження, зокрема в житловому секторі, з урахуванням національного плану щодо енергоефективності, зменшення викидів двоокису вуглецю з метою виконання Паризької угоди, впровадження *acquis communautaire* ЄС та виконання Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, забезпечення дотримання Україною міжнародних зобов'язань у сфері енергоефективності.

Згідно зі статтею 9 Закону України «Про Фонд енергоефективності» статутний капітал Фонду формується за рахунок коштів Державного бюджету України та з інших джерел, не заборонених законом, у розмірі, необхідному для забезпечення виконання статутних завдань Фонду. Статтею 15 передбачено, що до фінансових функцій Фонду належить, зокрема, надання грантів юридичним та фізичним особам безпосередньо або через банки-партнери. Статтею 17 передбачено, що Фонд надає гранти відповідно до програм, схвалених Наглядовою радою, грантом Фонду для цілей цього Закону є безповоротна фінансова допомога, що надається безпосередньо або через банки-партнери визначеним відповідно до програм Фонду юридичним та/або фізичним особам для здійснення передбачених цим Законом заходів з енергоефективності.

Згідно з Порядком використання коштів, передбачених у державному бюджеті для функціонування Фонду енергоефективності, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 20.12.2017 № 1102, бюджетні кошти, отримані Фондом відповідно до [пункту 3](#) цього Порядку, використовуються виключно для забезпечення його статутної діяльності, зокрема, для підтримки ініціатив щодо енергоефективності, впровадження інструментів стимулювання і підтримки здійснення заходів з підвищення рівня енергоефективності будівель та енергозбереження, зокрема в житловому секторі, з урахуванням національного плану щодо енергоефективності, зменшення викидів двоокису

вуглецю з метою виконання [Паризької угоди](#), впровадження *acquis communautaire* ЄС та виконання [Договору про заснування Енергетичного Співтовариства](#), забезпечення дотримання Україною міжнародних зобов'язань у сфері енергоефективності щодо:

здійснення термомодернізації;

впровадження ефективних систем моніторингу та управління;

встановлення високоефективних опалювальних і охолоджувальних систем та обладнання, а також заміни наявних систем та обладнання на більш ефективні;

здійснення інших заходів з метою забезпечення зменшення обсягу споживання енергетичних ресурсів за умови незмінності або поліпшення якості надання житлово-комунальних послуг у рентабельний спосіб, включаючи заходи щодо збільшення частки електроенергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії.

В листі Мінінфраструктури від 11.07.2024 № 12547/35/10-24 (вх. № 6-01/9212 від 11.07.2024) щодо забезпечення виконання завдань, визначених в пунктах 1-3 Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 02.12.2019 «Про невідкладні заходи щодо забезпечення енергетичної безпеки» (Указ Президента України від 02.12.2019 № 874/2019), міститься інформація про діяльність Фонду енергоефективності, а саме зазначено, що наразі Фонд реалізує програми, учасниками яких є лише багатоквартирні будинки, в яких створено ОСББ та ЖБК, які не вважаються суб'єктами господарювання.

Водночас запитувана Комітетом інформація щодо мети, обсягів, форми, кінцевих отримувачів такої державної підтримки за 2021–2023 роки не надійшла від Мінінфраструктури.

Отже, нормативно-правові акти, що формують програму підтримки, є чинними, відтак програма *підтримки функціонування Фонду енергоефективності* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

3. Щодо підтримки виробництва енергоносіїв з відновлювальних джерел енергії та альтернативних видів палива.

Метою Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010–2021 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 01.03.2010 № 243 (далі – Програма), є створення умов для наближення енергоємності валового внутрішнього продукту України до рівня розвинутих країн та стандартів Європейського Союзу, зниження рівня енергоємності валового внутрішнього продукту протягом строку дії Програми на 20 відсотків порівняно з 2008 роком (щороку на 3,3 відсотка), підвищення ефективності використання паливно-енергетичних ресурсів і посилення конкурентоспроможності національної економіки; оптимізація структури енергетичного балансу держави, у якому частка енергоносіїв, отриманих з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива, становитиме у 2015 році не менш як 10 відсотків, шляхом зменшення частки імпортованих викопних органічних видів енергоресурсів, зокрема природного газу, та заміщення їх альтернативними видами енергоресурсів, у тому числі вторинними, за умови належного фінансування Програми.

Серед основних завдань Програми передбачено, серед іншого, зменшення обсягу технологічних витрат і невиробничих втрат енергоресурсів у результаті модернізації обладнання, впровадження сучасних енергоефективних технологій, удосконалення системи державного управління та популяризації енергоефективності, зокрема шляхом стимулювання промислових підприємств до проведення модернізації котелень, впровадження енергоефективного обладнання, технологій, матеріалів і проведення відповідних робіт шляхом компенсації частини вартості проектів.

Джерелами фінансування Програми передбачено, зокрема, державний та місцевий бюджети.

Постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 896 дію Програми продовжено до 2021 року.

Держенергоефективності надало інформацію, що механізм реалізації Програми визначено Порядком використання коштів, передбачених в державному бюджеті для здійснення заходів щодо ефективного використання енергетичних ресурсів та енергозбереження, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 17.10.2011 № 1056.

Держенергоефективності повідомило, що Програмою та Порядком у 2021 році передбачено фінансування за рахунок державного бюджету обсягом 150 млн грн на відшкодування частини суми залучених кредитів виключно за такими напрямками:

стимулювання фізичних осіб – індивідуальних власників житла (одно, двоквартирні будинки);

стимулювання населення до придбання котлів з використанням будь-яких видів палива та енергії (за винятком природного газу та електроенергії).

Водночас у 2021 році Програмою не передбачалося відшкодування частини суми кредиту, залученого за напрямом стимулювання об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ) та житловобудівельних кооперативів (ЖБК), до впровадження енергоефективних заходів у багатоквартирних будинках. Дія Програми закінчилась у 2021 році. Фінансування енергоефективних заходів Програмою після 31.12.2021 не здійснювалось. Крім цього, Держенергоефективності підкреслює, що Програма прийнята з чітко визначеним терміном її дії, а саме на 2010–2021 роки, тому згідно з нормопроектувальною технікою не потребує визнання такою, що втратила чинність.

Отже, потребують остаточного з'ясування питання щодо виключного кола отримувачів державної підтримки за Програмою та можливості продовження дії Програми після 2021 року.

Водночас нормативно-правові акти, що формують програму підтримки, є чинним, відтак програма *підтримки виробництва енергоносіїв з відновлювальних джерел енергії та альтернативних видів палива* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

4. Щодо підтримки виробництва та споживання альтернативних видів палива (біопалива).

Відповідно до підпункту 17 пункту 1 статті 282 Митного кодексу України у випадках, встановлених цим Кодексом та іншими законами з питань оподаткування, при ввезенні на митну територію України або вивезенні за її межі від оподаткування митом звільняються, зокрема, технічні та транспортні засоби, у тому числі самохідні сільськогосподарські машини, що працюють на біопаливі та класифікуються за кодами згідно з УКТ ЗЕД, визначеними статтею 7 Закону України «Про альтернативні види палива», якщо такі товари не виробляються в Україні. Порядок ввезення зазначених технічних та транспортних засобів, у тому числі самохідних сільськогосподарських машин, визначається Кабінетом Міністрів України.

Водночас постанова Кабінету Міністрів України від 18 травня 2011 р. № 581 «Про затвердження Порядку ввезення на митну територію України техніки, обладнання, устаткування, технічних та транспортних засобів, що використовуються для розвитку виробництва і забезпечення споживання біологічних видів палива» втратила чинність на підставі постанови Кабінету Міністрів України від 17 березня 2023 року № 233.

Міністерство фінансів України у своєму листі № 34020-06-5/21934 від 25.07.2024 (вх. № 6-02/9806 від 25.07.2024) повідомляє, що наразі, за даними митної статистики, звільнення від сплати мита, передбачене підпунктом 17 пункту 1 статті 282 Митного кодексу України, не застосовується.

Разом із тим запитувану Комітетом інформацію щодо мети та кінцевих отримувачів такої державної підтримки не надано Мінінфраструктури та Держенергоефективності.

Отже, наразі положення Митного кодексу України, що формує програму підтримки, є чинним, відтак програма *підтримки виробництва та споживання альтернативних видів палива (біопалива)* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

5. Щодо підтримки використання альтернативних видів палива (податкова знижка).

Відповідно до підпункту 166.3.7 пункту 166.3 статті 166 Податкового кодексу України платник податку має право включити до податкової знижки у зменшення оподаткованого доходу платника податку за наслідками звітного податкового року, нарахованого у вигляді заробітної плати, зменшеного з урахуванням положень пункту 164.6 статті 164 цього Кодексу, або у вигляді дивідендів, крім сум дивідендів, які не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподаткованого доходу, такі фактично здійснені ним протягом звітного податкового року витрати: суму коштів, сплачених платником податку у зв'язку з переобладнанням транспортного засобу, що належить платникові податку, з використанням у вигляді палива моторного сумішевого, біоетанолу, біодизелю, стиснутого або скрапленого газу, інших видів біопалива.

Разом із тим, враховуючи, що стаття 166 Податкового кодексу України належить до розділу IV «Податок на доходи фізичних осіб», Комітет надіслав лист від 01.08.2024 № 500-29.1/02-7456є до Міністерства фінансів України із запитом щодо можливості застосування такої знижки суб'єктами господарювання, зокрема фізичними особами - підприємцями.

Міністерство фінансів України у своєму листі № 11220-04-5/27342 від 20.09.2024 (вх. № 6-02/11984 від 23.09.2024) повідомляє, що податкова знижка для фізичних осіб, які не є суб'єктами господарювання, – це документально підтверджена сума (вартість) витрат платника податку – резидента у зв'язку з придбанням товарів (робіт, послуг) у резидентів – фізичних або юридичних осіб протягом звітного року, на яку дозволяється зменшення його загального річного оподаткованого доходу, одержаного за наслідками такого звітного року у вигляді заробітної плати та/або у вигляді дивідендів, у випадках, визначених Кодексом.

Виходячи з положень Податкового кодексу України можна зробити висновок, що податкова знижка, передбачена підпунктом 166.3.7 пункту 166.3 статті 166 Податкового кодексу України, застосовується виключно до заробітної плати фізичних осіб, й отримувачами такої знижки не можуть бути суб'єкти господарювання, зокрема фізичні особи-підприємці.

Разом із тим, згідно з інформацією, яка міститься у додатку до листа Державної податкової служби від 07.08.2024 № 9971/5/99-00-19-03-02-05 (вх. № 7-02/10253 від 07.08.2024), отримувачами такої підтримки у формі податкової знижки протягом 2021–2023 років є фізичні особи.

Враховуючи наведене, оскільки отримувачами підтримки, передбаченої підпунктом 166.3.7 пункту 166.3 статті 166 Податкового кодексу України, є виключно фізичні особи, така підтримка не містить ознак державної допомоги, не підлягає повідомленню до Комітету та включенню до Реєстру чинної державної допомоги.

Отже, в результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації 4 програми підтримки суб'єктів господарювання у сфері енергоефективності є чинними, відтак програми підтримки підлягають повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програм до Реєстру чинної державної допомоги.

Реалізація таких програм підтримки має враховувати правила державної допомоги. Надавачам державної допомоги доцільно розглядати питання забезпечення відповідності

програм підтримки суб'єктів господарювання законодавству про державну допомогу у цій сфері, зокрема Регламенту Комісії (ЄС) № 651/2014 від 17 червня 2014 року щодо визначення певних категорій допомоги сумісними з внутрішнім ринком із застосуванням статей 107 і 108 Договору (зі змінами) та Повідомленню Європейської комісії (2022/С 80/01) «Рекомендації щодо державної допомоги для клімату, захисту навколишнього середовища та енергетики».

3.3. Сфера навколишнього природного середовища

У сфері охорони навколишнього природного середовища було виявлено 10 заходів підтримки, що містились у нормативно-правових актах. Окремі заходи, у свою чергу, були об'єднані в 7 потенційних програм державної підтримки суб'єктів господарювання, які існували на день набрання чинності Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та за якими потенційним відповідальним центральним органом виконавчої влади є Міндовкілля.

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Стимулювання раціонального використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища	Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», зокрема, положення статей 42, 47, 48 Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2011 № 163 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення природоохоронних заходів, зокрема з покращення стану довкілля»
2	Здійснення заходів реалізації пріоритетів розвитку сфери охорони навколишнього природного середовища	Постанова Кабінету Міністрів України від 17.08.2011 № 877 Деякі питання виконання Угоди про фінансування програми «Підтримка реалізації Стратегії національної екологічної політики України»
3	Підтримка заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів	Постанова Кабінету Міністрів України від 23.03.2011 № 348 Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів
4	Підтримка розвитку мінерально-сировинної бази	Закон України від 21.04.2011 № 3268-VI «Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року» Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2011 № 301 «Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для розвитку мінерально-сировинної бази»
5	Підтримка експлуатації державного водогосподарського комплексу та управління водними ресурсами	Закон України від 24.05.2012 № 4836-VI «Про затвердження Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року»

Постанова Кабінету Міністрів України від 23.05.2018 № 401 «Деякі питання використання коштів у сфері управління водними ресурсами»

6	Підтримка видобутку корисних копалин	Підпункт 11 пункту 1 статті 282 Митного кодексу України – звільнення від оподаткування митом (податкові пільги)
7	Підтримка окремих видів діяльності, а саме, діяльності у сфері гідроенергетики	Підпункт 255.4.12 пункту 255.4 статті 255 Податкового кодексу України – звільнення від сплати рентної плати за спеціальне використання води

Відповідно до Положення про Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.06.2020 № 614, Міндовкілля є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, який, зокрема, забезпечує:

формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, екологічної та в межах повноважень, передбачених законом, біологічної і генетичної безпеки;

формування державної політики:

- у сфері розвитку водного господарства, управління, використання та відтворення поверхневих водних ресурсів;
- у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр.

Комітет надіслав Міндовкілля лист від 06.06.2024 № 500-29.1/02-5724є (далі – Лист), у додатку до Листа містився перелік потенційних програм підтримки та нормативно-правових актів, які можуть містити заходи чинної державної допомоги.

Міндовкілля надало Комітету інформацію за запропонованою формою, проте не в повному обсязі.

На нараді щодо інвентаризації, яка відбулася 19.07.2024 (протокол № 3 від 19.07.2024 додається), Міндовкілля повідомило про готовність опрацювати та надати необхідну інформацію у відповідь на запит Комітету щодо інвентаризації потенційних програм підтримки. Додатковий запит до Міндовкілля направлено листом від 30.07.2024 № 500-29.1/02-7379є. Відповідь Міндовкілля надано листом від 14.08.2024 № 25/4-15.1/10763-24 (вх. № 6-02/10507 від 15.08.2024).

Під час опрацювання з Міндовкілля потенційних чинних програм державної підтримки встановлено таке.

1. Щодо стимулювання раціонального використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища.

За інформацією, наданою Міндовкілля, для використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення природоохоронних заходів на підставі статті 42 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», є обов'язковим дотримання Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення природоохоронних заходів, зокрема з покращення стану довкілля, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2011 № 163 (далі – Порядок використання коштів).

Відповідно до пункту 2 Порядку використання коштів бюджетні кошти спрямовуються відповідно до плану природоохоронних заходів з урахуванням переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 вересня 1996 року № 1147, на:

забезпечення раціонального використання і зберігання відходів виробництва і побутових відходів;

охорону і раціональне використання водних ресурсів;

збереження природно-заповідного фонду;

охорону атмосферного повітря;

охорону і раціональне використання природних рослинних ресурсів та ресурсів тваринного світу;

науку, інформацію і освіту, підготовку кадрів, оцінку впливу на довкілля, стратегічну екологічну оцінку, організацію праці, забезпечення участі у діяльності міжнародних організацій природоохоронного спрямування, впровадження економічного механізму забезпечення охорони навколишнього природного середовища;

рекультивацію порушених земель та використання родючого шару ґрунту під

час проведення робіт, пов'язаних із порушенням земель.

З огляду на зазначене Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України фінансує природоохоронні та ресурсозберігаючі заходи за бюджетними програмами, передбаченими законом України про Державний бюджет України на відповідний рік, а планування та фінансування природоохоронних заходів здійснюється відповідно до Порядку планування та фінансування природоохоронних заходів, затвердженого наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 12 червня 2015 року № 194, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 18 серпня 2015 року за № 994/27439 (далі – Порядок), з урахуванням Переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 вересня 1996 року № 1147, за визначеними напрямками. Згідно з пунктом 1.3 Порядку замовник природоохоронного заходу – юридична особа, яка має намір здійснити конкретний природоохоронний захід за рахунок бюджетних коштів. Замовником природоохоронного заходу можуть бути: відповідальний виконавець; підприємство, установа та організація, що належать до сфери управління Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України; центральний або місцевий орган державної виконавчої влади; юридична особа усіх форм власності. Водночас пунктом 3 Порядку використання коштів зазначено, що кошти загального фонду державного бюджету спрямовуються виключно на природоохоронні заходи, які здійснюються на об'єктах державної власності. Відповідно до пункту 2.1 Порядку планування видатків для реалізації природоохоронних заходів за відповідною бюджетною програмою здійснюється на кожний бюджетний період шляхом затвердження плану. Пунктом 2.2 Порядку встановлено, що основою для розгляду та включення природоохоронного заходу до плану є запит про виділення коштів для здійснення природоохоронних заходів за бюджетною програмою, що подається замовником природоохоронного заходу.

При плануванні видатків, пов'язаних з фінансуванням об'єктів капітального будівництва, подається копія зведеного кошторису витрат на загальну кошторисну вартість природоохоронного заходу, експертний звіт щодо розгляду проектної документації відповідно до Порядку затвердження проектів будівництва і проведення їх експертизи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11 травня 2011 року № 560, довідка про надходження та використання коштів з початку будівництва об'єкта.

Крім того, Міндовкілля надало інформацію, що фінансування за бюджетною програмою «Здійснення природоохоронних заходів, зокрема з покращення стану довкілля» (КПКВК 2701270) у 2023 році спрямовано виключно на апарат Міндовкілля, у 2022 році – кошти не використовувались, у 2021 році – кошти спрямовувалися на апарат Міндовкілля, а також надано фінансування для національного природного парку «Верховинський» та для національного природного парку «Голосіївський».

Водночас, згідно з Порядком використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення природоохоронних заходів, зокрема з покращення стану довкілля, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2011 № 163, розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів можуть бути суб'єкти господарювання.

Статтею 47 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» передбачено, що для фінансування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища утворюються Державний, Автономної Республіки Крим та місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища. Розподіл коштів, що надходять до Державного фонду охорони навколишнього природного середовища, здійснюється Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища. Згідно з положенням про Державний фонд охорони навколишнього природного середовища, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 07.05.1998 № 634, цей фонд є складовою частиною Державного бюджету України. Кошти Фонду спрямовуються за бюджетними програмами відповідно до планів природоохоронних та ресурсозберігаючих заходів і кошторисів, що затверджуються головними розпорядниками бюджетних коштів.

Разом із тим Міндовкілля зазначає, що відповідно до частини дев'ятої статті 13 Бюджетного кодексу України створення позабюджетних фондів органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування та іншими бюджетними установами не допускається. Отже, з моменту набрання чинності Бюджетним кодексом України стаття 47 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» не виконується.

Водночас, за інформацією Міндовкілля, кошти місцевих, Автономної Республіки Крим і Державного фондів охорони навколишнього природного середовища можуть використовуватися тільки для фінансового забезпечення здійснення природоохоронних заходів, включаючи захист від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь, ресурсозберігаючих заходів, у тому числі наукових досліджень з цих питань, ведення державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду, лісорозведення на землях державної та комунальної форм власності, здійснення лісовпорядкування, викуп земельних ділянок приватної форми власності з метою ведення лісового господарства або створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також заходів для зниження забруднення навколишнього природного середовища та дотримання екологічних нормативів і нормативів екологічної безпеки, для зниження впливу забруднення навколишнього природного середовища на здоров'я населення. Також зазначається, що природоохоронні заходи здійснюються в межах бюджетної програми «Здійснення природоохоронних заходів, зокрема з покращення стану довкілля» (КПКВК 2701270). Відповідно до пункту «є» частини першої статті 19 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» виконавчі органи сільських, селищних, міських рад у галузі охорони навколишнього природного середовища в межах своєї компетенції формують і використовують місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища у складі місцевих бюджетів.

Статтею 48 зазначеного Закону України передбачено, що в Україні здійснюється стимулювання раціонального використання природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища шляхом, зокрема:

надання пільг при оподаткуванні підприємств, установ, організацій і громадян в разі реалізації ними заходів щодо раціонального використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища, при переході на маловідхідні ресурсо- і енергозберігаючі технології, організації виробництва і впровадженні очисного обладнання й устаткування для рециклінгу відходів, а також приладів контролю за станом навколишнього природного середовища та джерелами викидів і скидів забруднюючих речовин, виконанні інших заходів, спрямованих на поліпшення охорони навколишнього природного середовища;

надання на пільгових умовах короткострокових і довгострокових позичок для реалізації заходів щодо забезпечення раціонального використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища;

встановлення підвищених норм амортизації основних виробничих природоохоронних фондів;

передачі частини коштів фондів охорони навколишнього природного середовища на договірних умовах підприємствам, установам, організаціям і громадянам на заходи для гарантованого зниження викидів і скидів забруднюючих речовин і зменшення шкідливих фізичних, хімічних та біологічних впливів на стан навколишнього природного середовища, на розвиток екологічно безпечних технологій та виробництв.

За інформацією Міндовкілля, наразі згідно з Податковим кодексом України пільги суб'єктам господарювання відповідно до статті 48 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» не передбачені.

Враховуючи наведене, нормативно-правові акти, що формують програму підтримки *щодо стимулювання раціонального використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища*, є чинними, відтак програма підтримки підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

2. Щодо здійснення заходів реалізації пріоритетів розвитку сфери охорони навколишнього природного середовища.

Міндовкілля повідомило, що реалізація бюджетної програми «Здійснення заходів щодо реалізації пріоритетів розвитку сфери охорони навколишнього природного середовища» була завершена у 2021 році. Надана інформація доповнюється також листом Міністерства фінансів України від 05.07.2024 № 24010-10/2-5/20279 (вх. № 6-02/9051 від 08.07.2024), згідно з яким заплановане фінансування не було отримано від ЄС.

Однак правова підстава такого фінансування, а саме постанова Кабінету Міністрів України від 17.08.2011 № 877 «Деякі питання виконання Угоди про фінансування програми «Підтримка реалізації Стратегії національної екологічної політики України», наразі є чинною. Згідно із Порядком використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів щодо реалізації пріоритетів розвитку сфери охорони навколишнього природного середовища, затвердженим зазначеною постановою, юридичні особи, що є безпосередніми замовниками природоохоронних заходів, зокрема такі, на балансі яких обліковуються об'єкти (у тому числі незавершеного будівництва), на яких планується здійснити зазначені заходи, можуть визначатися розпорядниками бюджетних коштів (бюджетні установи) або одержувачами бюджетних коштів (суб'єкти господарювання, які не мають статусу бюджетної установи).

Отже, нормативно-правовий акт, що формує програму підтримки, є чинним, відтак програма підтримки *щодо здійснення заходів реалізації пріоритетів розвитку сфери охорони навколишнього природного середовища* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

3. Щодо підтримки заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів.

Міндовкілля повідомило, що Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2011 № 348, визначає механізм використання коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою «Державна підтримка заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, у тому числі на утеплення приміщень закладів соціального забезпечення, розвиток міжнародного співробітництва з питань зміни клімату» (КПКВК 2701530), що надійшли від продажу частин установленої кількості викидів парникових газів, передбаченого статтею 17 Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату. Використання коштів за спеціальним фондом за КПКВК 2701530

здійснюється за рахунок залишку коштів, які надійшли від продажу частин установленої кількості викидів парникових газів, передбаченого статтею 17 Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату.

За інформацією Міндовкілля, протягом 2022-2023 років фінансування проєктів цільових екологічних інвестицій та заходів, пов'язаних з реалізацією зелених проєктів, не здійснювалось. Крім цього, Міндовкілля зазначає, що державна підтримка заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, не стосується вимог частини статті першої 4 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

Разом із тим Комітет отримав висновок експертів Проєкту ЄС «Узгодження правил і практик конкуренції та державної допомоги із законодавством ЄС» щодо того чи підпадатиме фінансування заходів, пов'язаних із реалізацією Кіотського протоколу, під сферу застосування правил державної допомоги. Експерти зазначають, що Кіотський протокол вводить в дію Рамкову конвенцію ООН про зміну клімату, зобов'язуючи промислово розвинені країни та країни з перехідною економікою обмежувати та скорочувати викиди парникових газів відповідно до узгоджених індивідуальних цілей. Протокол не містить конкретних заходів, а лише встановлює обов'язкові цілі скорочення викидів для промислово розвинених країн і країн з перехідною економікою та Європейського Союзу. Проте не виключено, що деякі заходи, пов'язані з реалізацією Кіотського протоколу, можуть містити ознаки державної допомоги і в такому випадку така допомога має відповідати вимогам Угоди про асоціацію та бути реалізована з урахуванням асquis ЄС у сфері державної допомоги.

Отже, нормативно-правовий акт, що формує програму підтримки, є чинним, відтак програма щодо *підтримки заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів*, підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

4. Щодо підтримки розвитку мінерально-сировинної бази.

За інформацією Міндовкілля, порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для розвитку мінерально-сировинної бази, затверджений Постановою КМУ від 28.02.2011 № 301, передбачає, що бюджетні кошти спрямовуються одержувачам бюджетних коштів – підприємствам, включеним до плану переоснащення підприємств геологічної галузі, тобто суб'єктам господарювання.

Загальнодержавну програму розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року затверджено Законом України від 21.04.2011 № 3268-VI.

Міндовкілля зазначає, що до 4 кварталу 2024 року планується прийняти Закон України «Про внесення змін до Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року» (реєстраційний № 6227 від 27 жовтня 2021 року, далі – законопроект № 6227). У проєкті оновленої Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України (далі – Програма) пропонується скоротити фінансування з державного бюджету в середньому на рік до 258,2 млн грн на період 2025-2030 роки, що майже в шість разів менше порівняно із чинною редакцією Програми (1,5 млрд грн) та майже вдвічі менше порівняно із редакцією змін законопроекту № 6227, підготовленого до першого читання (понад 500 млн грн).

Міндовкілля зазначає, що в умовах обмеженого фінансового ресурсу та незначних технічних спроможностей раціональною інвестицією для держави може вважатися фінансування робіт, що є найменш ризикованими, проте ефективними з точки зору отриманих результатів від витрачених коштів та часу – пошукових геологічних робіт для формування детальних описів щодо раніше розвіданих проявів твердих корисних копалин з метою їх подальшої пропозиції інвесторам. Подальші дорозвідка й затвердження запасів можуть

проводитися за рахунок власних чи запозичених коштів гірничих підприємств приватної форми власності або тих, що перебувають в управлінні держави.

Наявна технічна база державних геологічних підприємств дозволяє проводити роботи з буріння свердловин для пошуку та розвідки рудних та нерудних корисних копалин глибиною до 300 м і до 800 м – станом на 01 січня 2024 року 6 з 30 верстатів перебували в робочому стані. На час воєнного стану єдина приватна компанія з профілем аналогічних бурових робіт припинила діяльність в Україні. Отже, наявні на ринку верстати в робочому стані є лише у державних геологічних підприємств, які здатні бурити від 100 до 200 свердловин на рік. Дорозвідані перспективні об'єкти будуть долучені до Інвестиційного атласу Держгеонадр з метою ініціювання їх суб'єктами господарювання для виставлення на відкриті аукціони або конкурси. До другої групи заходів, що потребують державного фінансування, віднесені геологічні роботи, що є важливими для держави і яким не властиве фінансування зі сторони бізнесу, адже вони не мають прямого комерційного зиску.

У проєкті оновленої Програми пропонується звести ключову увагу у вигляді державного фінансування заходів, пов'язаних із приростом ресурсів близько 30 видів корисних копалин, що переважно належать до групи стратегічних мінералів та тих, що мають потенціал для відчутного впливу на експортно-імпорتنний баланс країни, а також зробити акцент на геологічних роботах, виконання яких не притаманне бізнесу – державний моніторинг геологічного середовища (геологічне картування території України, моніторинг підземних вод, екзогенних геологічних процесів, ресурсної бази, ведення держбалансів ресурсів та запасів, здійснення контролю ефективності виконання програми робіт надрокористувачами, подальше впровадження цифрових технологій зберігання та використання даних та геологічної інформації).

За напрямом гідрогеологічних робіт у 2025-2030 роках планується зосередити увагу на відновленні моніторингових робіт геологічного середовища, зокрема моніторингу масивів підземних вод відповідно до Водної рамкової директиви ЄС, а також моніторингу небезпечних екзогенних геологічних процесів тощо. Виділення коштів із розділу регіональних геологічних, геофізичних досліджень території України дозволить завершити роботи зі створення 7 аркушів Державної геологічної карти ГДП-200 та розпочати підготовку до створення Державної геологічної карти 1:50, якою покрита більшість країн ЄС. Фінансування за напрямом Інформаційно-методичне забезпечення виконання Програми та супровід геологорозвідувальних робіт забезпечить вільний та зручний доступ до публічної геологічної інформації за рахунок впровадження сучасних цифрових технологій її зберігання та використання. За напрямом державний моніторинг використання та охорони надр планується провести до 1000 перевірок суб'єктів господарювання щорічно для запобігання нераціональному та незаконному видобутку корисних копалин. З метою оновлення основних фондів та можливості подальшого виконання геологорозвідувальних робіт в проєкт Програми пропонується включити асигнування на капітальні трансферти на оновлення та заміну обладнання для подальшого виконання на конкурентному рівні всіх видів геологорозвідувальних робіт пріоритетних напрямів обсягом 10% річного фінансування. У зв'язку з наведеним, передбачені законопроєктом № 6227 зміни вважаються такими, що вносять суттєві зміни в механізм реалізації державної підтримки розвитку мінерально-сировинної бази

Разом із тим наразі нормативно-правові акти, що формують програму підтримки, є чинними, відтак програма *підтримки розвитку мінерально-сировинної бази* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

5. Щодо підтримки експлуатації державного водогосподарського комплексу та управління водними ресурсами.

Міндовкілля зазначило, що постановою Кабінету Міністрів України від 02.06.2023 № 558 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 23.02.2011 № 137 і від 23.05.2018 № 401 та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України» було внесено зміни до Порядків, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2018 № 401 «Деякі питання використання коштів у сфері управління водними ресурсами». Внесення змін до вищезазначених порядків обумовлено необхідністю продовження здійснення заходів, розпочатих відповідно до завдань, визначених Загальнодержавною цільовою програмою розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року, затвердженою Законом України від 24 травня 2012 року № 4836-VI, за напрямом «Першочергове забезпечення централізованим водопостачанням сільських населених пунктів, що користуються привізною водою», та з урахуванням вимоги щодо пріоритетного виконання робіт на пускових об'єктах та об'єктах з високим рівнем будівельної готовності. Також механізм використання коштів фонду за бюджетними програмами, відповідальним виконавцем яких є Державне агентство водних ресурсів України, потребував удосконалення, зокрема в частині залучення басейнових рад до бюджетного процесу, що відповідає басейновому принципу управління водними ресурсами, визначеному Директивою Європейського Парламенту і Ради 2000/60/ЄС від 23 жовтня 2000 року про встановлення рамок заходів Співтовариства в галузі водної політики.

Реалізація заходів, передбачених Законом України «Про затвердження Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року», та фінансування заходів, що виконуються відповідно до вищезазначених порядків, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 23 травня 2018 року № 401 «Деякі питання використання коштів у сфері управління водними ресурсами», наразі тривають відповідно до бюджетної програми КПКВК 2707090 «Першочергове забезпечення сільських населених пунктів централізованим водопостачанням». Відповідальним виконавцем заходів, які фінансуються відповідно до пункту 2 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для першочергового забезпечення сільських населених пунктів централізованим водопостачанням, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 травня 2018 року № 401, є Державне агентство водних ресурсів України. Одержувачами бюджетних коштів є державні підприємства, що належать до сфери управління Державного агентства водних ресурсів України.

Отже, нормативно-правові акти, що формують програму підтримки, є чинними, відтак програма *підтримки експлуатації державного водогосподарського комплексу та управління водними ресурсами* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

6. Щодо підтримки видобутку корисних копалин.

Відповідно до підпункту 11 пункту 1 статті 282 Митного кодексу України у випадках, встановлених цим Кодексом та іншими законами з питань оподаткування, при ввезенні на митну територію України або вивезенні за її межі від оподаткування митом звільнюються товари, включаючи продукцію, обладнання, устаткування, транспортні засоби та інші речі майнового характеру, *призначені для виконання угоди про розподіл продукції*, а також продукція, видобута у виключній (морській) економічній зоні України, що ввозяться на митну територію України при виконанні угоди про розподіл продукції, а також товари (крім майна та матеріальних цінностей, вартість яких була відшкодована інвестору компенсаційною

продукцією і які перейшли у власність держави) та видобута продукція, що вивозяться інвестором з України відповідно до Закону України «Про угоди про розподіл продукції».

Також правовідносини у цій сфері регулюються Законом України «Про угоди про розподіл продукції».

За інформацією Міндовкілля, підтримка надається з метою залучення інвестицій у видобувну галузь України.

Разом із тим Міндовкілля не надано інформацію щодо обсягів підтримки та кількості отримувачів.

Водночас згідно з листом Державної митної служби від 07.08.2024 № 15/15-01-04/8.20/4185 (вх. № 7-02/10247 від 07.08.2027) інформація щодо звільнення від оподаткування митом відповідно до підпункту 11 пункту 1 статті 282 Митного кодексу України протягом 2021-2023 років та отримувачів такого звільнення відсутня.

Відтак нормативно-правові акти, що формують програму підтримки, є чинними, отже, програма *підтримки видобутку корисних копалин* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

7. Щодо підтримки окремих видів діяльності, а саме, діяльності у сфері гідроенергетики.

Підпункт 255.4.12 пункту 255.4 статті 255 Податкового кодексу України передбачає звільнення від сплати рентної плати за спеціальне використання води для потреб гідроенергетики - з гідроакумулюючих електростанцій, які функціонують у комплексі з гідроелектростанціями.

Міндовкілля зазначає, що на виконання підпункту «а» підпункту 4 пункту 1 Плану організації виконання Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року «Про стан водних ресурсів України», введеного в дію Указом Президента України від 13 серпня 2021 року № 357, схваленого 01 вересня 2021 року на засіданні Кабінету Міністрів України, Міністерство фінансів України спільно з Міндовкілля опрацювали питання щодо розширення джерел формування державного фонду розвитку водного господарства. Зокрема, Міністерством фінансів України листом від 07 грудня 2021 року № 06030-01-5/37705 запропоновано як додаткове джерело формування державного фонду розвитку водного господарства рентну плату за спеціальне використання морської води, впровадження якої визначено абзацом третім підпункту 3 пункту 1 Плану. З метою виконання зазначеного завдання Міністерством фінансів України розроблений проєкт Закону України «Про внесення змін до статті 255 Податкового кодексу України щодо встановлення рентної плати за спеціальне використання морської води». Після погодження відповідними центральними органами виконавчої влади Міністерство фінансів України листом від 19.02.2022 № 11230-02-5/5218 направило законопроект до Міністерства юстиції України для проведення правової експертизи. За результатами опрацювання законопроекту Міністерством юстиції України листом від 07.03.2022 № 24521/26436-26-22/7.3.3 запропоновано повернутися до його розгляду після закінчення воєнного стану в Україні.

Водночас Державна податкова служба у своєму листі від 07.08.2024 № 9971/5/99-00-19-03-02-05 (вх. № 7-02/10253 від 07.08.2024) зазначає, що відповідно до підпункту 255.4.12 пункту 255.4 статті 255 ПКУ рентна плата за спеціальне використання води не справляється для потреб гідроенергетики з гідроакумулюючих електростанцій, які функціонують у комплексі з гідроелектростанціями, у зв'язку із цим зазначене використання води не є об'єктом оподаткування, тому податкова звітність не подається. Оскільки джерело інформації про кількість такої використаної води відсутнє, то визначити обсяги наданих пільг та кількість суб'єктів, на яких поширюються такі пільги (отримувачів), немає можливості.

Разом із тим положення нормативно-правового акта, що формує програму підтримки, є чинним, відтак програма підтримки *окремих видів діяльності, а саме, діяльності у сфері*

гідроенергетики, підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

Також під час опрацювання з Міндовкілля потенційних заходів підтримки, що містились у нормативно-правових актах, було встановлено, що 1 захід належить до сфери повноважень Міністерства енергетики України, а саме: пункт 16 підрозділу 4 розділу XX Податкового кодексу України, згідно з яким тимчасово, до 1 січня 2020 року, звільняється від оподаткування прибуток підприємств у розмірі доходу підприємств, отриманого ними від господарської діяльності з використанням газу (метану) вугільних родовищ та/або похідної сировини газу (метану) вугільних родовищ, у тому числі газоповітряної суміші із вмістом газу (метану), яка не відповідає вимогам до якості природного газу, призначеного для транспортування, промислового та комунально-побутового споживання, що здійснюється відповідно до Закону України «Про газ (метан) вугільних родовищ».

Разом із тим Міністерство фінансів у своєму листі від 26.06.2024 № 11310-08-5/19362 (вх. № 6-02/8693 від 27.06.2024) зазначило, зокрема, що суб'єкти господарювання не мають можливості скористатися тимчасовими пільгами після закінчення терміну їх застосування та що законодавчо неможливо продовжити дію норми Кодексу, строк застосування якої закінчився. У разі необхідності застосування положень такої норми приймається нова норма Кодексу з новими строками її дії.

Отже, захід державної підтримки у формі звільнення від оподаткування прибутку підприємств, що реалізується на підставі пункту 16 підрозділу 4 розділу XX Податкового кодексу України, не підлягає включенню до Реєстру чинної державної допомоги, оскільки

на підставі інформації Міністерства фінансів України можна зробити висновок про його неактуальність та втрату чинності.

Отже, в результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації 7 програм підтримки суб'єктів господарювання у сфері навколишнього природного середовища є чинними, відтак програми підтримки підлягають повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програм до Реєстру чинної державної допомоги.

Реалізація таких програм підтримки має враховувати правила державної допомоги. Надавачам державної допомоги доцільно розглядати питання забезпечення відповідності програм підтримки суб'єктів господарювання законодавству про державну допомогу у цій сфері, зокрема Регламенту Комісії (ЄС) № 651/2014 від 17 червня 2014 року щодо визначення певних категорій допомоги сумісними з внутрішнім ринком із застосуванням статей 107 і 108 Договору (зі змінами) та Повідомленню Європейської комісії (2022/С 80/01) «Рекомендації щодо державної допомоги для клімату, захисту навколишнього середовища та енергетики».

3.4. Сфера стратегічних галузей промисловості

У сфері стратегічних галузей промисловості виявлено 5 заходів підтримки, що містились у нормативно-правових актах та були об'єднані в 1 потенційну програму державної підтримки суб'єктів господарювання, яка існувала на день набрання чинності Законом та за якою потенційним відповідальним центральним органом виконавчої влади є Мінстратегпром.

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Державна підтримка космічної діяльності	Закон України «Про державну підтримку космічної діяльності»

Пункт 1 підрозділу 6 розділу XX ПКУ

Пункт 3 підрозділу 2 розділу XX ПКУ

Пункт 13 частини третьої статті 110 МКУ

Підпункт 4 пункту 4 розділу XXI «Прикінцеві та перехідні положення» МКУ

Відповідно до Положення про Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України, затвердженого постановою КМУ від 07.09.2020 № 819, Мінстратегпром є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну промислову політику, державну військово-промислову політику, державну політику у сфері оборонно-промислового комплексу, в авіабудівній галузі та забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері космічної діяльності (далі – стратегічні галузі промисловості).

Основними завданнями Мінстратегпрому, зокрема, є забезпечення формування та реалізація державної політики у сфері: державної промислової політики, державної політики щодо розвитку стратегічних галузей промисловості, інноваційної діяльності у стратегічних галузях промисловості; здійснення управління об'єктами державної власності, які віднесені до сфери управління Мінстратегпрому в установленому законодавством порядку.

Мінстратегпром відповідно до покладених на нього завдань, зокрема, забезпечує в межах своїх повноважень адаптацію законодавства України до законодавства ЄС; забезпечує і координує в межах повноважень, передбачених законодавством, виконання Україною зобов'язань за міжнародними договорами України з ЄС, бере участь у переговорах, спрямованих на забезпечення розвитку договірних відносин з ЄС; забезпечує реалізацію державної політики з питань, що належать до компетенції Мінстратегпрому, згідно із зобов'язаннями України у сфері європейської інтеграції.

Комітет надіслав Мінстратегпрому лист від 10.06.2024 № 500-29.1/02-5834е, до якого була додана вищезазначена програма, що може включати потенційні заходи чинної державної допомоги.

Листом від 03.07.2024 № 1.4-8.1/5561-24 (вх. Комітету № 6-01/8903 від 03.07.2024) Мінстратегпром надав інформацію за запропонованою формою, проте не в повному обсязі.

Комітет листом від 17.07.2024 № 500-29.1/02-6940е запросив на нараду уповноважених представників Мінстратегпрому для обговорення механізму, мети реалізації вищезазначеної програми, яка може містити потенційні заходи чинної державної допомоги.

На нараді щодо інвентаризації, яка відбулася 23.07.2024 (протокол № 5 від 23.07.2024 додається), представники Мінстратегпрому зазначили про відсутність нормативно-правових актів, не зазначених у додатку до листа Комітету від 10.06.2024 № 500-29.1/02-5834е, які передбачають надання підтримки суб'єктам господарювання, у тому числі фінансової, що набули чинності до 02.08.2017 і які не втратили чинності, та надавачем підтримки (розпорядником, відповідальним) відповідно до яких є Мінстратегпром, органи адміністративно-господарського управління та контролю, юридичні особи, що діють від їх імені, уповноважені розпоряджатися ресурсами держави чи місцевими ресурсами і ініціюють та/або надають підтримку (зокрема, органи влади, діяльність яких спрямовується і координується через Мінстратегпром, державні підприємства, установи і організації, що належать до сфери управління Мінстратегпрому).

Крім того, представники Мінстратегпрому повідомили про готовність опрацювати та надати необхідну інформацію у відповідь на відповідний запит Комітету щодо інвентаризації потенційних програм підтримки. Додатковий запит до Мінстратегпрому направлено листом

від 05.08.2024 № 500-/02-7537е. Листом від 15.08.2024 № 1.4-80.1/7044-24 (вх. Комітету № 6-02/10539 від 15.08.2024) Мінстратегпром надав інформацію на додатковий запит Комітету.

Листом від 07.08.2024 № 9971/5/99-00-19-03-02-05 (вх. Комітету № 7-02/10253 від 07.08.2024) ДПС надала інформацію про суми податкових пільг та кількість суб'єктів господарювання, на яких поширюються такі пільги, за 2021 – 2023 роки, зокрема, щодо програми державної підтримки космічної діяльності.

Листом від 07.08.2024 № 15/15-01-04/8.20/4185 (вх. Комітету № 7-02/10247 від 07.08.2024) Держмитслужба надала інформацію щодо обсягу наданих пільг та кількості суб'єктів господарювання, на яких поширюються такі пільги, за 2021 – 2023 роки, зокрема, щодо програми державної підтримки космічної діяльності. Водночас повідомлено про відсутність інформації щодо обсягів державної підтримки суб'єктів космічної діяльності у разі поміщення товарів у митний режим тимчасового ввезення з метою проведення досліджень або випробувань.

Під час опрацювання з Мінстратегпромом зазначеної потенційної чинної програми державної підтримки встановлено таке.

Щодо державної підтримки космічної діяльності.

Програма державної підтримки космічної діяльності спрямована на розвиток національної космічної галузі шляхом надання різних пільг та звільнень від оподаткування для суб'єктів космічної діяльності. Основні положення програми передбачають звільнення від сплати земельного податку за земельні ділянки виробничого призначення, які використовуються у виробництві космічної техніки, а також звільнення від митних платежів за товари, тимчасово ввезені на територію України для проведення досліджень або випробувань.

Державна підтримка космічної діяльності потребує доповнення Законом України «Про космічну діяльність», оскільки решта заходів зазначеної програми діють на його підставі.

Водночас заходи державної підтримки, передбачені підпунктом 4 пункту 4 розділу XXI «Прикінцеві та перехідні положення» МКУ та пунктом 3 підрозділу 2 розділу XX ПКУ, були тимчасовими і діяли до 01.01.2023. Мінфін у своєму листі від 26.06.2024 № 11310-08-5/19362 (вх. № 6-02/8693 від 27.06.2024) зазначив, зокрема, що суб'єкти господарювання не мають можливості скористатися тимчасовими пільгами після закінчення терміну їх застосування та що законодавчо неможливо продовжити дію норми Кодексу, строк застосування якої закінчився. У разі необхідності застосування положень такої норми приймається нова норма Кодексу з новими строками її дії.

Отже, заходи державної підтримки, що реалізуються на підставі підпункту 4 пункту 4 розділу XXI «Прикінцеві та перехідні положення» МКУ та пункту 3 підрозділу 2 розділу XX ПКУ, не підлягають включенню до Реєстру чинної державної допомоги, оскільки на підставі інформації Мінфіну можна зробити висновок про їх неактуальність та втрату чинності.

Водночас, положення нормативно-правових актів, які формують програму підтримки, за винятком тих, щодо яких під час наради було з'ясовано наявність підстав не включати їх до Реєстру чинної державної допомоги, є чинними, отже, *програма державної підтримки космічної діяльності* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до Реєстру чинної державної допомоги.

В результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації встановлено, що одна потенційна програма підтримки суб'єктів господарювання у сфері стратегічних галузей промисловості є чинною, відтак програма підтримки підлягає повідомленню до Комітету для

здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до Реєстру чинної державної допомоги.

Реалізація такої програми підтримки має враховувати правила державної допомоги. Надавачу державної допомоги доцільно розглядати питання забезпечення відповідності програми підтримки суб'єктів господарювання законодавству про державну допомогу у цій сфері, зокрема, до вимог Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів, затверджених постановою КМУ від 18 квітня 2023 р. № 348.

3.5. Сфера цифровізації, електронних комунікацій, розвитку інфраструктури ширококутвого доступу до Інтернету

У сфері цифровізації, електронних комунікацій, розвитку інфраструктури ширококутвого доступу до Інтернету виявлено 2 потенційні програми державної підтримки суб'єктів господарювання, які існували на день набрання чинності Законом та за якими потенційним відповідальним центральним органом виконавчої влади є Мінцифри.

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності ширококутвого доступу до Інтернету в сільській місцевості	Постанова КМУ від 28.04.2021 № 453 «Питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності ширококутвого доступу до Інтернету в сільській місцевості»
2	Тимчасове звільнення від оподаткування податком на додану вартість операцій з постачання програмної продукції	Пункт 261 підрозділу 2 Розділу XX ПКУ

Відповідно до пункту 1 Положення про Міністерство цифрової трансформації України, затвердженого постановою КМУ № 856 від 18.09.2019, Мінцифри є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що, зокрема, забезпечує формування та реалізацію державної політики: у сферах цифровізації, цифрового розвитку, цифрової економіки, цифрових інновацій та технологій, розвитку інфраструктури ширококутвого доступу до Інтернету, електронної комерції та бізнесу; у сфері надання електронних та адміністративних послуг.

Відповідно до пункту 4 вищезазначеного положення Мінцифри відповідно до покладених на нього завдань, зокрема, сприяє розвитку та доступності електронних комунікаційних послуг, формує пропозиції щодо надання державної підтримки, у тому числі фінансової, такому розвитку.

Комітетом було надіслано Мінцифри лист від 07.06.2024 № 500-29.1/02-5775е, у додатку до якого містився перелік вищезазначених програм, які можуть містити потенційні заходи чинної державної допомоги. У відповідь на зазначений лист Комітету Мінцифри не надано інформації згідно з додатком до цього листа¹.

¹ На момент проведення наради інформації від Мінцифри на лист Комітету від 07.06.2024 № 500-29.1/02-5775е не було отримано. Інформація надійшла листом № 1/04-2-14257 від 30.08.2024 (вх. № Комітету 6-02/11119 від 02.09.2024) після проведення наради.

Комітет листом від 17.07.2024 № 500-29.1/02-6959е запросив на нараду уповноважених представників Мінцифри для обговорення механізму, мети реалізації вищезазначених потенційних програм підтримки.

На нараді щодо інвентаризації, яка відбулася 24.07.2024 (протокол № 8 від 24.07.2024 додається), представник Мінцифри зазначив про відсутність нормативно-правових актів, не зазначених у додатку до листа Комітету від 07.06.2024 № 500-29.1/02-5775е, які передбачають надання підтримки суб'єктам господарювання, у тому числі фінансової, що набули чинності до 02.08.2017 і які не втратили чинність, та надавачем підтримки (розпорядником, відповідальним) відповідно до яких є Мінцифри, органи адміністративно-господарського управління та контролю, юридичні особи, що діють від їх імені, уповноважені розпоряджатися ресурсами держави чи місцевими ресурсами й ініціюють та/або надають підтримку (зокрема, органи влади, діяльність яких спрямовується і координується через Мінцифри, державні підприємства, установи і організації, що належать до сфери управління Мінцифри).

Водночас під час опрацювання з Мінцифри перелічених потенційних чинних програм державної підтримки встановлено таке.

1. Щодо субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкомугового доступу до Інтернету в сільській місцевості.

Підтримка надається на підставі постанови КМУ від 28.04.2021 № 453 «Питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкомугового доступу до Інтернету в сільській місцевості».

Вищезазначена постанова визначає порядок та механізм надання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкомугового доступу до Інтернету в сільській місцевості закладам соціальної інфраструктури.

Головним розпорядником субвенції є Мінцифри. Розпорядники субвенції (одержувачі субвенції) за бюджетами місцевого самоврядування визначаються рішенням відповідної місцевої ради/ військово-цивільної адміністрації.

Субвенції спрямовуються на придбання послуг з підключення до Інтернету закладів соціальної інфраструктури (закладів дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної) освіти, позашкільних закладів освіти, інтернатних закладів, закладів культури, місцевих пожежно-рятувальних підрозділів тощо), які розташовані в населених пунктах, у яких відсутнє покриття волоконно-оптичними мережами та засновниками яких є територіальні громади.

У разі якщо реалізація заходів, визначених постановою, передбачатиме надання державної допомоги, така державна допомога має відповідати вимогам Угоди про асоціацію та бути реалізована з урахуванням *acquis* ЄС у сфері державної допомоги, зокрема, відповідно до Повідомлення Європейської комісії щодо Рекомендацій про державну допомогу для широкомугових мереж 2023/C 36/01 та Регламенту Комісії (ЄС) № 651/2014 від 17 червня 2014 року про визнання певних категорій допомоги сумісними з внутрішнім ринком із застосуванням статей 107 і 108 Договору (зі змінами).

Водночас під час наради встановлено, що постанова КМУ від 28.04.2021 № 453 «Питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкомугового доступу до Інтернету в сільській місцевості» була прийнята після 02.08.2017 та є окремим нормативно-правовим актом, не пов'язаним із нормативно-правовими чи розпорядчими актами, що набрали чинності до 02.08.2017, а отже, не підлягає включенню до Реєстру чинної державної допомоги.

2. Щодо тимчасового звільнення від оподаткування податком на додану вартість операцій з постачання програмної продукції.

Підтримка надається на підставі пункту 26¹ підрозділу 2 розділу XX ПКУ, яким передбачено тимчасове, з 1 січня 2013 року до 1 січня 2023 року, звільнення від оподаткування податком на додану вартість операцій з постачання програмної продукції, а також операцій з програмною продукцією, плата за які не вважається роялті згідно з абзацами другим – сьомим підпункту 14.1.225 пункту 14.1 статті 14 цього Кодексу.

Разом із тим Мінфін у своєму листі від 26.06.204 № 11310-08-5/19362 (вх. № 6-02/8693 від 27.06.2024) зазначив, зокрема, що суб'єкти господарювання не мають можливості скористатися тимчасовими пільгами після закінчення терміну їх застосування та що законодавчо неможливо продовжити дію норми Кодексу, строк застосування якої закінчився. У разі необхідності застосування положень такої норми приймається нова норма Кодексу з новими строками її дії.

Отже, захід державної підтримки у формі тимчасового звільнення від оподаткування податком на додану вартість операцій з постачання програмної продукції, що реалізується на підставі пункту 26¹ підрозділу 2 розділу XX ПКУ, не підлягає включенню до Реєстру чинної державної допомоги, оскільки на підставі інформації Мінфіну можна зробити висновок про його неактуальність та втрату чинності.

3.6. Сфера транспорту, надання послуг поштового зв'язку, дорожнього господарства

У сфері транспортної та дорожньої інфраструктури виявлено 10 заходів підтримки, що містились у нормативно-правових актах та були об'єднані в 9 потенційних програм державної підтримки суб'єктів господарювання, які існували на день набрання чинності Законом та за якими потенційним відповідальним центральним органом виконавчої влади є Мінінфраструктури.

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Компенсація за перевезення пасажирів громадським автомобільним транспортом	Абзац другий статті 29 Закону України «Про автомобільний транспорт»
2	Компенсація за перевезення пасажирів громадським електричним транспортом	Частина четверта статті 4, частина друга статті 14, частина третя статті 17 Закону України «Про міський електричний транспорт»
3	Оновлення рухомого складу для перевезення пасажирів та модернізація залізничної інфраструктури для розвитку пасажирських перевезень	Постанова КМУ від 28.04.2021 № 447 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті України для оновлення рухомого складу для перевезення пасажирів та модернізації залізничної інфраструктури для розвитку пасажирських перевезень»
4	Фінансове забезпечення заходів з розвитку аеропортної інфраструктури	Постанова КМУ від 24.02.2016 № 126 «Про затвердження Державної цільової програми розвитку аеропортів на період до 2023 року» Постанова КМУ від 09.06.2021 № 604 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для

фінансового забезпечення заходів з розвитку аеропортної інфраструктури»

5	Підтримка на розроблення (коригування) проектної документації на будівництво метрополітену в м. Києві	Постанова КМУ від 01.09.2021 № 914 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для розвитку метрополітену в м. Києві»
6	Безкоштовна передача рухомого складу між залізничними підприємствами	Підпункт 197.1.12 пункту 197.1 статті 197 ПКУ
7	Звільнення від оподаткування послуг міського пасажирського транспорту	Підпункт 197.1.8 пункту 197.1 статті 197 ПКУ
8	Звільнення від податку на землю дорожнього господарства автомобільних доріг загального користування	Підпункт 283.1.4 пункту 283.1 статті 283 ПКУ
9	Забезпечення постачання послуг із доставки пенсій, страхових виплат та грошової допомоги населенню	Підпункт 197.1.4 пункту 197.1 статті 197 ПКУ

Відповідно до пункту 1 Положення про Міністерство розвитку громад та територій України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 460 від 30.06.2015 (зі змінами), Мінінфраструктури є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, який, зокрема, забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері:

- автомобільного, залізничного, морського та внутрішнього водного транспорту;
- надання послуг поштового зв'язку;
- забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері авіаційного транспорту та використання повітряного простору України;
- розвитку, будівництва, реконструкції та модернізації інфраструктури авіаційного, залізничного, морського та внутрішнього водного транспорту, дорожнього господарства.

Комітетом було надіслано Мінінфраструктури лист від 10.06.2024 № 500-29.1/02-5847е, у додатку до якого містився перелік вищезазначених програм, які можуть містити потенційні заходи чинної державної допомоги. У відповідь на зазначений лист Комітету Мінінфраструктури не надано інформації згідно з додатком до цього листа².

Комітет листом від 18.07.2024 № 500-29.1/02-7024е запросив на нараду уповноважених представників Мінінфраструктури для обговорення механізму, мети реалізації вищезазначених потенційних програм підтримки.

На нараді щодо інвентаризації, яка відбулася 29.07.2024 (протокол № 12 від 29.07.2024 додається), Мінінфраструктури зазначило про відсутність нормативно-правових актів, не зазначених у додатку до листа Комітету від 10.06.2024 № 500-29.1/02-5847е, які передбачають надання підтримки суб'єктам господарювання, у тому

² На момент проведення наради інформації від Мінінфраструктури на лист Комітету від 10.06.2024 № 500-29.1/02-5847е не було отримано. Інформація надійшла листом № 13165/40/10-24 від 19.07.2024 (вх. Комітету № 6-02/9972 від 30.07.2024) після проведення наради, однак вона була надана не в повному обсязі.

числі фінансової, що набули чинності до 02.08.2017 і які не втратили чинності, та надавачем підтримки (розпорядником, відповідальним) відповідно до яких є Мінінфраструктури, органи адміністративно-господарського управління та контролю, юридичні особи, що діють від їх імені, уповноважені розпоряджатися ресурсами держави чи місцевими ресурсами й ініціюють та/або надають підтримку (зокрема, органи влади, діяльність яких спрямовується і координується через Мінінфраструктури, державні підприємства, установи і організації, що належать до сфери управління Мінінфраструктури).

Крім того, представники Мінінфраструктури повідомили про готовність опрацювати та надати необхідну інформацію у відповідь на відповідний запит Комітету щодо інвентаризації потенційних програм підтримки. Додатковий запит до Мінінфраструктури направлено листом від 19.08.2024 № 500-29.1/02-8019е, проте відповідної інформації від міністерства не надійшло.

Листом від 07.08.2024 № 9971/5/99-00-19-03-02-05 (вх. Комітету № 7-02/10253 від 07.08.2024) ДПС надала інформацію про суми податкових пільг та кількості суб'єктів господарювання, на яких поширюються такі пільги, за 2021 – 2023 роки, зокрема, щодо програми державної підтримки космічної діяльності.

Листом від 07.08.2024 № 15/15-01-04/8.20/4185 (вх. Комітету № 7-02/10247 від 07.08.2024) Держмитслужба надала інформацію щодо обсягу наданих пільг та кількості суб'єктів господарювання, на яких поширюються такі пільги, за 2021 – 2023 роки, зокрема, щодо програми державної підтримки космічної діяльності. Водночас повідомлено про відсутність інформації щодо обсягів державної підтримки суб'єктів космічної діяльності у разі поміщення товарів у митний режим тимчасового ввезення з метою проведення досліджень або випробувань.

Водночас під час опрацювання з Мінінфраструктури перелічених потенційних чинних програм державної підтримки встановлено таке.

Державна підтримка у сфері транспорту охоплює кілька ключових програм, спрямованих на забезпечення доступності та ефективності перевезень пасажирів.

1. *Компенсація за перевезення пасажирів громадським автомобільним транспортом* передбачає надання компенсацій перевізникам, які здійснюють пільгові перевезення та перевезення за регульованими тарифами. Це зобов'язання закріплене в абзаці другому статті 29 Закону України «Про автомобільний транспорт», який вимагає від органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування надавати відповідну компенсацію.

2. *Компенсація за перевезення пасажирів громадським електричним транспортом* також передбачена законодавством, зокрема, Законом України «Про міський електричний транспорт». Закон визначає, що органи влади зобов'язані забезпечувати фінансування перевезення пільгових категорій громадян, а також компенсувати перевізникам витрати, якщо встановлені тарифи не покривають витрат на перевезення. Крім того, закон передбачає оновлення рухомого складу за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів.

3. *Звільнення від оподаткування послуг міського пасажирського транспорту* регулюється підпунктом 197.1.8 ПКУ. Згідно з цим положенням операції з постачання послуг з перевезення пасажирів міським пасажирським транспортом, тарифи на які регулюються законом, звільняються від оподаткування.

Зазначені програми підтримки містять ознаки державної допомоги. Оцінка допустимості державної допомоги у вигляді компенсації за надання послуг із перевезення пасажирів здійснюється відповідно до Регламенту (ЄС) № 1370/2007 Європейського Парламенту і Ради від 23 жовтня 2007 року про громадські послуги пасажирських перевезень залізничним і дорожнім транспортом.

Водночас нормативно-правові акти, що формують програми підтримки, є чинними, відтак *програми підтримки компенсації за перевезення пасажирів громадським автомобільним транспортом, компенсації за перевезення пасажирів громадським*

електричним транспортом та звільнення від оподаткування послуг міського пасажирського транспорту підлягають повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до Реєстру чинної державної допомоги.

4. Щодо програми підтримки оновлення рухомого складу для перевезення пасажирів та модернізації залізничної інфраструктури для розвитку пасажирських перевезень.

Програма підтримки спрямована на покращення якості пасажирських перевезень в Україні шляхом фінансування придбання нового рухомого складу та реконструкції залізничних об'єктів. Вона регулюється Постановою КМУ № 447 від 28.04.2021, яка визначає порядок використання бюджетних коштів для оновлення та модернізації залізничної інфраструктури.

Під час наради встановлено, що зазначена програма є частиною заходу з надання державної допомоги, щодо якого Комітетом було прийнято рішення від 11.06.2021 № 369-р про допустимість такої допомоги для конкуренції за умови виконання Мінінфраструктури зобов'язань.

Отже, нормативно-правовий акт, що формує програму підтримки, не є чинним, відтак не підлягає включенню до Реєстру чинної державної допомоги.

Водночас представники Комітету зауважили про необхідність додати Закон України «Про залізничний транспорт» до переліку потенційних програм підтримки та нормативно-правові акти, які можуть містити потенційні заходи державної допомоги, які існували на день набрання чинності Законом.

Програма підтримки залізничного транспорту, зокрема, передбачає: компенсацію збитків від нерентабельних тарифів на перевезення та фінансування модернізації залізничної інфраструктури. Відповідно до Закону України «Про залізничний транспорт» акціонерне товариство «Укрзалізниця» (далі – АТ «Укрзалізниця») встановлює тарифи на перевезення пасажирів і багажу в приміському сполученні за погодженням з місцевими органами влади. У випадку, якщо тарифи не покривають витрат на перевезення, збитки компенсуються з місцевих бюджетів. Крім того, для забезпечення ефективності та розвитку залізничного транспорту державний бюджет фінансує будівництво та реконструкцію магістральних ліній, об'єктів мобілізаційного призначення, а також придбання нового залізничного рухомого складу. Ці заходи здійснюються, зокрема, у межах державних капітальних вкладень.

Нормативно-правовий акт, що формує програму підтримки, є чинним, відтак *програма підтримки залізничного транспорту* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до Реєстру чинної державної допомоги.

5. Щодо програми підтримки фінансового забезпечення заходів розвитку аеропортної інфраструктури.

Програма підтримки має на меті модернізацію та розширення аеропортів в Україні та реалізується на підставі:

постанови КМУ від 24.02.2016 № 126: ця постанова затверджує Державну цільову програму розвитку аеропортів до 2023 року, орієнтуючи її на покращення авіаційної інфраструктури відповідно до міжнародних стандартів, підвищення ефективності управління державним майном та закріплення України як транзитної держави;

постанови КМУ від 09.06.2021 № 604: цей акт регламентує порядок використання коштів з державного бюджету для фінансового забезпечення розвитку аеропортної інфраструктури з 2021 року без визначеного терміну завершення. Програма спрямована на виконання будівельних робіт, придбання та монтаж обладнання, покриття інших витрат проєктів.

Представники Мінінфраструктури зазначили, що фінансування програми підтримки, яка передбачала фінансове забезпечення заходів розвитку аеропортної інфраструктури, відбувалося лише у 2021 році та надавалося трьом аеропортам. Згідно з рішеннями Комітету від 20.08.2021 № 114-р/тк, № 113-р/тк та № 114-р/тк, ця підтримка була визнана допустимою для конкуренції державною допомогою.

Водночас Державна цільова програма розвитку аеропортів має обмежений термін дії, що закінчився у 2023 році. У зв'язку з цим, подальше фінансування цієї програми може бути поновлене лише за умови прийняття нових нормативно-правових або розпорядчих актів, які передбачатимуть продовження або створення нових аналогічних заходів підтримки суб'єктів господарювання в сфері аеропортної інфраструктури.

Представник Проєкту ЄС «COMPASA» підкреслив, що фінансування програм, термін дії яких завершився, не може здійснюватися через відсутність законних підстав для такого фінансування. Отже, цей захід не є чинною державною допомогою та не підлягає включенню до Реєстру чинної державної допомоги. Він також зазначив, що для поновлення фінансування необхідно прийняти нові нормативно-правові акти, які передбачатимуть відповідне фінансування. У разі прийняття таких актів нова програма підтримки обов'язково потребуватиме повідомлення до Комітету, щоб забезпечити відповідність вимогам законодавства щодо державної допомоги та допустимості для конкуренції.

Представники Комітету наголосили, що розробка Мінінфраструктури проєктів законів, інших нормативно-правових та розпорядчих актів, спрямованих на підтримку суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, має здійснюватися з урахуванням вимог критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання в галузі цивільної авіації, затверджених постановою КМУ від 12.01.2024 № 26. Разом із тим представники Комітету погодились із Представником Проєкту ЄС «COMPASA», що оскільки термін дії програми підтримки фінансового забезпечення заходів розвитку аеропортної інфраструктури закінчився, виникають підстави не включати цю програму до Реєстру чинної державної допомоги.

6. Щодо програми підтримки на розроблення (коригування) проєктної документації на будівництво метрополітену в м. Києві.

Правовою підставою надання підтримки на реалізацію зазначеної програми є постанова КМУ від 01.09.2021 № 914 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для розвитку метрополітену в м. Києві». Цей Порядок визначає механізм використання коштів, передбачених у державному бюджеті за Програмою розвитку метрополітену у місті Києві. Головним розпорядником бюджетних коштів та відповідальним виконавцем бюджетної програми є Мінінфраструктури.

Представників Мінінфраструктури було запитано про дату затвердження бюджетної Програми розвитку метрополітену у місті Києві. Було зазначено, що якщо ця програма була прийнята після 02.08.2017, вона є новою державною допомогою і не підлягає включенню до Реєстру чинної державної допомоги.

Листом № 13165/40/10-24 від 19.07.2024 (вх. № Комітету 6-02/9972 від 30.07.2024) Мінінфраструктури повідомило, що у 2021 році за бюджетною програмою КПКВК 2751350 “Програма розвитку метрополітену у місті Києві” видатки за рахунок коштів державного бюджету не здійснювались. Однак інформація щодо дати затвердження бюджетної Програми розвитку метрополітену у місті Києві та фінансування її у 2022–2023 роках від Мінінфраструктури до Комітету не надійшла.

Враховуючи відсутність інформації від Мінінфраструктури про дату затвердження бюджетної Програми розвитку метрополітену у місті Києві, вважається, що *програма на розроблення (коригування) проєктної документації на будівництво метрополітену в м. Києві* є чинною, відтак підлягає повідомленню до Комітету для проведення оцінки, за результатами

якої буде визначено необхідність включення цієї програми до Реєстру чинної державної допомоги

7. Щодо програми підтримки, яка передбачає безкоштовне передання рухомого складу між залізницями.

Програма підтримки безкоштовного передання рухомого складу між залізницями передбачає звільнення від оподаткування операцій з безкоштовного передання рухомого складу від однієї залізниці або підприємства залізничного транспорту загального користування до іншої залізниці або підприємства тієї ж категорії. Згідно з підпунктом 197.1.12 пункту 197.1 статті 197 ПКУ такі операції не підлягають оподаткуванню. Передання здійснюється на підставі рішень Укрзалізниці або відповідних органів управління, оформляється актом приймання-передачі та може відбуватися в разі виробничої потреби або реструктуризації галузі.

Листом № 13165/40/10-24 від 19.07.2024 (вх. Комітету № 6-02/9972 від 30.07.2024) Мінінфраструктури повідомило, що підпункт 197.1.12 пункту 197.1 статті 197 ПКУ містить застарілу термінологію, що унеможливує його застосування при передаванні рухомого складу між суб'єктами господарювання залізничного транспорту державного сектору. Чинною редакцією підпункту 12 пункту першого статті 197 ПКУ надається можливість безкоштовного передання рухомого складу тільки в рамках залізниць, які раніше були окремими господарюючими об'єктами.

Згідно із Законом України «Про залізничний транспорт» залізниця – підрозділ АТ «Укрзалізниця», утвореного відповідно до Закону України «Про особливості утворення акціонерного товариства залізничного транспорту загального користування», який здійснює перевезення пасажирів та вантажів у визначеному регіоні залізничної мережі. Оскільки залізниця є лише підрозділом АТ «Укрзалізниця» та не є окремим суб'єктом господарювання, передання рухомого складу з балансу на баланс різними суб'єктами господарювання не відбувається, а отже, на сьогодні вищезазначені пункти не мають впливу на АТ «Укрзалізниця».

Водночас, після прийняття Закону України «Про залізничний транспорт України» питання передання рухомого складу одним суб'єктом господарювання залізничного транспорту державного сектору економіки іншому суб'єкту господарювання залізничного транспорту державного сектору економіки набуде актуальності у зв'язку з реорганізацією АТ «Укрзалізниця» та виокремленням залежних товариств. З огляду на викладене, в рамках реалізації Закону України «Про залізничний транспорт України» Мінінфраструктури буде вжито заходів з підготовки відповідних змін до підпункту 12 пункту 1 статті 197 Податкового кодексу України.

Разом із тим положення нормативно-правового акта, що формує програму підтримки, є чинним, відтак *програма підтримки, що передбачає безкоштовне передання рухомого складу між залізницями*, підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до Реєстру чинної державної допомоги.

8. Щодо програми підтримки зі звільнення від сплати земельного податку земель дорожнього господарства автомобільних доріг загального користування.

Програма підтримки регулюється ПКУ. Відповідно до статті 283.1.4 від податку звільняються землі дорожнього господарства автомобільних доріг загального користування – землі під проїзною частиною, узбіччям, земляним полотном, декоративним озелененням, резервами, кюветами, мостами, штучними спорудами, тунелями, транспортними розв'язками, водопропускними спорудами, підпірними стінками, шумовими екранами, очисними спорудами і розташованими в межах смуг відведення іншими дорожніми спорудами та

обладнанням, а також землі, що знаходяться за межами смуг відведення, якщо на них розміщені споруди, що забезпечують функціонування автомобільних доріг, а саме:

а) паралельні об'їзні дороги, поромні переправи, снігозахисні споруди і насадження, протилавинні та протисельові споруди, вловлюючі з'їзди, захисні насадження, шумові екрани, очисні споруди;

б) майданчики для стоянки транспорту і відпочинку, склади, гаражі, резервуари для зберігання паливно-мастильних матеріалів, комплекси для зважування великогабаритного транспорту, виробничі бази, штучні та інші споруди, що перебувають у державній власності, власності державних підприємств або власності господарських товариств, у статутному капіталі яких 100 відсотків акцій (часток, паїв) належить державі.

З метою приведення вказаного заходу державної допомоги у відповідність із Законом та Угодою про асоціацію 04.06.2021 відбулося засідання тематичної підгрупи з питань державної допомоги за участю представників Комітету, Мінінфраструктури, Урядового офісу, Державного агентства автомобільних доріг та акціонерного товариства «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України».

На засіданні було обговорення, зокрема, щодо пункту «б» заходу, а саме встановлено, що ця пільга поширюється на Державне агентство автомобільних доріг України, його регіональні підрозділи, а також підприємство, яке забезпечує утримання доріг; проте якщо в тендері на експлуатаційне утримання автомобільної дороги перемагає приватний підрядник, він укладає договір з облавтодором та розміщує свої потужності на майданчику облавтодору та не отримує зазначену пільгу.

За результатом наради представники Комітету наголосили, що цей захід має ознаки державної допомоги і потребує відповідного повідомлення до Комітету для оцінки. Відповідне повідомлення до Комітету не надходило.

Враховуючи викладене, положення нормативно-правового акта, що формує програму підтримки, є чинним, відтак *програма підтримки зі звільнення від сплати земельного податку земель дорожнього господарства автомобільних доріг загального користування* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до Реєстру чинної державної допомоги.

9. Щодо програми підтримки забезпечення постачання послуг із доставки пенсій, страхових виплат та грошової допомоги населенню.

Програма підтримки, що передбачає звільнення від оподаткування послуг з доставки пенсій, страхових виплат та грошової допомоги населенню, забезпечує податкові пільги для операцій, пов'язаних із цією доставкою. Згідно з підпунктом 197.1.4 пункту 197.1 статті 197 ПКУ такі послуги звільняються від оподаткування на всіх етапах доставки до кінцевого споживача, незалежно від способу доставки.

Листом № 13165/40/10-24 від 19.07.2024 (вх. Комітету № 6-02/9972 від 30.07.2024) Мінінфраструктури повідомило, що зазначена програма підтримки є чинною з 01.01.2011. Проте під час наради представники Мінінфраструктури зауважили, що Мінінфраструктури не є органом, що здійснює контроль за справлянням податків, а також не здійснює формування державної податкової політики, тому не є надавачами державної допомоги в рамках програми підтримки, передбаченої підпунктом 197.1.4 пункту 197.1 статті 197 ПКУ.

Листом від 20.08.2024 № 500-29.1/02-8073е направлено запит до Мінсоцполітики про надання інформації щодо програми підтримки забезпечення постачання послуг із доставки пенсій, страхових виплат та грошової допомоги населенню. Листом від 20669/0/2-24/58 № 20669/0/2-24/58 (вх. №. Комітету 6-02/11406 від 6-02/11406) Мінсоцполітики надало інформацію на вищезазначений запит та підтвердило, що саме воно є надавачем відповідної підтримки.

Разом із тим положення нормативно-правового акта, що формує програму підтримки, є чинним, відтак програма підтримки щодо забезпечення постачання послуг із доставки пенсій, страхових виплат та грошової допомоги населенню підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до Реєстру чинної державної допомоги.

В результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації встановлено, що 7 потенційних програм підтримки суб'єктів господарювання у сфері транспорту та дорожнього господарства та 1 потенційна програма підтримки у сфері надання послуг поштового зв'язку є чинними, відтак програми підтримки підлягають повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програм до Реєстру чинної державної допомоги.

Водночас наразі відсутня достатня кількість інформації про реалізацію та умови потенційних програм підтримки для визначення критеріїв оцінки допустимості державної допомоги, які можуть бути застосовані для оцінки допустимості таких програм підтримки.

3.7. Сфера освіти і науки, наукової, науково-технічної діяльності, трансферу (передачі) технологій

У сфері освіти і науки, наукової, науково-технічної діяльності, трансферу (передачі) технологій виявлено 9 заходів підтримки, що містяться у нормативно-правових актах, які об'єднано у 6 потенційних програм державної підтримки суб'єктів господарювання, що можуть містити заходи державної допомоги, які існували на день набрання чинності Законом та за якими потенційним відповідальним центральним органом виконавчої влади є МОН.

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Підтримка діяльності наукових парків	Закон України «Про наукові парки»; пункт 3 статті 287 МКУ
2	Підтримка у сфері розвитку науки і техніки	Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки»
3	Підтримка проектів технологічних парків	Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків», пункт 5 статті 287 МКУ
4	Підтримка у сфері трансферу технологій	Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій»
5	Звільнення від сплати земельного податку закладів освіти, культури, науки, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури та спорту, які повністю утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів	Підпункт 282.1.4 пункту 282.1 статті 282 ПКУ

6	Підтримка досліджень і технічних (експериментальних) розробок	наукових і науково-	Постанова КМУ від 21 серпня 2019 р. № 776 «Про затвердження Порядку надання грантової підтримки наукової і науково-технічної діяльності за рахунок коштів державного бюджету»; Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність».

Відповідно до Положення про МОН, затвердженого постановою КМУ від 16 жовтня 2014 р. № 630, МОН є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки, наукової, науково-технічної діяльності, інноваційної діяльності в зазначених сферах, трансферу (передачі) технологій, а також забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері здійснення державного нагляду (контролю) за діяльністю закладів освіти, підприємств, установ та організацій, які надають послуги у сфері освіти або провадять іншу діяльність, пов'язану з наданням таких послуг, незалежно від їх підпорядкування і форми власності.

Комітетом надіслано МОН лист від 06.06.2024 № 500-29.1/02-5727е, у додатку до якого містився, зокрема, вищезгаданий перелік з 6 потенційних програм підтримки та нормативно-правових актів, які можуть містити заходи державної допомоги, які існували на день набрання чинності Законом.

У зв'язку з тим, що від міністерства не надійшла запитувана інформація, Комітет листом від 12.07.2024 № 500-29.1/02-6852е повторно звернувся до МОН щодо надання інформації про вищезгадані потенційні програми підтримки та запросив на нараду уповноважених представників МОН для детального обговорення механізму та мети їх реалізації.

24.07.2024 Комітет провів нараду з представником МОН в частині обговорення заходів підтримки діяльності закладів фізичної культури і спорту, які перебувають у підпорядкуванні МОН. Водночас міністерство не забезпечило участі у нараді уповноважених представників, які б змогли надати інформацію щодо реалізації вищезгаданих потенційних програм підтримки, перелік яких був надісланий листом Комітету від 06.06.2024 № 500-29.1/02-5727е та які безпосередньо стосуються сфери освіти і науки, наукової, науково-технічної діяльності, трансферу (передачі) технологій.

За результатами проведеної наради Комітет листом від 30.07.2024 № 500-29.1/02-7378е надіслав копію протоколу наради від 24.07.2024 № 7 (додається) та повторно надіслав МОН лист про надання Комітету запитуваної листом від 06.06.2024 № 500-29.1/02-5727е інформації щодо переліку потенційних програм підтримки.

Листом від 12.08.2024 № 1/14408-24 (вх. Комітету № 6-02/10404 від 12.08.2024) МОН частково надано запитувану Комітетом інформацію та ініційовано проведення робочої зустрічі для обговорення інформації, наданої міністерством в листі.

23.08.2024 МОН провело нараду з представниками Комітету, на якій було обговорено потенційні програми підтримки, за якими потенційним відповідальним центральним органом виконавчої влади є МОН.

За результатами проведеної наради учасники домовилися про надання МОН інформації, запитуваної листом Комітету від 06.06.2024 № 500-29.1/02-5727е.

МОН листом від 09.09.2024 № 1/16291-24 (вх. Комітету № 6-02/11442 від 10.09.2024) надало запитувану інформацію.

Під час опрацювання з МОН потенційних програм підтримки встановлено таке.

1. Щодо підтримки діяльності наукових парків

Відповідно до частини першої статті 17 Закону України «Про наукові парки» розроблення та реалізація проектів наукового парку можуть здійснюватися за рахунок коштів наукового парку, його партнерів, замовників, грантів, коштів державного і місцевих бюджетів та інших коштів, не заборонених законом.

Частиною сьомою статті 21 Закону України «Про наукові парки» передбачено, що до джерел фінансування наукового парку належать: кошти статутного капіталу та інших фондів наукового парку; фінансові надходження від діяльності наукового парку; інвестиції, надані науковому парку; фінансові надходження від партнерів наукового парку та інших юридичних осіб; вклади засновників (учасників, акціонерів) наукового парку; благодійні внески для розвитку наукового парку та забезпечення реалізації проектів наукового парку; кошти державного та місцевих бюджетів; кошти замовників; гранти; кредити; поворотна фінансова допомога; інші надходження, не заборонені законом.

Згідно з пунктом 3 статті 287 МКУ наукове, лабораторне і дослідницьке обладнання, а також комплектуючі та матеріали, передбачені проектом наукового парку, зареєстрованого згідно із Законом України «Про наукові парки», що ввозяться на митну територію України науковим парком та партнерами наукового парку в межах реалізації такого проекту наукового парку, звільняються від сплати ввізного мита. Перелік таких товарів із визначенням кодів згідно з УКТ ЗЕД та обсяги ввезення таких товарів визначаються КМУ. Звільнення від сплати ввізного мита надається на весь строк реалізації проекту наукового парку, але не більше ніж на два роки для обладнання та не більше ніж на один рік для комплектуючих і матеріалів з дня затвердження зазначеного переліку та обсягів товарів.

За інформацією, наданою МОН, будь-яке фінансування наукових парків МОН відповідно до абзацу восьмою частини сьомої статті Закону України «Про наукові парки» не здійснювалось.

Разом з тим наразі нормативно-правовий акт та положення МКУ, що формують програму підтримки, є чинними, відтак програма *підтримки діяльності наукових парків* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

2. Щодо підтримки у сфері розвитку науки і техніки

Відповідно до абзацу першого статті 5 Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» реалізація пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки забезпечується шляхом розроблення та виконання за визначеними пріоритетними тематичними напрямами наукових досліджень і науково-технічних розробок державних цільових програм, державного замовлення на науково-технічну продукцію, підготовку наукових кадрів, інформаційне та матеріально-технічне забезпечення наукових досліджень і науково-технічних розробок.

Згідно з абзацом п'ятим статті 5 Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» обсяги коштів, що спрямовуються на реалізацію кожного з пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, щорічно визначаються законом про Державний бюджет України.

Відповідно до наданої Комітету інформації МОН проводить конкурсні відбори науково-технічних (експериментальних) розробок за державним замовленням, метою яких є формування пропозицій щодо державного замовлення на науково-технічні (експериментальні) розробки та науково-технічну продукцію відповідно до статей 42, 48, 57, 58 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність». У конкурсі можуть брати участь підприємства, установи і організації незалежно від форм власності, що мають в наявності працівників відповідної кваліфікації, обладнання та матеріально-технічну базу у цій сфері. Проте фінансування з державного бюджету не надавалося суб'єктам господарювання, а лише науковим установам та закладам вищої освіти з метою отримання науково-технічного (прикладного) результату, доведеного до стадії практичного використання, відповідності запланованого науково-технічного (прикладного) результату пріоритетним державним потребам для забезпечення розвитку економіки, суспільства, зміцнення національної безпеки на основі використання наукових та науково-технічних досягнень, у тому числі шляхом розроблення технологій подвійного призначення.

Разом із тим наразі нормативно-правовий акт, що формує програму підтримки, є чинним, відтак програма *підтримки у сфері розвитку науки і техніки* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

3. Щодо підтримки проєктів технологічних парків

Абзацом другим статті 6 Закону України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» передбачено, що для реалізації проєктів технологічних парків щорічно в Державному бюджеті України за бюджетною програмою підтримки діяльності технологічних парків закладаються кошти, що спрямовуються на: повне або часткове (до 50 відсотків) безвідсоткове кредитування (на умовах інфляційної індексації) проєктів технологічних парків; повну або часткову компенсацію відсотків, сплачуваних виконавцями проєктів технологічних парків комерційним банкам та іншим фінансово-кредитним установам для кредитування проєктів технологічних парків.

Статтею 7 Закону України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» передбачено, що для реалізації проєктів технологічних парків технологічним паркам, їх учасникам та спільним підприємствам, що сприяє проєкти технологічних парків, державою надаються цільові субсидії у вигляді: сум ввізного мита, що нараховуються відповідно до митного законодавства України, привезені в Україну для реалізації проєктів технологічних парків нових установок, обладнання та комплектуючих, а також матеріалів, які не виробляються в Україні.

Згідно з пунктом 5 статті 287 МКУ устаткування, обладнання та комплектуючі, а також матеріали, які не виробляються в Україні і ввозяться на митну територію України технологічними парками, їх учасниками та спільними підприємствами, що виконують проєкти технологічних парків, для реалізації таких проєктів технологічних парків відповідно до Закону України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків», оподатковуються ввізним митом на загальних підставах. Нараховані суми ввізного мита не перераховуються до бюджету, а зараховуються на спеціальні рахунки технологічних парків, їх учасників та спільних підприємств у порядку, встановленому Законом України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків», про що також повідомила Держмитслужба листом від 07.08.2024 № 15/15-01-04/8.20/4185 (вх. № 7-02/10247 від 07.08.2024).

МОН повідомило, що зазначена підтримка надається виключно для реалізації проєктів технологічного парку. Разом із тим наказом МОН від 25.12.2007 № 1173 «Про скасування державної реєстрації проєктів технологічних парків» та від 21.01.2008 «Про скасування державної реєстрації проєктів технологічних парків» та наказом Держінформнауки України від 14.01.2014 № 6 «Про скасування державної реєстрації проєктів технопарків» скасовано державну реєстрацію проєктів технологічних парків, для яких закінчився термін дії спеціального режиму інноваційної діяльності, а нові проєкти на державну реєстрацію не подавались, цільові субсидії у вигляді зарахування сум ввізного мита на спеціальні рахунки технологічних парків не надавались.

За інформацією, наданою МОН, питання законодавчого регулювання діяльності технологічних парків планується вирішити в рамках підготовки проєкту Закону України «Про підтримку та розвиток інноваційної діяльності», який розроблено МОН на виконання завдання 220 Плану законопроектних робіт, затвердженого постановою Верховної Ради України від 6 лютого 2024 року № 3561-ІХ, та на виконання кроку 362 Плану пріоритетних дій Уряду на 2024 роки, затвердженого розпорядженням КМУ від 16 лютого 2024 р. № 137-р, яким врегульовується питання інноваційної інфраструктури та пропонується визнати таким, що втратив чинність, Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків».

Водночас Комітет листом від 20.08.2024 № 500-29.1/02-8053е звернувся до Мінекономіки про надання інформації щодо зазначеної потенційної програми підтримки.

Мінекономіки листом від 29.08.2024 № 2303-05/64411-03 (вх. Комітету № 6-02/11027 від 29.08.2024) повідомило, що на сьогодні міністерство не реалізує програми підтримки на підставі Закону України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» або на підставі інших нормативно-правових актів чи документів у сфері інноваційної діяльності, які існували на день набрання чинності Законом.

Разом із тим наразі нормативно-правовий акт та положення МКУ, що формують програму підтримки, є чинними, відтак програма *підтримки проектів технологічних парків* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

4. Щодо підтримки у сфері трансферу технологій

Відповідно до частини першої статті 24 Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» підприємствам, що належать до сфери управління центральних органів виконавчої влади, до відання Національної академії наук України та галузевих академій наук, що здійснюватимуть випуск продукції за державним замовленням, за рішенням КМУ, виключно у межах повноважень, встановлених законом про Державний бюджет України, можуть надаватися державні гарантії щодо погашення кредитів комерційних банків, наданих для придбання технологій та їх складових, необхідність застосування яких визначена потребами держави і суспільства у цих технологіях.

Відповідно до інформації, наданої МОН, державна підтримка підприємствам, що належать до сфери управління МОН, щодо погашення кредитів комерційних банків, наданих для придбання технологій та їх складових, необхідність застосування яких визначена потребами держави і суспільства у цих технологіях відповідно до статті 24 Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій», не надавалась та не надається.

Разом із тим наразі нормативно-правовий акт, що формує програму підтримки, є чинним, відтак програма *підтримки у сфері трансферу технологій* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

5. Щодо звільнення від сплати земельного податку закладів освіти, культури, науки, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури та спорту, які повністю утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів

Відповідно до підпункту 282.1.4 пункту 282.1 статті 282 ПКУ звільняються від сплати земельного податку дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади незалежно від форми власності і джерел фінансування, заклади культури, науки (крім національних та державних дендрологічних парків) (за умови використання за цільовим призначенням), освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури та спорту, які повністю утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів.

Статтею 1 Закону України «Про освіту» передбачено, що заклад освіти – юридична особа публічного чи приватного права, основним видом діяльності якої є освітня діяльність, у свою чергу, освітня діяльність - діяльність суб'єкта освітньої діяльності, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній та/або неформальній освіті, суб'єкт освітньої діяльності - фізична або юридична особа (заклад освіти, підприємство, установа, організація, громадське об'єднання), що провадить освітню діяльність.

Відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» наукова (науково-дослідна, науково-технологічна, науково-технічна, науково-практична) установа

(далі - наукова установа) – юридична особа незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, утворена в установленому законодавством порядку, для якої наукова та (або) науково-технічна діяльність є основною. Також відповідно до статті 4 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» суб'єктами наукової і науково-технічної діяльності є наукові працівники, науково-педагогічні працівники, аспіранти, ад'юнкти і докторанти, інші вчені, наукові установи, університети, академії, інститути, музеї, інші юридичні особи незалежно від форми власності, що мають відповідні наукові підрозділи, та громадські наукові організації.

За інформацією, наданою МОН, заклади освіти та наукові установи є, відповідно, суб'єктами освітньої діяльності та суб'єктами наукової і науково-технічної діяльності, а звільнення їх від сплати земельного податку не є заходом державної допомоги, у розумінні Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», і не стосується сфери економічної конкуренції.

Разом із тим наразі положення ПКУ, що формує програму підтримки, є чинним, відтак програма *підтримки щодо звільнення від сплати земельного податку закладів освіти, культури, науки, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури та спорту, які повністю утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів*, підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

6. Щодо підтримки наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок

Відповідно до пункту 2 Порядку надання грантової підтримки наукової і науково-технічної діяльності за рахунок коштів державного бюджету», затвердженого постановою КМУ від 21 серпня 2019 р. № 776 (далі – Порядок), метою підтримки є підвищення рівня наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, розвитку науково-технічного потенціалу та підвищення рівня конкурентоспроможності закладів спеціалізованої освіти наукового профілю (наукових ліцеїв, наукових ліцеїв-інтернатів), наукових установ та закладів вищої освіти, збереження та розвитку матеріально-технічної бази для провадження наукової і науково-технічної діяльності, наукового стажування наукових працівників, у тому числі за кордоном, організації та проведення конференцій, симпозіумів, наукових турнірів, конкурсів наукової творчості, інших науково-комунікативних заходів та заходів з популяризації науки.

Пунктом 13 Порядку передбачено, що обсяги видатків на надання грантової підтримки на бюджетний період передбачаються грантонадавачем в установленому порядку з урахуванням планових обсягів видатків державного бюджету на відповідні цілі та зобов'язань щодо обсягів видатків на надання грантової підтримки, взятих грантонадавачем у попередні бюджетні періоди.

За інформацією, наданою МОН, грантова підтримка відповідно до Порядку надається не суб'єктам господарювання для створення переваг для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності, а закладам спеціалізованої освіти наукового профілю (науковим ліцеям, науковим ліцеям-інтернатам), науковим установам та закладам вищої освіти з метою підвищення рівня наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок (далі – дослідження і розробки), розвитку науково-технічного потенціалу та підвищення рівня їх конкурентоспроможності, організації та проведення конференцій, симпозіумів, наукових турнірів, конкурсів наукової творчості, інших науково-комунікативних заходів та заходів з популяризації науки. Відповідно до пункту 9 Порядку грантова підтримка надається безоплатно та безповоротно на конкурсній основі МОН, до сфери управління якого належать бюджетні наукові установи, університети, академії, інститути, заклади спеціалізованої освіти наукового профілю (наукові ліцеї, наукові ліцеї-інтернати). Також МОН зазначено, що надання грантової підтримки відповідно до Порядку не

є заходом державної допомоги, у розумінні Закону, і не стосується сфери економічної конкуренції.

В результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації 6 потенційних програм підтримки у сфері освіти і науки, наукової, науково-технічної діяльності, трансферу (передачі) технологій є чинними, відтак програми підтримки підлягають повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програм до Реєстру чинної державної допомоги.

Реалізація таких програм підтримки має враховувати правила державної допомоги. Надавачам державної допомоги доцільно розглядати питання забезпечення відповідності програм підтримки суб'єктів господарювання законодавству про державну допомогу у цій сфері, зокрема:

Критеріям оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на проведення наукових досліджень, технічний розвиток та інноваційну діяльність, які затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 07.02.2018 № 118;

Критеріям оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та Критеріям оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки середнього та малого підприємництва, які затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2023 р. № 348;

Критеріям оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для місцевої інфраструктури, які затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 13 жовтня 2023 р. № 1087.

3.8. Сфера інвестиційної політики та розвитку підприємництва

У сфері інвестиційної політики та розвитку підприємництва виявлено 7 заходів підтримки, що містяться у нормативно-правових актах, які об'єднано у 6 потенційних програм державної підтримки суб'єктів господарювання, що можуть містити заходи державної допомоги, які існували на день набрання чинності Законом та за якими потенційним відповідальним центральним органом виконавчої влади є Мінекономіки.

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Державне стимулювання облаштування та функціонування індустріальних парків	Закон України «Про індустріальні парки», пункт 6 статті 287 МКУ
2	Звільнення від сплати ввізного мита товарів що ввозяться на митну територію України іноземними інвесторами відповідно до Закону України «Про режим іноземного інвестування»	Пункт 2 статті 287 МКУ
3	Звільнення від податку на прибуток підприємств	ПКУ розділ XX, підрозділ 4, пункт 44 підпункти «а», «б», «в»

4	Звільнення від податку на нерухоме майно	Підпункти «е» та «є» пункту 266.2.2 статті 266 ПКУ
5	Підтримка у сфері розвитку малого та середнього підприємництва	Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні»
6	Забезпечення функціонування Фонду розвитку підприємництва	Постанова КМУ від 24.01.2020 № 29 «Про затвердження Порядку використання коштів державного бюджету, передбачених для забезпечення функціонування Фонду розвитку підприємництва»

Відповідно до Положення про Мінекономіки, затвердженого постановою КМУ від 20 серпня 2014 р. № 459, міністерство є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує, зокрема, формування та реалізує державну інвестиційну політику, державну інноваційну політику в реальному секторі економіки, державну зовнішньоекономічну політику, державну політику у сфері розвитку підприємництва, державно-приватного партнерства.

Комітетом надіслано Мінекономіки лист від 06.06.2024 № 500-29.1/02-5728е, у додатку до якого містився, зокрема, вищезгаданий перелік із 6 потенційних програм підтримки та нормативно-правових актів, що можуть містити заходи державної допомоги, які існували на день набрання чинності Законом.

Мінекономіки листом від 02.07.2024 № 3303-06/47215-03 (вх. Комітету № 6-02/8892 від 02.07.2024) надало інформацію щодо вищезгаданих програм підтримки не в повному обсязі.

Комітет листом від 17.07.2024 № 500-29.1/02-6960е запросив на нараду уповноважених представників Мінекономіки для детального обговорення механізму та мети реалізації вищезгаданих потенційних програм підтримки.

26.07.2024 Комітетом проведено нараду з представниками Мінекономіки щодо обговорення заходів підтримки у сфері інвестиційної політики та розвитку підприємництва.

За результатами проведеної наради Комітет листом від 20.08.2024 № 500-29.1/02-8053е надіслав Мінекономіки копію протоколу наради від 26.07.2024 № 10 та попросив надати запитувану листом Комітету від 06.06.2024 № 500-29.1/02-5728е інформацію щодо переліку потенційних програм підтримки в частині тих заходів, щодо яких не було надано інформацію листом Мінекономіки від 02.07.2024 № 3303-06/47215-03, а також додаткову інформацію.

Мінекономіки листом від 29.08.2024 № 2303-05/64411-03 (вх. Комітету № 6-02/11027 від 29.08.2024) не надало інформації щодо потенційних програм підтримки, про які запитував Комітет листом від 20.08.2024 № 500-29.1/02-8053е.

Під час опрацювання з Мінекономіки потенційних програм підтримки встановлено таке.

1. Щодо державного стимулювання облаштування та функціонування індустріальних парків

Відповідно до частини третьої статті 34 Закону України «Про індустріальні парки» надається повна або часткова компенсація відсоткової ставки за кредитами (позиками) на облаштування та/або здійснення господарської діяльності у межах індустріальних парків у порядку, встановленому КМУ; надаються кошти на безповоротній основі для облаштування індустріальних парків та/або забезпечення будівництва об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури (автомобільних шляхів, ліній зв'язку, засобів тепло-, газо-, водо- та електропостачання, інженерних комунікацій тощо), необхідних для створення та функціонування індустріальних парків у порядку, встановленому КМУ; здійснюється

компенсація витрат на підключення та приєднання до інженерно-транспортних мереж у порядку, встановленому КМУ; надаються податкове та митне стимулювання відповідно до законодавства.

Згідно з пунктом 6 статті 287 МКУ, при ввезенні на митну територію України від оподаткування митом звільнюються нове устаткування (обладнання) та комплектуючі вироби до нього, що ввозяться учасниками індустріальних парків, включених до Реєстру індустріальних парків, які класифікуються за кодами згідно з УКТ ЗЕД.

Таке звільнення надається за умови, що зазначене устаткування (обладнання) та комплектуючі вироби до нього: є новими (з дати виготовлення до дати ввезення на митну територію України пройшло не більше трьох років); не були у використанні; ввозяться учасниками індустріальних парків виключно для власного використання на території (у межах) індустріального парку без права відчуження, передання в оренду, лізинг чи інше право користування третім особам на будь-яких умовах раніше п'яти років з дати їх ввезення на митну територію України; не мають походження з країни, визнаної державою-окупантом згідно із законом та/або державою-агресором щодо України згідно із законодавством, та/або не ввозяться з території держави-окупанта (агресора) та/або з окупованої території України, визначеної такою згідно із законом. Порядок ввезення та цільового використання зазначених товарів визначається КМУ.

Відповідно до частини другої статті 3 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» дія цього Закону не поширюється на державне стимулювання керуючих компаній, ініціаторів створення – суб'єктів господарювання та учасників індустріальних парків згідно із Законом України «Про індустріальні парки» (далі – профільний Закон).

Статтею 262(1) Угоди про асоціацію встановлено, що будь-яка допомога, надана Україною або країнами-членами Європейського Союзу з використанням державних ресурсів, що спотворює або загрожує спотворити конкуренцію шляхом надання переваг окремим підприємствам або виробництву окремих товарів, є несумісною з належним функціонуванням цієї Угоди в тій мірі, в якій вона може впливати на торгівлю між Сторонами.

Разом із тим статтею 262 (3) (а) (е) Угоди про асоціацію встановлено, що може вважатися сумісною з належним виконанням Угоди, зокрема, допомога для сприяння економічному розвитку регіонів з надзвичайно низьким рівнем життя або із суттєвим рівнем безробіття та допомога для досягнення цілей, дозволених відповідно до правил Європейського Союзу щодо горизонтальних блоків виключень та правил щодо горизонтальної і галузевої державної допомоги, яка надається відповідно до викладених у них умов.

Водночас згадане виключення не було передбачено в Законі станом на момент набрання ним чинності, а передбачено у 2021 році Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про індустріальні парки» та деяких інших законодавчих актів України щодо залучення інвестицій у промисловий сектор економіки шляхом стимулювання створення індустріальних парків». У свою чергу, Комітетом до 2021 року було прийнято рішення, в рамках яких здійснювалась оцінка допустимості державної допомоги індустріальним паркам. Разом із тим до Комітету надходив на погодження від Мінекономіки проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про індустріальні парки» щодо вдосконалення функціонування індустріальних парків і запровадження моделі еко-індустріального парку» (далі – Проєкт Закону) і Комітетом надано зауваження до нього, зокрема, у частині виключення пункту 6 частини другої статті 3 Закону (щодо непоширення дії Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» на державне стимулювання керуючих компаній, ініціаторів створення – суб'єктів господарювання та учасників індустріальних парків згідно із Законом України «Про індустріальні парки»).

За інформацією Мінекономіки, державне стимулювання індустріальних парків розпочалось у 2024 році. При цьому до 2024 року на реалізацію відповідних програм кошти в Державному бюджеті України не передбачались.

Також міністерство повідомило, що механізм надання коштів для облаштування індустріальних (промислових) парків та/або забезпечення будівництва об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури, необхідних для створення та функціонування індустріальних (промислових) парків, а також здійснення компенсації витрат на підключення та приєднання до інженерно-транспортних мереж, у тому числі на деокупованих територіях, за рахунок коштів державного бюджету (далі – державне стимулювання), врегульовано Порядком надання коштів для облаштування індустріальних (промислових) парків та/або забезпечення будівництва об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури, необхідних для створення та функціонування індустріальних (промислових) парків, а також здійснення компенсації витрат на підключення та приєднання до інженерно-транспортних мереж, який затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 04.06.2024 № 644.

Разом із тим наразі нормативно-правовий акт та положення МКУ, що формують програму підтримки, є чинними, відтак програма *підтримки щодо державного стимулювання облаштування та функціонування індустріальних парків* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

2. Щодо звільнення від сплати ввізного мита товарів, що ввозяться на митну територію України іноземними інвесторами відповідно до Закону України «Про режим іноземного інвестування»

Згідно з пунктом 2 статті 287 МКУ товари (крім товарів для реалізації або використання з метою, безпосередньо не пов'язаною з провадженням підприємницької діяльності), що ввозяться на митну територію України на строк не менше трьох років іноземними інвесторами відповідно до Закону України «Про режим іноземного інвестування» з метою інвестування на підставі зареєстрованих договорів (контрактів) або як внесок іноземного інвестора до статутного капіталу підприємства з іноземними інвестиціями, звільняються від сплати ввізного мита. При відчуженні таких товарів раніше трьох років із часу зарахування їх на баланс ввізне мито сплачується на загальних підставах.

Мінекономіки не надано інформації щодо зазначеної потенційної програми підтримки.

Разом із тим наразі положення МКУ, що формує програму підтримки, є чинним, відтак програма *підтримки щодо звільнення від сплати ввізного мита товарів, що ввозяться на митну територію України іноземними інвесторами відповідно до Закону України «Про режим іноземного інвестування»*, підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

3. Щодо звільнення від податку на прибуток підприємств

Розділом XX підрозділу 4 пункту 44 підпунктами «а», «б», «в» ПКУ передбачено, що на період до 31 грудня 2021 року застосовується ставка нуль відсотків для платників податку на прибуток, у яких річний дохід, визначений за правилами бухгалтерського обліку за останній річний звітний період, не перевищує трьох мільйонів гривень та розмір нарахованої за кожний місяць звітного періоду заробітної плати (доходу) кожному з працівників, які перебувають з платником податку у трудових відносинах, є не меншим як дві мінімальні заробітні плати, розмір якої встановлено законом, та які відповідають одному із таких критеріїв:

а) утворені в установленому законом порядку після 1 січня 2017 року;

б) діючі, у яких протягом трьох послідовних попередніх років (або протягом усіх попередніх періодів, якщо з моменту їх утворення пройшло менше трьох років) щорічний обсяг доходів задекларовано в сумі, що не перевищує трьох мільйонів гривень, та у яких

середньооблікова кількість працівників протягом цього періоду становила від п'яти до 20 осіб.

в) які були зареєстровані платниками єдиного податку в установленому законодавством порядку в період до 1 січня 2017 року та у яких за останній календарний рік обсяг виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) становив до трьох мільйонів гривень та середньооблікова кількість працівників становила від п'яти до 50 осіб.

Мінекономіки не надано інформації щодо зазначеної потенційної програми підтримки.

Разом із тим щодо зазначеної податкової пільги Мінфін листом від 26.06.2024 № 11310-08-5/19362 (вх. Комітету № 6-02/8693 від 27.06.2024) повідомив, що наявність у ПКУ тимчасових норм, термін дії яких завершився, обумовлено необхідністю здійснення уповноваженими органами обліку та заходів контролю, в межах терміну позовної давності, за використанням суб'єктами господарювання вивільнених від оподаткування коштів у зв'язку із застосуванням пільги відповідно до визначених ПКУ напрямів, а також перевірки відповідності платника податку визначним критеріям у термін застосування особливих умов оподаткування.

Водночас суб'єкти господарювання не мають можливості скористатися тимчасовими пільгами, термін дії яких завершився, оскільки дія цих пільг визначена часовим терміном, встановленим ПКУ, та не може бути застосована після його закінчення. Слід зауважити, що законодавчо неможливо продовжити дію норми ПКУ, строк застосування якої закінчився. У разі необхідності застосування положень такої норми приймається нова норма ПКУ з новими строками її дії.

Отже, вищезазначену програму підтримки пропонується не включати до Реєстру чинної державної допомоги, оскільки на підставі інформації Мінфіну можна зробити висновок про її неактуальність.

4. Щодо звільнення від податку на нерухоме майно

Згідно з підпунктами «е» та «є» пункту 266.2.2 статті 266 ПКУ, не є об'єктом оподаткування: е) об'єкти нежитлової нерухомості, які використовуються суб'єктами господарювання малого та середнього бізнесу, що провадять свою діяльність у тимчасових спорудах для здійснення підприємницької діяльності та/або в малих архітектурних формах та на ринках; є) будівлі промисловості, віднесені до класу «Промислові та складські будівлі» (код 125) Класифікатора будівель і споруд НК 018:2023, що використовуються за призначенням у господарській діяльності суб'єктів господарювання, основна діяльність яких класифікується у секціях В-Ф КВЕД ДК 009:2010, та не здаються їх власниками в оренду, лізинг, позичку.

Мінекономіки не надано інформації щодо зазначеної потенційної програми підтримки.

Разом із тим ДПС листом від 07.08.2024 № 9971/5/99-00-19-03-02-05 (вх. № 7-02/10253 від 07.08.2024) повідомила, що статтею 7 ПКУ визначено обов'язкові елементи для встановлення податків, серед яких є «об'єкт оподаткування». Відповідно до пункту 30.1 статті 30 ПКУ податкова пільга – передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі за наявності підстав, визначених пунктом 30.2 цієї статті. Згідно з пунктом 30.2 статті 30 ПКУ підставами для надання податкових пільг є особливості, що характеризують певну групу платників податків, вид їх діяльності, об'єкт оподаткування або характер та суспільне значення здійснюваних ними витрат. Водночас підпунктом 266.2.2 пункту 266.2 статті 266 ПКУ визначено перелік об'єктів нерухомості, які не є об'єктами оподаткування, тобто такі об'єкти нерухомості не підлягають оподаткуванню.

Враховуючи інформацію, надану ДПС щодо підпунктів «е» та «є» пункту 266.2.2 статті 266 ПКУ, об'єкти нерухомості, передбачені у цій статті, не можуть вважатися об'єктом

оподаткування, отже, така норма не призводить до втрат бюджету та не потребує включення до Реєстру чинної державної допомоги.

5. Щодо підтримки у сфері розвитку малого та середнього підприємництва

Відповідно до частини другої статті 16 Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», основними видами фінансової державної підтримки є:

- 1) часткова компенсація відсоткових ставок за кредитами, що надаються на реалізацію проектів суб'єктів малого і середнього підприємництва;
- 2) часткова компенсація лізингових, факторингових платежів та платежів за користування гарантіями;
- 3) надання гарантії та поруки за кредитами суб'єктів малого і середнього підприємництва;
- 4) надання кредитів, у тому числі мікрокредитів, для започаткування і ведення власної справи;
- 5) надання позик на придбання і впровадження нових технологій;
- 6) компенсація видатків на розвиток кооперації між суб'єктами малого і середнього підприємництва та великими підприємствами;
- 7) фінансова підтримка впровадження енергозберігаючих та екологічно чистих технологій;
- 8) інші види не забороненої законодавством фінансової державної підтримки.

Частиною 3 статті 16 Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» передбачено, що Порядок використання коштів державного бюджету для фінансової державної підтримки суб'єктів малого і середнього підприємництва затверджується відповідно до вимог бюджетного законодавства.

Мінекономіки надано інформацію щодо діяльності, на яку спрямовується підтримка, мети, форми, тривалості підтримки, а також щодо обсягів підтримки та кількості отримувачів. Також повідомило, що міністерством в рамках вищезгаданої потенційної програми підтримки здійснюється підтримка відповідно до постанови КМУ від 21.06.2022 № 738 «Деякі питання надання грантів бізнесу» та державної програми «Доступні кредити 5-7-9%» згідно з Порядком надання фінансової державної підтримки суб'єктам підприємництва, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 24.01.2020 № 28. Реалізація цієї програми здійснюється Фондом розвитку підприємництва (далі – Фонд) шляхом надання суб'єктам мікро-, малого та середнього підприємництва часткової компенсації відсотків за кредитами або надання Фондом гарантії уповноваженим банкам з метою виконання зобов'язань за кредитами.

Разом із тим наразі нормативно-правовий акт, що формує програму підтримки, є чинним, відтак програма *щодо підтримки у сфері розвитку малого та середнього підприємництва* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

6. Щодо забезпечення функціонування Фонду розвитку підприємництва

На підставі Указу Президента України від 01 червня 1998 року № 574/98 та постанови КМУ від 19 квітня 1999 року № 628 був створений Фонд під назвою «Німецько-Український фонд».

Відповідно до наказу Мінфіну № 5 від 11 січня 2020 року назву «Німецько-Український фонд» було змінено на «Фонд розвитку підприємництва». Фонд є правонаступником всіх прав та зобов'язань Німецько-Українського фонду.

Пунктом 4 Порядку використання коштів державного бюджету, передбачених для забезпечення функціонування Фонду розвитку підприємництва, затвердженого постановою

Кабінету Міністрів України від 24.01.2020 № 29 «Про затвердження Порядку використання коштів державного бюджету, передбачених для забезпечення функціонування Фонду розвитку підприємництва» (далі – Порядок), передбачено, що бюджетні кошти, отримані Фондом, використовуються виключно для:

1) часткової або повної компенсації Фондом відсотків за кредитами та винагороди за договорами фінансового лізингу і факторингу, що надаються суб'єктам підприємництва для реалізації мети, визначеної у Порядку надання підтримки, Порядку надання підтримки за договорами фінансового лізингу, Порядку надання підтримки за договорами факторингу, та відповідають визначеним у них критеріям (далі - компенсація відсотків суб'єктам підприємництва);

2) збільшення статутного капіталу Фонду з метою надання Фондом гарантій уповноваженим банкам за зобов'язаннями за кредитами, наданими суб'єктам підприємництва та позичальникам іпотечних кредитів (далі - надання гарантій);

3) часткової компенсації Фондом відсотків за іпотечними кредитами, що надаються позичальникам таких кредитів відповідно до Порядку здешевлення вартості іпотечних кредитів і Порядку здешевлення вартості кредитів, наданих відповідно до Умов забезпечення приватним акціонерним товариством «Українська фінансова житлова компанія» доступного іпотечного кредитування громадян України», нарахованих за такими кредитами до 31 грудня 2022 р. включно;

4) покриття витрат Фонду за супроводження та забезпечення надання фінансової державної підтримки суб'єктам підприємництва.

Мінекономіки не надало інформації щодо зазначеної потенційної програми підтримки.

В результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації 4 потенційні програми підтримки у сфері інвестиційної політики та розвитку підприємництва є чинними, відтак програми підтримки підлягають повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програм до Реєстру чинної державної допомоги.

Реалізація таких програм підтримки має враховувати правила державної допомоги. Надавачам державної допомоги доцільно розглядати питання забезпечення відповідності програм підтримки суб'єктів господарювання законодавству про державну допомогу у цій сфері, зокрема:

Критеріям оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та Критеріям оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для та для підтримки середнього та малого підприємництва, які затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2023 р. № 348;

Критеріям оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для місцевої інфраструктури, які затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 13 жовтня 2023 р. № 1087.

Крім цього, якщо підтримка в рамках відповідних програм підпадатиме під визначення «незначна державна допомога», передбачене у Законі, надавачам державної допомоги доцільно розглянути питання щодо забезпечення відповідності програм правилам надання незначної державної допомоги.

3.9. Сфера інноваційної діяльності

В інноваційній сфері виявлено одну потенційну програму державної підтримки суб'єктів господарювання, що може містити заходи державної допомоги, які існували на день набрання чинності Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та за якою потенційними відповідальними центральними органами виконавчої влади є МОН, Мінекономіки, Мінцифри, Мінстратегпром та Мінагрополітики.

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Підтримка інноваційної діяльності	Закон України «Про інноваційну діяльність»

26.07.2024 Комітетом проведено нараду з представниками Мінекономіки щодо обговорення заходів підтримки у сфері інноваційної діяльності, також Мінекономіки повідомило про готовність опрацювати та надати всю необхідну інформацію щодо реалізації вищезгаданої потенційної програми підтримки, про яку запитував Комітет листом від 06.06.2024 № 500-29.1/02-5728е.

Відповідно до інформації, яку надало Комітету МОН, формування державної політики у сфері інноваційної діяльності розподілено між багатьма органами, серед яких: МОН, Мінекономіки, Мінцифри, Мінстратегпром.

Комітет листом від 15.08.2024 № 500-29.1/02-7927е звернувся до Мінцифри та листом від 15.08.2024 № 500-29.1/02-7925е до Мінстратегпрому про надання інформації щодо програм державної підтримки, зокрема, у сфері інноваційної діяльності, в тому числі на підставі Закону України «Про інноваційну діяльність», які існували на день набрання чинності Законом та є актуальними до цього часу.

Під час опрацювання з МОН, Мінекономіки, Мінцифри, Мінстратегпромозначеної потенційної програми підтримки встановлено таке.

Закон України «Про інноваційну діяльність» передбачає стимулювання державою інноваційних процесів і спрямування підтримки на розвиток економіки України інноваційним шляхом.

Частиною першою статті 17 Закону України «Про інноваційну діяльність» передбачено, що підтримка надається у формах:

- 1) повного безвідсоткового кредитування;
- 2) часткового (до 50 %) безвідсоткового кредитування;
- 3) повної чи часткової компенсації відсотків за кредитування;
- 4) державних гарантій комерційним банкам;
- 5) майнового страхування.

Частиною другою статті 17 Закону України «Про інноваційну діяльність» передбачено, що фінансова підтримка інноваційної діяльності за рахунок Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів надається у межах коштів, передбачених відповідними бюджетами.

За інформацією МОН, станом на сьогодні здійснюється погодження із заінтересованими центральними органами виконавчої влади проекту Закону України «Про підтримку та розвиток інноваційної діяльності», яким буде визнано таким, що втратив чинність Закон України «Про інноваційну діяльність».

Мінцифри листом від 23.08.2024 № 1/04-7-13818 (вх. Комітету № 6-02/10835 від 23.08.2024) повідомило про відсутність реалізації міністерством будь-яких програм державної підтримки у сфері інноваційної діяльності, які існували на день набрання чинності, Законом та є актуальними до цього часу.

Мінстратегпром листом від 28.08.2024 № 1.3-60.1/7394-24 (вх. Комітету № 6-02/10952) повідомило про відсутність в міністерстві чинних на цей час програм державної підтримки у сфері інноваційної діяльності, зокрема на підставі Закону України «Про інноваційну діяльність», які існували на день набрання чинності Законом та є актуальними до цього часу.

Мінекономіки листом від 29.08.2024 № 2303-05/64411-03 (вх. Комітету № 6-02/11027 від 29.08.2024) повідомило, що міністерство не реалізує програми державної підтримки на підставі Закону України «Про інноваційну діяльність», які існували на день набрання чинності Законом, та не розробляло проектів нормативно-правових актів, які регламентують

порядок надання державної підтримки на підставі Закону України «Про інноваційну діяльність».

Також, Мінекономіки зазначило, що відповідно до абзацу шостого пункту 1 Положення про Мінагрополітики, затвердженого постановою КМУ від 17.02.2021 № 124 (далі – Положення про Мінагрополітики), Мінагрополітики є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує, зокрема, формування державної політики у сфері нагляду (контролю) у системі інженерно-технічного забезпечення та інноваційного розвитку агропромислового комплексу.

10.08.2024 Комітетом проведено нараду з представниками Мінагрополітики щодо обговорення заходів підтримки у сфері інноваційної діяльності. Під час наради міністерство повідомило, що не реалізувало та не реалізує на сьогодні жодної програми державної підтримки у сфері інноваційного розвитку агропромислового комплексу.

В результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації одна потенційна програма підтримки в інноваційній сфері наразі є чинною відтак, програма підтримки підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до Реєстру чинної державної допомоги.

Реалізація такої програми підтримки має враховувати правила державної допомоги. Надавачам державної допомоги доцільно розглядати питання забезпечення відповідності програми підтримки суб'єктів господарювання законодавству про державну допомогу у цій сфері, зокрема:

Критеріям оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на проведення наукових досліджень, технічний розвиток та інноваційну діяльність, які затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 07.02.2018 № 118;

Критеріям оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та Критеріям оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для та для підтримки середнього та малого підприємництва, які затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2023 р. № 348.

3.10. Сфера міжбюджетних відносин та місцевих бюджетів

У сфері міжбюджетних відносин та місцевих бюджетів виявлено одну потенційну програму державної підтримки суб'єктів господарювання, що може містити заходи державної допомоги, які існували на день набрання чинності Законом та за якою потенційним відповідальним центральним органом виконавчої влади є Мінфін.

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій	Постанова Кабінету Міністрів України від 03.02.2021 р. № 102 «Про внесення змін до Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій»

Відповідно до Положення про Мінфін, затвердженого постановою КМУ від 20.08.2014 № 375, Мінфін є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМУ.

Мінфін є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову, бюджетну та боргову політику, державну політику, зокрема, у сфері міжбюджетних відносин та місцевих бюджетів.

Комітетом надіслано Мінфіну лист від 10.06.2024 № 500-29.1/02-5845е, у додатку до якого містилася, зокрема, вищезгадана потенційна програма підтримки, яка може містити заходи державної допомоги, які існували на день набрання чинності Законом.

Мінфін листом від 05.07.2024 № 24010-10/2-5/20279 (вх. Комітету № 6-02/9051 від 08.07.2024) повідомив, що захід підтримки є нечинним, оскільки у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України видатки з державного бюджету за цією бюджетною програмою з 2022 року скорочені.

Комітет листом від 23.07.2024 № 500-29.1/02-7192е запросив на нараду уповноважених представників Мінфіну для детального обговорення механізму та мети реалізації вищезгаданої потенційної програми підтримки.

За результатами проведеної наради Комітет листом від 19.08.2024 № 500-29.1/02-8020е надіслав Мінфіну копію протоколу наради від 31.07.2024 № 14 (додається).

Під час опрацювання з Мінфіном зазначеної потенційної програми підтримки встановлено таке.

Щодо субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій

Постановою КМУ від 03.02.2021 № 102 «Про внесення змін до Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій» (далі – Постанова № 102) передбачено надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію проєктів (заходів) щодо соціально-економічного розвитку окремих адміністративно-територіальних одиниць. Захід підтримки спрямовується на будівництво (нове будівництво, реконструкцію, реставрацію, капітальний ремонт) об'єктів комунальної власності, придбання обладнання та спецтранспорту, погашення бюджетної заборгованості місцевих бюджетів, виготовлення проєктно-кошторисної документації.

Мінфін надав інформацію, що Постанова № 102 не скасована та є чинною, але діяла лише в межах одного бюджетного періоду.

Пунктом 6 Постанови № 102 передбачено, що для підготовки у 2021 році пропозицій щодо розподілу субвенції (включаючи пропозиції стосовно об'єктів і заходів, що можуть забезпечуватися за рахунок субвенції) Мінфін утворює комісію, до складу якої входять члени Комітету Верховної Ради України з питань бюджету за рішенням зазначеного Комітету (чисельністю не менше 50 відсотків складу такої комісії), а також представники Мінфіну.

Пропозиції щодо розподілу субвенції (включаючи пропозиції щодо об'єктів і заходів, що можуть забезпечуватися за рахунок субвенції) подаються Мінфіну для розгляду комісією народними депутатами України, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями.

Комісія розглядає та приймає рішення щодо включення поданих згідно із цим пунктом пропозицій до проєкту акта КМУ щодо розподілу субвенції між місцевими бюджетами та за об'єктами (заходами).

Тобто відповідно до інформації, наданої Мінфіном, Постановою № 102 визначений механізм надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, а не суб'єктам господарювання, а саме, це трансферт з державного в місцевий бюджет. На рівні державного бюджету головний розпорядник не визначається, такі повноваження мають органи місцевого самоврядування, які визначають головного розпорядника бюджетних коштів на місцях. Водночас розпорядники бюджетних коштів можуть використати субвенцію виключно на ті об'єкти (заходи), які були визначені порядком та умовами надання субвенції з державного

бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій та затверджені відповідною постановою КМУ.

В результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації, одна потенційна програма підтримки у сфері міжбюджетних відносин та місцевих бюджетів є чинною, відтак програма підтримки підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до Реєстру чинної державної допомоги.

Водночас наразі відсутня достатня кількість інформації про реалізацію та умови потенційної програми підтримки для визначення критеріїв оцінки допустимості державної допомоги, які можуть бути застосовані для оцінки допустимості такої програми підтримки.

3.11. Сфера державної регіональної політики

У сфері державної регіональної політики виявлено 3 заходи підтримки, що містяться у нормативно-правових актах, які об'єднано в одну потенційну програму державної підтримки суб'єктів господарювання, що може містити заходи державної допомоги, які існували на день набрання чинності Законом та за якими потенційним відповідальним центральним органом виконавчої влади є Мінінфраструктури.

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Підтримка у сфері регіонального розвитку	Закон України «Про засади державної регіональної політики (положення статті 20) БКУ (положення статті 24 ¹) Постанова КМУ від 18.03.2015 № 196 «Деякі питання державного фонду регіонального розвитку»

Відповідно до Положення про Мінінфраструктури, затвердженого постановою КМУ від 30.06.2015 № 460 (зі змінами), Мінінфраструктури є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику, зокрема, у сфері державної регіональної політики.

Комітетом листом від 07.06.2024 № 500-29.1/02-5774е (далі – Лист) надіслано Мінінфраструктури запит про надання інформації, зокрема, щодо вищезгаданої потенційної програми державної підтримки суб'єктів господарювання, що може містити заходи державної допомоги, які існували на день набрання чинності Законом.

Мінінфраструктури не надано інформації за запропонованою Комітетом формою щодо зазначеної потенційної програми підтримки. У зв'язку із цим, Комітет повторно звернувся до Мінінфраструктури листом від 17.07.2024 № 500-29.1/02-6941е із запитом про надання вищезгаданої інформації та запросив на нараду уповноважених представників Мінінфраструктури для детального обговорення механізму та мети реалізації потенційної програми підтримки.

Під час наради, яка відбулася 23.07.2024 (протокол додається) обговорювалися заходи державної підтримки, які стосуються реалізації Мінінфраструктури державної політики, зокрема, у сфері державної регіональної політики.

Враховуючи результати проведеної наради та з метою належного забезпечення інвентаризації програм підтримки суб'єктів господарювання, Комітетом повторно надіслано до Мінінфраструктури лист від 05.08.2024 № 500-29.1/02-7538е із запитом про надання

інформації за формою згідно з додатком до Листа, та протокол наради № 6 від 23.07.2024.

Мінінфраструктури листом від 06.09.2024 № 16628/34/10-24 (вх. Комітету № 6-02/11391 від 09.09.2024) надало запитувану листом Комітету від 05.08.2024 № 500-29.1/02-7538е інформацію.

Під час опрацювання з Мінінфраструктури потенційно чинної програми державної підтримки встановлено таке.

Закон України «Про засади державної регіональної політики» визначає основні правові, економічні, соціальні, екологічні, гуманітарні та організаційні засади державної регіональної політики як складової частини внутрішньої політики України, встановлює особливості відновлення регіонів та територій, що постраждали внаслідок збройної агресії проти України.

Відповідно до частини першої статті 20 Закону України «Про засади державної регіональної політики» фінансове забезпечення державної регіональної політики здійснюється відповідно до цього Закону, Бюджетного та Податкового кодексів України.

Згідно із частиною другою статті 20 Закону України «Про засади державної регіональної політики» механізмами фінансування державної регіональної політики є:

- 1) міжбюджетні трансферти з державного бюджету місцевим бюджетам;
- 2) об'єднання на договірній основі фінансових ресурсів суб'єктів державної регіональної політики, державних та приватних партнерів на принципах здійснення державно-приватного партнерства, міжнародних інституцій;
- 3) капітальні видатки державного бюджету;
- 4) державні цільові програми;
- 5) план відновлення та розвитку регіонів;
- 6) програми регіонального розвитку та регіональні програми розвитку;
- 7) проекти регіонального розвитку.

Відповідно до статті 24¹ БКУ при складанні Бюджетної декларації та проекту Державного бюджету України державний фонд регіонального розвитку визначається в обов'язі не менше 1,5 відсотка прогнозного обсягу доходів загального фонду проекту Державного бюджету України на відповідний бюджетний період.

Кошти державного фонду регіонального розвитку спрямовуються на виконання інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що мають на меті розвиток регіонів і відповідають пріоритетам, визначеним Державною стратегією регіонального розвитку та відповідними регіональними стратегіями розвитку, у таких пропорціях:

30 відсотків - на реалізацію інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, які забезпечують виконання завдань, визначених Державною стратегією регіонального розвитку;

70 відсотків - на реалізацію інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, які забезпечують виконання завдань, визначених відповідними регіональними стратегіями розвитку та планами заходів з їх реалізації.

На реалізацію інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що мають на меті розвиток регіонів у частині розвитку спортивної інфраструктури, передбачається не менше 10 відсотків коштів державного фонду регіонального розвитку.

Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольські міські державні адміністрації до 1 серпня року, що передує плановому, подають центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної регіональної політики, пропозиції з переліком і описом інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що сформовані відповідно до частини другої цієї статті, пройшли попередній конкурсний відбір регіональними комісіями відповідно до законодавства (у тому числі програм і проектів щодо розвитку спортивної інфраструктури, погоджених з центральним

органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері фізичної культури і спорту) та можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку у наступному бюджетному періоді.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної регіональної політики, утворює комісію для оцінки та відбору програм і проектів, до складу якої входять члени Комітету Верховної Ради України з питань бюджету за рішенням цього комітету (чисельністю не менше 50 відсотків складу такої комісії). Така комісія на підставі поданих пропозицій (крім пропозицій щодо програм і проектів, погоджених з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері фізичної культури і спорту) здійснює оцінку та відбір зазначених програм і проектів на конкурсних засадах у межах обсягу коштів державного фонду регіонального розвитку, визначеного Бюджетною декларацією, з дотриманням таких критеріїв розподілу між Автономною Республікою Крим, областями та містами Києвом і Севастополем:

80 відсотків коштів – відповідно до чисельності населення, яке проживає у відповідному регіоні;

20 відсотків коштів – з урахуванням рівня соціально-економічного розвитку регіонів відповідно до показника валового регіонального продукту в розрахунку на одну особу (для регіонів, у яких цей показник менше 75 відсотків середнього показника по Україні).

За результатами здійснення оцінки та відповідності поданих інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку вимогам законодавства центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної регіональної політики, на підставі рішення відповідної комісії та з урахуванням програм і проектів, погоджених з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері фізичної культури і спорту, до 15 грудня, що передує плановому, подає КМУ для затвердження пропозиції щодо розподілу коштів державного фонду регіонального розвитку з переліком відповідних програм і проектів.

Програми і проекти, що реалізуються за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку, підлягають співфінансуванню з місцевих бюджетів в обсязі не менше 10 відсотків.

Порядок підготовки, оцінки та відбору інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку, та порядок використання таких коштів (включаючи умови спрямування на таку мету частини коштів місцевих бюджетів) визначаються КМУ.

Розподіл коштів державного фонду регіонального розвитку за адміністративно-територіальними одиницями та інвестиційними програмами і проектами регіонального розвитку затверджується КМУ за погодженням з Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету у двомісячний строк із дня набрання чинності законом про Державний бюджет України.

Крім того, з'ясовано, що механізм реалізації статті 24-1 БКУ забезпечується постановою КМУ від 18.03.2015 № 196 «Деякі питання державного фонду регіонального розвитку», якою затверджено:

Порядок підготовки, оцінки та відбору інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку;

Порядок використання коштів державного фонду регіонального розвитку.

Отже, підтримка регіонального розвитку забезпечується фондом регіонального розвитку, зокрема, шляхом фінансування інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, відповідно до механізмів, передбачених в частині другій статті 20 Закону України «Про засади державної регіональної політики».

В рамках цього питання Комітет звернув увагу Мінінфраструктури на необхідність стандартизувати правила надання державної допомоги, зокрема, в частині регіональної політики залежно від цілі надання державної допомоги, у тому числі враховуючи положення

статті 6 Закону України «Про засади державної регіональної політики». Такі універсальні правила надання державної допомоги мають застосовуватися також і на місцевому рівні. Комітет запропонував розглянути можливість щодо визначення в нормативно-правових актах правила надання державної допомоги для кожної категорії державної допомоги окремо, з урахуванням затверджених КМУ критеріїв оцінки допустимості державної допомоги.

Мінінфраструктури повідомило, що бюджетні кошти за бюджетною програмою «Державний фонд регіонального розвитку» (далі – Програма) спрямовуються на виконання інвестиційних програм та проєктів регіонального розвитку, що мають на меті розвиток регіонів і відповідають пріоритетам, визначеним у Державній стратегії регіонального розвитку на 2021 - 2027 роки, затвердженій постановою КМУ від 05 серпня 2020 р. № 695, та відповідних регіональних стратегіях. Програми та проєкти регіонального розвитку, на фінансування яких у 2021 році спрямовувалися бюджетні кошти, були відібрані на конкурсних засадах відповідно до вимог статті 24-1 БКУ, постанови КМУ від 18 березня 2015 р. № 196 «Деякі питання державного фонду регіонального розвитку» та подані для участі у конкурсному відборі заявниками, а саме: центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами виконавчої влади Автономної Республіки Крим; органами місцевого самоврядування; агенціями регіонального розвитку, утвореними відповідно до Закону України «Про засади державної регіональної політики». Перелік програм та проєктів регіонального розвитку затверджено розпорядженням КМУ від 12 квітня 2021 р. № 297-р «Про інвестиційні програми і проєкти регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися у 2021 році за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку».

У зв'язку із тим, що місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування є суб'єктами владних повноважень, а не суб'єктами господарювання у розумінні Закону, Мінінфраструктури повідомило Комітет, що фінансування інвестиційних програм і проєктів, які мають на меті розвиток регіонів, не є державною допомогою.

Разом із цим за інформацією, наданою Мінінфраструктури, у 2022-2024 роках реалізація Програми не здійснювалась, оскільки бюджетні кошти за такою програмою не передбачались.

Крім цього, під час наради представники Комітету та Мінінфраструктури обговорили Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», який встановлює систему та гарантії місцевого самоврядування в Україні, засади організації та діяльності, правового статусу і відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Статтею 26 Закону визначено виключну компетенцію сільських, селищних, міських рад, зокрема, щодо:

- затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, цільових програм з інших питань місцевого самоврядування (22);

- прийняття рішень щодо надання відповідно до чинного законодавства пільг по місцевих податках і зборах, а також земельному податку (п. 28).

В рамках цього питання Комітет також звернув увагу Мінінфраструктури на необхідності стандартизувати правила надання державної допомоги, які б забезпечили єдині умови надання державної допомоги як для центральних органів виконавчої влади, так і для органів місцевого самоврядування.

В результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації потенційна програма підтримки у сфері регіонального розвитку є чинною, відтак програма підтримки підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до Реєстру чинної державної допомоги.

Реалізація такої програми підтримки має враховувати правила державної допомоги. Надавачам державної допомоги доцільно розглядати питання забезпечення відповідності програми підтримки суб'єктів господарювання законодавству про державну допомогу у цій сфері, зокрема Критеріям оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та Критеріям оцінки допустимості

державної допомоги суб'єктам господарювання для та для підтримки середнього та малого підприємництва, які затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2023 р. № 348.

3.12. Сфера охорони здоров'я

У сфері охорони здоров'я виявлено одну потенційну програму державної підтримки суб'єктів господарювання, що може містити захід державної допомоги, який існував на день набрання чинності Законом та за якою потенційно відповідальним центральним органом виконавчої влади є МОЗ.

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Звільнення від обкладання ввізним митом фармацевтичної продукції	Пункт 13 частини першої статті 282 МКУ – звільнення від ввізного мита Постанова КМУ від 17.11.2004 № 1568 «Питання звільнення від обкладення ввізним митом фармацевтичної продукції та сполук, що використовуються для її виготовлення, які не виробляються в Україні»

Відповідно до Положення про МОЗ, затвердженого постановою КМУ від 25.03.2015 № 267, МОЗ є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, зокрема, забезпечує населення якісними, ефективними та безпечними лікарськими засобами, створення, виробництва, контролю якості та реалізації лікарських засобів, медичних імунобіологічних препаратів, обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, протидії їх незаконному обігу, а також безпечних медичних виробів та косметичної продукції.

Комітетом листом від 06.06.2024 № 500-29.1/02-5727е надіслано МОЗ запит про надання інформації щодо вищезгаданої потенційної програми державної підтримки суб'єктів господарювання, що може містити захід державної допомоги, який існував на день набрання чинності Законом.

Листом від 27.06.2024 вих. № 10-12/26035/2-24 (вих. Комітету № 6-02/8722 від 27.06.2024) міністерство повідомило Комітет стосовно відсутності інформації про проведені операції щодо звільнення від обкладення ввізним митом фармацевтичної продукції та сполук, які використовуються для її виготовлення, та зазначило, що розпорядником такої інформації є Держмитслужба.

Оскільки від МОЗ не надійшла запитувана інформація, Комітет листом від 12.07.2024 № 500-29.1/02-6848е повторно звернувся до міністерства з проханням надати запитувану інформацію, а також запросив на нараду уповноважених представників МОЗ для детального обговорення механізму та мети реалізації потенційної програми підтримки.

Під час наради, яка відбулася 22.07.2024 (протокол додається), з МОЗ обговорювалася, зокрема, мета реалізації потенційної програми державної підтримки та її актуальність. Додатковий запит до МОЗ направлено листом Комітету від 29.07.2024 № 500-29.1/02-7325е.

Листом від 07.08.2024 вих. № 10-12/31146/2-24 (вих. Комітету № 6-02/10252 від 07.08.2024), МОЗ надало запитувану Комітетом інформацію щодо мети, форми, тривалості підтримки, кількості отримувачів та обсягів підтримки за періоди 2021–2023 років.

У результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації потенційна програма підтримки у сфері охорони здоров'я є чинною, відтак програма підтримки підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до Реєстру чинної державної допомоги.

При цьому, якщо підтримка в рамках відповідної програми підпадатиме під визначення «незначна державна допомога», передбачене у Законі, надавачу державної допомоги доцільно розглянути питання щодо забезпечення відповідності програми правилам надання незначної державної допомоги.

3.13. Сфера харчової промисловості

У сфері харчової промисловості виявлено одну потенційну програму державної підтримки суб'єктів господарювання, що може містити захід державної допомоги, який існував на день набрання чинності Законом та за яким потенційним відповідальним центральним органом виконавчої влади є Мінагрополітики.

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Звільнення від оподаткування операцій з постачання продуктів дитячого харчування	Підпункт 197.1.1 пункту 197.1 статті 197 ПКУ Постанова КМУ від 08.09.1997 «Про перелік вітчизняних продуктів дитячого харчування, операції з продажу яких молочними кухнями, спеціалізованими магазинами та куточками, які виконують функції роздаточних пунктів, звільняються від обкладення податком на додану вартість, та Порядок продажу цих продуктів»

Відповідно до Положення про Мінагрополітики, міністерство є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, та відповідно до покладених на нього завдань здійснює, зокрема, заходи щодо економічного стимулювання виробників харчової продукції, задоволення потреб населення у продуктах харчування та насичення продовольчого ринку харчовими продуктами.

Комітетом листом від 10.06.2024 № 500-29.1/02-5833е надіслано Мінагрополітики запит про надання інформації щодо вищезгаданої потенційної програми державної підтримки суб'єктів господарювання, яка може містити заходи державної допомоги, які існували на день набрання чинності Законом.

Мінагрополітики не надало Комітету інформації за запропонованою формою та повідомило про відсутність чинних програм державної допомоги.

31.07.2024 відбулася нарада з Мінагрополітики (протокол додається), під час якої, зокрема, обговорювалася згадана потенційна програма державної підтримки.

За результатами опрацювання з Мінагрополітики зазначеної потенційної чинної програми державної підтримки встановлено таке.

Згідно з підпунктом 197.1.1 пункту 197.1 статті 197 ПКУ звільняються від оподаткування операції з постачання продуктів дитячого харчування та товарів дитячого асортименту для немовлят за переліком, затвердженим КМУ.

Механізм реалізації підпункту 197.1.1 пункту 197.1 статті 197 ПКУ забезпечується постановою КМУ від 08.09.1997 «Про перелік вітчизняних продуктів дитячого харчування, операції з продажу яких молочними кухнями, спеціалізованими магазинами та куточками, які

виконують функції роздаточних пунктів, звільняються від обкладення податком на додану вартість, та Порядок продажу цих продуктів» (далі – Порядок).

Відповідно до пункту 6 Порядку молочні кухні, спеціалізовані магазини та куточки, які виконують функції роздаточних пунктів, здійснюють продаж вітчизняних продуктів дитячого харчування без нарахування податку на додану вартість. При цьому суми податку на додану вартість, сплачені (нараховані) у зв'язку з придбанням зазначених у переліку продуктів дитячого харчування, належать до складу валових витрат виробництва (обігу) і до податкового кредиту не включаються.

Мінагрополітики листом від 06.08.2024 № 21-1640-05.1/20693 (вх. Комітету № 6-02/10220 від 06.08.2024) повідомило Комітет про направлення листа до Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики щодо розгляду можливості виключення підпункту 197.1.1 пункту 197.1 статті 197 ПК України під час підготовки чергових змін до ПКУ.

В результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації потенційна програма підтримки у сфері харчової промисловості наразі є чинною, відтак програма підтримки підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до Реєстру чинної державної допомоги.

Водночас наразі відсутня достатня кількість інформації про реалізацію та умови потенційної програми підтримки для визначення критеріїв оцінки допустимості державної допомоги, які можуть бути застосовані для оцінки допустимості таких програм підтримки.

3.14. Сфера соціальної політики

У сфері соціальної політики виявлено 2 заходи підтримки, що містились у нормативно-правових актах та були об'єднані у 2 потенційні програми державної підтримки суб'єктів господарювання, що можуть містити заходи державної допомоги, які існували на день набрання чинності Законом та за якими потенційним відповідальним центральним органом виконавчої влади є Мінсоцполітики.

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Звільнення від оподаткування грошових коштів, які спрямовуються на проведення новорічно-різдвяних свят для дітей та на придбання дитячих святкових подарунків	Закон України «Про звільнення від оподаткування грошових коштів, які спрямовуються на проведення новорічно-різдвяних свят для дітей та на придбання дитячих святкових подарунків» (положення статті 2)
2	Звільнення від податку на додану вартість	Підпункт 197.1.7 (б) пункту 197.1 статті 197 ПКУ (податкові пільги)

Відповідно до Положення про Мінсоцполітики, затвердженого постановою КМУ від 17.06.2015 № 423, Мінсоцполітики є центральним органом виконавчої влади та забезпечує формування й реалізацію державної політики у сфері соціальної політики, зокрема, загальнообов'язкового державного соціального страхування, та надання соціальних послуг.

Комітетом листом від 07.06.2024 № 500-29.1/02-5773е (далі – Лист) надіслано Мінсоцполітики запит про надання інформації щодо вищезгаданих потенційних програм державної підтримки суб'єктів господарювання, які можуть містити заходи державної допомоги, що існували на день набрання чинності Законом.

Листом від 28.06.2024 № 15478/0/2-24/58 (вх. Комітету № 6-02/8786 від 01.07.2024) Мінсоцполітики надано інформацію щодо вищезгаданих потенційних програм державної підтримки не в повному обсязі та повідомлено, що перелік потенційних програм підтримки, передбачених у додатку до Листа Комітету, доповнено 16 додатковими потенційними програмами підтримки, які можуть містити ознаки державної допомоги (далі – додаткові Заходи). Варто відзначити, що більшість додаткових заходів, повідомлених Мінсоцполітики, не включені до Заключного звіту про попередню оцінку програм державної допомоги, що містяться у ПКУ та МКУ, з рекомендаціями стосовно подальших кроків для приведення у відповідність із законодавством про державну допомогу та правилам ЄС що державної допомоги, підготовленого Проектом ЄС, оскільки такі заходи передбачають здійснення суб'єктами неекономічної діяльності.

На нараді щодо інвентаризації, яка відбулася 26.07.2024 (протокол додається), обговорювалися заходи підтримки, перелік яких міститься в Листі, та додаткові Заходи державної підтримки, які можуть містити ознаки державної допомоги.

Враховуючи результати проведеної наради та з метою належного забезпечення інвентаризації програм підтримки суб'єктів господарювання Комітетом надіслано Мінсоцполітики лист від 20.08.2024 № 500-29.1/02-8073є із запитом про надання додаткової інформації за формою згідно з додатком 2 до цього листа та протокол наради № 11 від 26.07.2024.

Мінсоцполітики листом від 09.09.2024 № 20669/0/2-24/58 (вх. Комітету № 6-02/11406 від 09.09.2024) надало Комітету запитувану інформацію.

1. Щодо підтримки у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування

Відповідно до статті 2 Закону України «Про звільнення від оподаткування грошових коштів, які спрямовуються на проведення новорічно-різдвяних свят для дітей та на придбання дитячих святкових подарунків» від 30.11.2000 № 2117-III звільняються від оподаткування податком на додану вартість операції з продажу виробничими та торговими підприємствами дитячих святкових подарунків, а також квитків на новорічно-різдвяні заходи дітей, що закупаються за рахунок коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, профспілкових комітетів підприємств та організацій, інших неприбуткових організацій.

Згідно зі статтею 5 Закону України «Про звільнення від оподаткування грошових коштів, які спрямовуються на проведення новорічно-різдвяних свят для дітей та на придбання дитячих святкових подарунків» він діє щорічно в період з 15 листопада поточного року до 15 січня наступного року.

Мінсоцполітики під час наради повідомило, що пільга, передбачена статтею 2 Закону України «Про звільнення від оподаткування грошових коштів, які спрямовуються на проведення новорічно-різдвяних свят для дітей та на придбання дитячих святкових подарунків», є неактуальною. Аналогічну інформацію Мінсоцполітики наведено і в листі від 09.09.2024 № 20669/0/2-24/58.

Однак правова підстава надання податкової пільги, а саме Закон України «Про звільнення від оподаткування грошових коштів, які спрямовуються на проведення новорічно-різдвяних свят для дітей та на придбання дитячих святкових подарунків» від 30 листопада 2000 року № 2117-III, є чинним.

Також ДПС надано інформацію щодо кількості отримувачів підтримки та обсягів підтримки за періоди 2021–2023 років.

Разом із тим наразі нормативно-правовий акт, що формує програму підтримки, є чинним, відтак програма *щодо підтримки у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

2. Щодо підтримки у сфері надання соціальних послуг

Відповідно до підпункту 197.1.7 (б) пункту 197.1 статті 197 ПКУ звільняються від оподаткування операції з постачання послуг з утримання осіб у будинках-інтернатах для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, дитячих будинках-інтернатах, пансіонатах для ветеранів війни і праці, геріатричних пансіонатах, реабілітаційних закладах, територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг).

Мінсоцполітики надано інформацію щодо кількості отримувачів підтримки та обсягів підтримки за періоди 2021–2023 років. Також Мінсоцполітики повідомило Комітет, що пільга, передбачена положеннями підпункту 197.1.7 (б) пункту 197.1 статті 197 ПКУ, спрямовується на утримання осіб в інтернатних закладах системи соціального захисту населення, територіальних центрах соціального обслуговування. Крім цього, Мінсоцполітики зазначило, що податкова пільга має соціальний характер, спрямована на розв'язання соціальних та економічних проблем загальнонаціонального характеру, а саме, підсилення спроможності надавачів соціальних послуг.

Крім цього, під час наради Мінсоцполітики повідомило, що станом на зараз Мінфін аналізує податкові пільги, які надаються суб'єктам у сфері соціальної політики, в тому числі щодо доцільності їх скасування.

В результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації 2 потенційні програми підтримки у сфері соціальної політики наразі є чинними, відтак програми підтримки підлягають повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програм до Реєстру чинної державної допомоги.

Реалізація таких програм підтримки має враховувати правила державної допомоги. Надавачам державної допомоги доцільно розглядати питання забезпечення відповідності програм підтримки суб'єктів господарювання законодавству про державну допомогу у цій сфері, зокрема, Критеріям оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, які затверджено постановою КМУ від 5 січня 2024 р. № 12, при цьому у разі якщо підтримка в рамках відповідних програм підпадатиме під визначення «незначна державна допомога», передбачене у Законі, правилам надання незначної державної допомоги.

3.15. Сфера фізичної культури і спорту

У сфері фізичної культури і спорту було виявлено 6 заходів підтримки, що містяться у нормативно-правових актах (деякі з них зазначено декілька разів з урахуванням умов формування відповідних програм підтримки), які були об'єднані у 3 програми підтримки, за якими потенційними відповідальними виконавцями визначалися Мінмолодьспорт, Міноборони та МОН.

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Підтримка у сфері фізичної культури і спорту	Закон України «Про фізичну культуру і спорт»; БКУ; постанова Кабінету Міністрів України від 23.03.2011 № 294 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки громадських об'єднань фізкультурно-спортивного спрямування»; постанова Кабінету Міністрів України від 17.03.2021 № 226 «Про затвердження

Порядку та умов надання у 2021 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на розвиток спортивної інфраструктури»; абзац другий підпункту «б» підпункту 164.2.17 пункту 164.2 статті 164 ПКУ

2	Підтримка баз олімпійської, паралімпійської та дефлімпійської підготовки, що перебувають у підпорядкуванні Міноборони	Закон України «Про фізичну культуру і спорт»; постанова Кабінету Міністрів України від 18.01.2006 № 30 «Про затвердження Порядку надання закладу фізичної культури і спорту статусу бази олімпійської, паралімпійської та дефлімпійської підготовки і переліку закладів, яким надано такий статус» (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 № 734) (далі – Постанова 30)
3	Підтримка баз олімпійської, паралімпійської та дефлімпійської підготовки, що перебувають у підпорядкуванні МОН	Закон України «Про фізичну культуру і спорт»; Постанова 30

Відповідно до Положення про Міністерство молоді та спорту України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 220, Мінмолодьспорт є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Мінмолодьспорт є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах молодіжної політики, фізичної культури і спорту, утвердження української національної та громадянської ідентичності.

Щодо виявлених заходів, які згруповано в одну потенційну програму підтримки, за якою потенційним відповідальним центральним органом виконавчої влади є Мінмолодьспорт, Комітет звернувся до Мінмолодьспорту листом від 10.06.2024 № 500-29.1/02-5844е, у відповідь на який до Комітету надійшов лист Мінмолодьспорту від 21.06.2024 № 7205/5.4 (вх. Комітету № 6-02/8465 від 21.06.2024).

17.07.2024 було проведено нараду з питань інвентаризації програм підтримки суб'єктів господарювання за участю представників Мінмолодьспорту (протокол додається), під час якої, зокрема, представники Мінмолодьспорту надавали інформацію щодо окремих заходів підтримки, передбачених відповідною програмою. Копію відповідного протоколу наради Комітет надіслав Мінмолодьспорту листом від 23.07.2024 № 500-29.1/02-7176е.

Листом від 19.07.2024 № 8445/5.4 (вх. Комітету № 6-02/9561 від 19.07.2024) Мінмолодьспорт надав додаткову інформацію щодо фінансової підтримки громадських об'єднань фізкультурно-спортивного спрямування.

Відповідно до Положення про Міністерство оборони України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 № 671 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19.10.2016 № 730), Міноборони є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Міноборони є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику з питань національної безпеки у воєнній сфері, сферах оборони і військового будівництва у мирний час та особливий період.

Згідно з Положенням про Міністерство освіти і науки України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 № 630, МОН є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. МОН є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах, зокрема, освіти і науки, а також забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері здійснення державного нагляду (контролю) за діяльністю закладів освіти, підприємств, установ та організацій, які надають послуги у сфері освіти або провадять іншу діяльність, пов'язану з наданням таких послуг, незалежно від їх підпорядкування і форми власності.

Щодо можливої підтримки баз олімпійської, паралімпійської та дефлімпійської підготовки, що перебувають у підпорядкуванні міністерств (Міноборони, МОН), у тому числі щодо нормативно-правових актів, які є підставою надання такої підтримки, Комітет звертався до Міноборони листом від 12.07.2024 № 500-29.1/02-6830е та до МОН листом від 12.07.2024 № 500-29.1/02-6852е.

17.07.2024 проведено нараду з питань інвентаризації програм підтримки суб'єктів господарювання за участю представника Міноборони (протокол додається), під час якої, зокрема, обговорено порушене вище питання. Копію відповідного протоколу наради Комітет надіслав Міноборони листом від 26.07.2024 № 500-29.1/02-7289е.

24.07.2024 проведено нараду з питань інвентаризації програм підтримки суб'єктів господарювання за участю представника Комітету з фізичного виховання та спорту МОН (протокол додається), під час якої, зокрема, обговорено питання щодо можливої підтримки одного із закладів фізичної культури і спорту, який перебуває у підпорядкуванні МОН згідно з Порядком 30. Копію відповідного протоколу наради, а також пропозиції повторно надати інформацію щодо особливостей надання підтримки закладам фізичної культури і спорту, що перебувають у підпорядкуванні МОН, Комітет надіслав МОН листом від 30.07.2024 № 500-29.1/02-7378е.

Під час опрацювання перелічених програм підтримки з Монмолодьспорту, Міноборони, МОН встановлено таке.

1. Щодо підтримки у сфері фізичної культури і спорту

Програма підтримки реалізується, зокрема, на підставі статті 47 Закону України «Про фізичну культуру і спорт», що врегульовує питання фінансового забезпечення сфери фізичної культури і спорту; підпункту «а» пункту 12 частини першої статті 87 БКУ, згідно з якою до видатків, що здійснюються з Державного бюджету України, належать видатки на фізичну культуру і спорт – державні програми з розвитку фізичної культури і спорту (зокрема фінансова підтримка всеукраїнських громадських об'єднань фізкультурно-спортивного спрямування згідно з переліками, затвердженими Кабінетом Міністрів України); Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки громадських об'єднань фізкультурно-спортивного спрямування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2011 № 294 (далі – Порядок), який визначає механізм використання коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою «Фінансова підтримка громадських об'єднань фізкультурно-спортивного спрямування». Так, згідно з пунктом 3 Порядку бюджетні кошти спрямовуються, зокрема, на організаційне та матеріально-технічне забезпечення діяльності центральних рад всеукраїнських фізкультурно-спортивних товариств «Україна», «Спартак», «Колос», а також на організацію і проведення ними масових фізкультурно-спортивних та фізкультурно-оздоровчих заходів загальнодержавного рівня, всеукраїнських спортивних змагань тощо.

Тобто зазначені заходи підтримки можуть містити ознаки державної допомоги відповідно до Закону.

Разом із цим у листі Мінмолодьспорту від 21.06.2024 № 7205/5.4 (вх. Комітету № 6-02/8465 від 21.06.2024) зазначалося, зокрема, що зазначену потенційну програму підтримки пропонується виключити із запропонованого переліку потенційних програм підтримки з урахуванням того, що, зокрема, «громадське об'єднання фізкультурно-спортивного спрямування не є підприємством і, відповідно, не є суб'єктом господарювання». Щодо субвенції з Державного бюджету України місцевим бюджетам Мінмолодьспорт зазначив, що такі субвенції надаються відповідно до статті 97 БКУ; у Державному бюджеті України на відповідний рік можуть передбачатися зазначені субвенції. У Законі України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» була передбачена субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на розвиток спортивної інфраструктури; у Державному бюджеті України на 2022–2024 роки субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на розвиток спортивної інфраструктури не передбачалася. Порядок та умови надання у 2021 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на розвиток спортивної інфраструктури затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 17.03.2021 № 226; розподіл зазначеної субвенції затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31.05.2021 № 527 «Про затвердження розподілу обсягу субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на розвиток спортивної інфраструктури у 2021 році».

Комітет у листі від 12.07.2024 № 500-29.1/02-6831е зазначав, що для того, щоб підтримка, передбачена Порядком, не вважалася державною допомогою в розумінні Закону та, відповідно, для вилучення програми підтримки «Підтримка у сфері фізичної культури і спорту» з відповідного переліку є доцільним передбачити в Порядку, що одержувачами бюджетних коштів є громадські об'єднання фізкультурно-спортивного спрямування, які не здійснюють економічної діяльності. Так, якщо діяльність, пов'язана зі спортивною інфраструктурою, що використовується для пропонування та/або реалізації товарів (робіт, послуг) на ринку, є необхідною для функціонування такої інфраструктури або є невід'ємною частиною її основного неекономічного призначення, а частка такого використання в загальній потужності інфраструктури (зокрема за площею або часом використання) не перевищує 20 відсотків, така діяльність є допоміжною. Відповідно діяльність, що провадиться з використанням інфраструктури в цілому, є такою, що провадиться не для пропонування та/або реалізації товарів (робіт, послуг) на ринку (не є економічною).

Разом із цим з урахуванням інформації, отриманої від Мінмолодьспорту щодо заходів підтримки, передбачених постановою Кабінету Міністрів України від 17.03.2021 № 226 «Про затвердження Порядку та умов надання у 2021 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на розвиток спортивної інфраструктури», ця постанова не підлягає включенню до переліку заходів відповідної потенційної програми підтримки у зв'язку із втратою нею актуальності.

Крім цього, податковий захід, передбачений абзацом другим підпункту «б» підпункту 164.2.17 пункту 164.2 статті 164 ПКУ, стосується податку на фізичних осіб, а отже, не містить ознак державної допомоги відповідно до Закону, відтак не потребує включення до переліку заходів відповідної потенційної програми підтримки.

Водночас положення інших нормативно-правових актів, що містять 3 заходи підтримки у цій сфері та формують відповідну програму підтримки, є чинними, отже, зазначена програма підтримки підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

2. Щодо підтримки баз олімпійської, паралімпійської та дефлімпійської підготовки, що перебувають у підпорядкуванні міністерств (Міноборони, МОН)

Комітет встановив, що відповідно до Переліку закладів фізичної культури і спорту, яким надається статус бази олімпійської, паралімпійської та дефлімпійської підготовки, затвердженого Постановою 30 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від

20.09.2017 № 734) (далі – Перелік 30), у підпорядкуванні Міноборони перебувають такі заклади: Центральний спортивний клуб Збройних Сил України; Навчально-спортивна база літніх видів спорту Міністерства оборони України, м. Львів; Навчально-спортивна база зимових видів спорту «Тисовець», м. Сколе (далі – Заклади Міноборони). Разом із цим відповідно до Переліку 30 у підпорядкуванні МОН перебувають, зокрема, такі заклади: Національний університет фізичного виховання і спорту, Олімпійський коледж імені Івана Піддубного, Спортивний комплекс «Юність», м. Ужгород (у підпорядкуванні Закарпатського обласного відділення Комітету з фізичного виховання та спорту МОН), Львівський державний університет фізичної культури, Універсальний легкоатлетичний манеж Сумського державного університету, м. Суми (далі – Заклади МОН).

Питання фінансового забезпечення сфери фізичної культури і спорту врегульовано у статті 47 Закону України «Про фізичну культуру і спорт»; у підпунктах «а» і «б» пункту 12 частини першої статті 87 БКУ зазначається, що до видатків, що здійснюються з Державного бюджету України, належать видатки на фізичну культуру і спорт – державні програми з розвитку фізичної культури і спорту (зокрема фінансова підтримка баз олімпійської підготовки та всеукраїнських громадських об'єднань фізкультурно-спортивного спрямування згідно з переліками, затвердженими Кабінетом Міністрів України); державні програми з розвитку фізичної культури, спорту, фізкультурно-спортивної реабілітації осіб з інвалідністю (зокрема фінансова підтримка паралімпійського руху та баз паралімпійської і дефлімпійської підготовки згідно з переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України).

За інформацією Міноборони, отриманою під час проведення наради з питань інвентаризації програм підтримки суб'єктів господарювання 17.07.2024, програми підтримки у сфері фізичної культури і спорту не фінансуються Міноборони, підтримка закладів фізичної культури і спорту як суб'єктам господарювання Міноборони не надавалася; у листі Управління корпоративного менеджменту Міноборони від 13.08.2024 № 220/73/1505 (вх. Комітету № 6-02/10424 від 13.08.2024) зазначено, що за інформацією Управління фізичної культури і спорту Міноборони підтримка закладам фізичної культури і спорту Міноборони, яким надається статус бази олімпійської, паралімпійської та дефлімпійської підготовки, як суб'єктам господарювання, не надавалася.

Також, як зазначалося вище, щодо підтримки Закладам МОН Комітет звернувся до МОН листом від 12.07.2024 № 500-29.1/02-6852е, у відповідь на який отримано лист Комітету з фізичного виховання та спорту МОН від 18.07.2024 № 04.02-06/352 (вх. Комітету від 18.07.2024 № 7-01/9497) з інформацією щодо діяльності Спортивного комплексу «Юність»; щодо інших закладів фізичної культури і спорту МОН не надало інформації Комітету. Додатково, за результатами проведення наради з питань інвентаризації 24.07.2024, Комітет з фізичного виховання та спорту МОН у листі від 08.08.2024 № 04.02-06/398 (вх. Комітету № 7-01/10298 від 08.08.2024) зазначив, зокрема, що згідно з договором від 28.04.2023 № 05-07-01/84, укладеним між комунальною установою «Управління спільною власністю територіальних громад» Закарпатської обласної ради, комунальним закладом «Центр олімпійської підготовки Закарпатської області», Комітету з фізичного виховання та спорту МОН надано в строкове платне користування нежитлові приміщення Спортивного комплексу «Юність» загальною площею 97,7 м² із метою розміщення Закарпатського обласного відділення (філії) Комітету фізичного виховання та спорту МОН; Спортивний комплекс «Юність» необхідно виключити з Переліку 30 з урахуванням того, що цей комплекс передано на праві оперативного управління з правами балансоутримувача комунальній установі «Управління спільною власністю територіальних громад» Закарпатської обласної ради.

Наразі у Комітету відсутня інформація щодо нормативно-правових актів, які безпосередньо передбачають надання підтримки за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів Закладам Міноборони та Закладам МОН, а також, що визначають механізм надання такої підтримки. Відтак у Комітету відсутні підстави для включення відповідних програм

підтримки до переліку потенційних програм підтримки, які існували на день набрання чинності Законом.

Отже, за результатами опрацювання наявної у Комітеті інформації виявлено одну потенційну програму підтримки у сфері фізичної культури і спорту, яка є чинною, що включає відповідні 3 заходи, відтак ця програма підтримки підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність її включення до Реєстру чинної державної допомоги.

Реалізація програми підтримки має враховувати правила державної допомоги. Надавачам державної допомоги доцільно розглядати питання забезпечення відповідності програм підтримки суб'єктів господарювання законодавству про державну допомогу у цій сфері, зокрема, Критеріям оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для провадження діяльності, пов'язаної зі спортивною інфраструктурою, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 13.02.2024 № 161 (далі – Критерії щодо спортивною інфраструктури), а також враховувати роз'яснення Комітету від 22.11.2022 № 7-рр/дд з питань застосування законодавства у сфері державної допомоги для підтримки окремих заходів у сфері фізичної культури і спорту, розміщені на офіційному вебсайті Комітету за посиланням <https://amcu.gov.ua/npas/z-pitan-zastosuvannya-zakonodavstva-u-sferi-derzhavnoyi-dopomogi-dlya-pidtrimki-okremih-zahodiv-u-sferi-fizichnoyi-kulturi-i-sportu-z-urahuvannyam-vimog-rozporyadzhennya-komitetu-vid-31082022>.

3.16. Сфера культури та охорони культурної спадщини

У сфері культури та охорони культурної спадщини виявлено 38 заходів підтримки (деякі з них нижче зазначено декілька разів з урахуванням умов формування відповідних програм підтримки), що містяться у нормативно-правових актах та були об'єднані в 7 потенційних програм підтримки, які існували на день набрання чинності Законом, та за якими потенційними надавачами державної допомоги є МКСК³, Український культурний фонд, Український інститут книги, Держкіно.

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Підтримка для збереження культурної спадщини	Закон України «Про охорону культурної спадщини»; БКУ; наказ Міністерства культури і туризму від 27.02.2007 № 8 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів з охорони культурної спадщини, паспортизації, інвентаризації та реставрації пам'яток архітектури і пам'яток культурної спадщини»; постанова Кабінету Міністрів України від 11.08.2021 № 887 «Про затвердження Порядку та умов надання у 2021 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію проектів ремонтно-

³ У період проведення Комітетом інвентаризації програм підтримки прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 06.09.2024 № 1028 «Про перейменування Міністерства культури та інформаційної політики України і Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України», згідно з якою Міністерство культури та інформаційної політики України перейменовано на МКСК. Відповідні зміни внесено до Положення про Міністерство культури та інформаційної політики України постановою Кабінету Міністрів України від 13.09.2024 № 1066 «Про внесення змін щодо діяльності Міністерства культури та стратегічних комунікацій, інших центральних органів виконавчої влади до деяких постанов Кабінету Міністрів України».

реставраційних та консерваційних робіт пам'яток культурної спадщини, що перебувають у комунальній власності»;

підпункт 197.1.31 пункту 197.1 статті 197 ПКУ

- 2 Підтримка книговидавничої справи
Закон України «Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні»;
БКУ;
постанова Кабінету Міністрів України від 01.12.2023 № 1262 «Про затвердження Порядку надання державної субсидії розповсюджувачам видавничої продукції (книжкової продукції)»;
підпункт 197.1.31 пункту 197.1 статті 197 ПКУ
- 3 Підтримка культури
Закон України «Про культуру»;
БКУ;
Закон України «Про театри і театральну справу»;
постанова Кабінету Міністрів України від 09.03.2011 № 247 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті Міністерству культури та інформаційної політики за деякими програмами»;
постанова Кабінету Міністрів України від 16.11.2001 № 1557 «Про затвердження переліку закладів культури і мистецтва, які утримуються або яким надається фінансова підтримка з державного бюджету, та переліку заходів у сфері культури і мистецтва, видатки на які здійснюються з державного бюджету»;
постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2013 № 178 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для державної підтримки діячів культури і мистецтва»;
абзац четвертий підпункту «б» підпункту 164.2.17 пункту 164.2 статті 164 ПКУ;
абзац п'ятий підпункту «в» пункту 193.1 статті 193 ПКУ;
абзац шостий підпункту «в» пункту 193.1 статті 193 ПКУ;
абзац сьомий підпункту «в» пункту 193.1 статті 193 ПКУ;
підпункт 197.1.31 пункту 197.1 статті 197 ПКУ;
пункт 12 підрозділу 2 розділу XX ПКУ;
пункт 13 підрозділу 2 розділу XX ПКУ;
пункт 61 підрозділу 2 розділу XX ПКУ;
пункт 13-1 підрозділу 2 розділу XX ПКУ;
пункт 13-2 підрозділу 2 розділу XX ПКУ
- 4 Сприяння розвитку культури та мистецтв України
Закон України «Про Український культурний фонд»;
БКУ;
постанова Кабінету Міністрів України від 18.04.2018 № 41 «Про затвердження Порядку використання

коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення Українським культурним фондом заходів з підтримки проектів»;
підпункт 197.1.31 пункту 197.1 статті 197 ПКУ

- 5 Підтримка видавничої справи Закон України «Про видавничу справу»; БКУ;
постанова Кабінету Міністрів України від 12.06.2019 № 638 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті Українському інституту книги для підтримки книговидавничої справи та популяризації української літератури у світі»;
підпункт 197.1.31 пункту 197.1 статті 197 ПКУ
- 6 Державна підтримка кінематографії Закон України «Про державну підтримку кінематографії в Україні»; БКУ;
постанова Кабінету Міністрів України від 05.06.1998 № 813 «Про затвердження Положення про державну підтримку національних фільмів у продюсерській системі»;
постанова Кабінету Міністрів України від 18.04.2018 № 339 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для державної підтримки кінематографії, у тому числі документування воєнних злочинів»;
постанова Кабінету Міністрів України від 18.04.2018 № 429 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виробництва (створення) та розповсюдження фільмів патріотичного спрямування» (далі – Порядок 429);
наказ Державного агентства з питань кіно від 15.03.2023 № 32, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 13.06.2023 за № 978/40034, «Про затвердження Порядку прийняття рішення Радою з державної підтримки кінематографії та Порядку проведення творчого конкурсу (пітчінгу)»;
наказ Міністерства культури та інформаційної політики України від 13.10.2021 № 803, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 14.12.2021 за № 1619/37241 «Про затвердження Порядку прийняття Радою з державної підтримки кінематографії рішення про надання державної субсидії для проведення заходів кінокомісій, спрямованих на просування (промоцію) локацій України як привабливого місця для створення кінематографічної та аудіовізуальної продукції» (далі – Наказ 803);
підпункт 140.4.7 пункту 140.4 статті 140 ПКУ;
підпункт 2 підпункту 140.5.7 пункту 140.5 статті 140 ПКУ;

підпункт 140.5.13 пункту 140.5 статті 140 ПКУ;
 абзац двадцять третій підпункту 141.4.1 пункту 141.4 статті 141 ПКУ;
 абзац третій підпункту «б» підпункту 164.2.17 пункту 164.2 статті 164 ПКУ;
 підпункт 197.1.31 пункту 197.1 статті 197 ПКУ;
 пункт 12 підрозділу 2 розділу XX ПКУ;
 пункт 13 підрозділу 2 розділу XX ПКУ;
 пункт 61 підрозділу 2 розділу XX ПКУ;
 пункт 13-1 підрозділу 2 розділу XX ПКУ;
 пункт 13-2 підрозділу 2 розділу XX ПКУ;
 підпункт 14 пункту 4 розділу XXI Митного кодексу України (далі – МКУ)

7	Державна кінематографії	підтримка	Закон України «Про державну підтримку кінематографії в Україні»;
БКУ;
Порядок 429 |
|---|-------------------------|-----------|---|

Відповідно до Положення про Міністерство культури та стратегічних комунікацій України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.10.2019 № 885, МКСК є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. МКСК є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах, зокрема, культури, державної мовної політики, популяризації України у світі, а також забезпечує формування та реалізацію державної політики у сферах відновлення та збереження національної пам'яті, мистецтв, охорони культурної спадщини, музейної справи, вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей. МКСК є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики, зокрема, в інформаційній та видавничій сфері.

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 12.03.2022 № 262 «Про внесення змін до Положення про Державне агентство України з питань кіно і Положення про Міністерство культури та інформаційної політики України» зі сфери повноважень МКСК виключено сферу кінематографії.

Відповідно до Положення про Державне агентство України з питань кіно, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.07.2014 № 277 (зі змінами, зокрема, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 12.03.2022 № 262), Держкіно є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України і який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері кінематографії.

Згідно зі статтею 1 Закону України «Про Український культурний фонд» Український культурний фонд є бюджетною установою, що виконує передбачені цим Законом спеціальні функції щодо сприяння національно-культурному розвитку України. Діяльність Українського культурного фонду спрямовується та координується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах культури та мистецтв. Відповідно до статті 3 зазначеного Закону України основними завданнями Українського культурного фонду, зокрема, є надання інституційної підтримки, підтримка та розвиток проектів у сферах культури та мистецтв.

Статтею 7 Закону України «Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні» визначено, що Український інститут книги є державною установою, що належить до сфери управління центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв, і здійснює свою діяльність відповідно до статуту,

який затверджується органом управління, та згідно із Стратегією розвитку читання, що затверджується Кабінетом Міністрів України. Метою діяльності Українського інституту книги є, зокрема, підтримка книговидавничої справи.

У цьому контексті слід звернути увагу, що пунктом 3 статті 262 Угоди про асоціацію визначений вичерпний перелік випадків, що можуть вважатися сумісними з належним виконанням цієї Угоди, зокрема, підпунктом 3 «d» статті 262 Угоди про асоціацію передбачено, що може вважатися сумісним з належним виконанням цієї Угоди допомога для підтримки культури та збереження культурної спадщини, якщо така допомога не має несприятливого впливу на умови торгівлі всупереч інтересам Сторін. При цьому пунктами 3, 4 частини другої статті 3 Закону встановлено, що дія цього Закону не поширюється на підтримку проєктів, що реалізуються Українським культурним фондом у порядку, встановленому Законом України «Про Український культурний фонд»; проєктів та заходів, що реалізуються Українським інститутом книги у порядку, встановленому Законом України «Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні», у тому числі надання державної субсидії розповсюджувачам видавничої продукції (книжкової продукції).

Тобто непоширення дії Закону на зазначену вище підтримку не узгоджується з положеннями Угоди про асоціацію, а відтак потребує її ґрунтовного аналізу з метою здійснення контролю за дотриманням вимог Закону, забезпечення інвентаризації відповідних програм підтримки суб'єктів господарювання.

Щодо виявлених заходів, які згруповано у 7 програм підтримки, за якими потенційним відповідальним центральним органом виконавчої влади є МКСК, Комітет звернувся до МКСК листом від 07.06.2024 № 500-29.1/02-5776е, у відповідь на який МКСК надало лист від 03.07.2024 № 05/25/5161-24 (вх. Комітету № 6-02/8967 від 04.07.2024) з інформацією в неповному обсязі. Зокрема, МКСК зазначило, що враховуючи вимоги статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», на думку МКСК, включені до потенційних програм підтримки нормативно-правові акти не містять ознак спотворення або загрози спотворення економічної конкуренції, не впливають на зміст економічної конкуренції; інформацію щодо зазначених у листі Комітету програм підтримки надано не в повному обсязі.

З урахуванням наведеного Комітет у листі до МКСК від 18.07.2024 № 500-29.1/02-6999е зазначив, зокрема, що підтримка є державною допомогою у розумінні Закону, якщо одночасно виконуються чотири умови поняття державної допомоги, передбачені статтею 1 Закону. Виключно Комітет у межах повноважень, передбачених статтею 8 Закону щодо визначення належності до державної допомоги заходів з підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, визначає виконання умов для віднесення підтримки до державної допомоги. При цьому враховується характер діяльності суб'єктів господарювання, на яку спрямовується підтримка: у разі, якщо підтримка спрямовується на здійснення ними економічної діяльності (доходи яких від провадження діяльності у сфері культури та охорони культурної спадщини покривають більше 50 відсотків витрат для провадження такої діяльності), відповідні заходи міститимуть ознаки державної допомоги, і, навпаки, спрямування підтримки на здійснення неекономічної діяльності (доходи яких від провадження діяльності у сфері культури та охорони культурної спадщини покривають до 50 відсотків витрат для провадження такої діяльності) не передбачає наявності ознак державної допомоги у відповідних заходів. Також Комітет у листі до МКСК від 18.07.2024 № 500-29.1/02-6999 запропонував надати актуалізовану інформацію про наведені у листі Комітету від 07.06.2024 № 500-29.1/02-5776е потенційні програми підтримки.

25.07.2024 було проведено нараду з питань інвентаризації програм підтримки суб'єктів господарювання за участю представників МКСК (протокол додається), під час якої, зокрема, порушено питання підходів Комітету до визначення належності до державної допомоги заходів з підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, особливостей надання підтримки згідно з окремими потенційними програмами, а також щодо необхідності отримання Комітетом актуалізованої інформації про потенційні

програми підтримки. Копію відповідного протоколу наради Комітет надіслав МКСК листом від 02.08.2024 № 500-29.1/02-7500е.

Крім цього, щодо виявлених заходів, які згруповано в одну потенційну програму підтримки, за якою потенційним відповідальним центральним органом виконавчої влади є Держкіно, Комітет звернувся до Держкіно листом від 10.06.2024 № 500-29.1/02-5841е, у відповідь на який Держкіно надало лист від 02.07.2024 № 1385/6/11-24 (вх. Комітету № 7-02/8871 від 02.07.2024) з інформацією в неповному обсязі. Відтак Комітет у листі до Держкіно від 12.07.2024 № 500-29.1/02-6834е, зокрема, запропонував надати актуалізовану інформацію про наведену у листі Комітету від 10.06.2024 № 500-29.1/02-5841е потенційну програму підтримки.

Крім цього, 31.07.2024 було проведено нараду з питань інвентаризації програм підтримки суб'єктів господарювання за участю представників Держкіно (протокол додається), під час якої у тому числі зазначалося щодо повноваження Комітету здійснювати визначення належності до державної допомоги заходів з підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, неможливості звуження заходів підтримки, передбачених законодавством про державну підтримку кінематографії, виключно до фінансової підтримки державного підприємства «Національний центр Олександра Довженка». Копію відповідного протоколу наради Комітет надіслав МКСК листом від 09.08.2024 № 500-29.1/02-7687е.

У листі Держкіно від 06.08.2024 № 1574/6/11-24 (вх. Комітету № 7-02/10309 від 08.08.2024) надано актуалізовану інформацію щодо заходів, охоплених потенційною програмою підтримки.

Під час опрацювання перелічених програм підтримки з МКСК Держкіно встановлено таке.

1. Щодо підтримки для збереження культурної спадщини

Програма підтримки реалізується, зокрема, на підставі статті 38 Закону України «Про охорону культурної спадщини», згідно з якою фінансування охорони культурної спадщини здійснюється за рахунок коштів загального і спеціального фондів Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів; згідно з пунктом 1.1 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів з охорони культурної спадщини, паспортизації, інвентаризації та реставрації пам'яток архітектури і пам'яток культурної спадщини», затвердженого наказом Міністерства культури і туризму від 27.02.2007 № 8, цей Порядок визначає механізм використання коштів, передбачених Міністерству культури України у державному бюджеті за програмою «Збереження історико-культурної та архітектурної спадщини в заповідниках, здійснення заходів з охорони культурної спадщини, паспортизація, інвентаризація та реставрація пам'яток архітектури і пам'яток культурної спадщини»; згідно з підпунктом 197.1.31 пункту 197.1 статті 197 ПКУ операції зі створення, постачання, просування, реставрації і розповсюдження національного культурного продукту в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, звільняються від оподаткування податку на додану вартість.

Відтак заходи підтримки, передбачені наведеними правовими підставами, можуть містити ознаки державної допомоги відповідно до Закону.

З урахуванням отриманої інформації, у тому числі у листі МКСК від 03.07.2024 № 05/25/5161-24 (вх. Комітету № 6-02/8967 від 04.07.2024), виявлено, що постанова Кабінету Міністрів України від 11.08.2021 № 887 «Про затвердження Порядку та умов надання у 2021 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію проектів ремонтно-реставраційних та консерваційних робіт пам'яток культурної спадщини, що перебувають у комунальній власності», не підлягає включенню до переліку заходів потенційної програми

підтримки «Підтримка для збереження культурної спадщини» у зв'язку із втратою актуальності заходу підтримки.

Водночас положення інших нормативно-правових актів, що містять 4 заходи підтримки та формують відповідну програму підтримки, є чинними, отже, зазначена програма підтримки підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

2. Щодо підтримки книговидавничої справи

З урахуванням отриманої інформації, у тому числі у листі МКСК від 03.07.2024 № 05/25/5161-24 (вх. Комітету № 6-02/8967 від 04.07.2024), доцільним є об'єднання потенційних програм, що стосуються підтримки книговидавничої справи, тобто програми «Підтримка книговидавничої справи» та «Підтримка видавничої справи». Так, зокрема, згідно із частиною третьою статті 5 Закону України «Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні» державна політика у книговидавничій справі відповідно до поставленої мети здійснюється шляхом податкового, митного, валютного та інших видів регулювання, а також шляхом підтримки проектів у сфері книговидавничої справи. Статтею 8-1 Закону України «Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні» передбачено, що фінансування проектів здійснюється за рахунок коштів, передбачених у державному бюджеті на відповідний рік Українському інституту книги, у повному обсязі або на умовах співфінансування у частці, визначеній наглядовою радою Українського інституту книги.

Разом із цим згідно з інформацією, наданою МКСК, зазначену потенційну програму підтримки необхідно доповнити наказом Міністерства культури та інформаційної політики України від 23.03.2023 № 139, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 08.05.2023 за № 752/39808 «Про затвердження Порядку організації та проведення мистецьких конкурсів культурно-мистецьких проектів, спрямованих на підтримку книговидавничої справи та промоції читання». Цей Порядок установлює процедури організації та проведення мистецького конкурсу з метою реалізації культурно-мистецьких проектів, спрямованих на підтримку книговидавничої справи та промоції читання, зокрема всеукраїнських та міжнародних заходів і програм.

Відтак заходи підтримки, передбачені наведеними правовими підставами, можуть містити ознаки державної допомоги відповідно до Закону.

Положення нормативно-правових актів, що містять 6 заходів підтримки та формують відповідну програму підтримки, є чинними, отже, зазначена програма підтримки повинна підлягати повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

3. Щодо підтримки культури

Відповідно до частини першої статті 8 Закону України «Про культуру» право на доступ до культурних цінностей реалізується шляхом утримання або надання закладам культури державної підтримки з державного та місцевих бюджетів для забезпечення їх функціонування та доступності їх послуг для різних категорій населення.

Згідно зі статтею 26 Закону України «Про культуру» заклади культури загальнодержавного та місцевого рівня базової мережі залежно від форми власності утримуються або отримують фінансову підтримку відповідно за рахунок коштів Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим, інших місцевих бюджетів, а також коштів установ, організацій, громадян та їх об'єднань; приватні заклади культури фінансуються їх засновниками та за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством; фінансування надання базового набору культурних послуг здійснюється за рахунок коштів державного та/або місцевих бюджетів, а також з інших джерел, не заборонених законодавством.

Механізм використання коштів, передбачених у державному бюджеті МКСК за програмами «Фінансова підтримка національних театрів», «Фінансова підтримка національних художніх колективів, концертних організацій та їх дирекції, національних і державних циркових організацій», «Здійснення культурно-мистецьких заходів національними творчими спілками та Всеукраїнським товариством «Просвіта», визначається Порядком використання коштів, передбачених у державному бюджеті Міністерству культури та інформаційної політики за деякими програмами, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 09.03.2011 № 247 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 18.04.2012 № 387).

Крім того, постановою Кабінету Міністрів України від 16.11.2001 № 1557 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 22.05.2019 № 441) затверджений Перелік заходів у сфері культури і мистецтва, видатки на які здійснюються з державного бюджету. Цей Перелік містить перелік напрямів, за якими здійснюється фінансування з державного бюджету, витрат, що можуть бути покриті за рахунок відповідних коштів (зокрема пункти 2 – 12 зазначеного Переліку).

Водночас для підтримки культури передбачено низку податкових заходів, визначених ПКУ, та митний захід, визначений МКУ.

Також пунктом 10 частини першої статті 87 та пунктом 5 частини першої статті 90 БКУ передбачається можливість здійснення видатків з Державного бюджету України та місцевих бюджетів на культуру і мистецтво.

Відтак заходи підтримки, передбачені наведеними правовими підставами, можуть містити ознаки державної допомоги відповідно до Закону.

Разом із цим слід врахувати, що у ході проведення інвентаризації програм підтримки Комітет звернувся до Міністерства фінансів України (далі – Мінфін) листом від 06.06.2024 № 500-29.1/02-5723е, зокрема, щодо застосування тимчасових норм ПКУ, зокрема, щодо звільнення від оподаткування суб'єктів господарювання, якщо встановлений термін дії таких норм вже закінчився, але самі норми не виключені з ПКУ. Мінфін у листі від 26.06.2024 № 11310-08-5/19362 (вх. Комітету № 6-02/8693 від 27.06.2024) повідомив, зокрема, що наявність у ПКУ тимчасових норм, термін дії яких скінчився, обумовлено необхідністю здійснення уповноваженими органами обліку та заходів контролю, у межах терміну позовної давності, за використанням суб'єктами господарювання вивільнених від оподаткування коштів у зв'язку із застосуванням пільги відповідно до визначених ПКУ напрямів, а також перевірки відповідності платника податку визначеним критеріям у термін застосування особливих умов оподаткування. Суб'єкти господарювання не мають можливості скористатися тимчасовими пільгами, оскільки дія цих пільг визначена часовими термінами, встановленими кодексами, та не може бути застосована після його закінчення.

Отже, з урахуванням визначених часових термінів податкових заходів, передбачених пунктом 13 підрозділу 2 розділу XX ПКУ, пунктом 61 підрозділу 2 розділу XX ПКУ, пунктом 13-1 підрозділу 2 розділу XX ПКУ, пунктом 13-2 підрозділу 2 розділу XX ПКУ, їх виключено із переліку правових підстав відповідних потенційних програм підтримки.

Разом із цим Комітет звернувся до Державної податкової служби України (далі – ДПС) листом від 23.07.2024 № 500-29.1/02-7190е щодо обсягу наданих пільг (згідно з переліком) та кількості суб'єктів господарювання, на яких поширюються такі пільги (отримувачів), за 2021 – 2023 роки. З урахуванням інформації, наведеної у листі ДПС від 07.08.2024 № 9971/5/99-00-19-03-02-05 (вх. Комітету № 7-02/10253 від 07.08.2024), податковий захід, передбачений абзацом четвертим підпункту «б» підпункту 164.2.17 пункту 164.2 статті 164 ПКУ, стосується податку на фізичних осіб, а отже, не містить ознак державної допомоги відповідно до Закону, відтак не потребує включення до переліку Заходів відповідної потенційної програми підтримки.

Крім цього, Комітет виявив захід підтримки, який надається відповідно до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті Міністерству культури та інформаційної політики для розвитку закладів загальнодержавного значення, у тому числі їх

будівництва, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07.02.2022 № 91, що може бути правовою підставою реалізації потенційної програми підтримки «Підтримка культури», а отже, потребує включення до переліку заходів відповідної потенційної програми підтримки.

Отже, положення нормативно-правових актів, що містять 12 заходів підтримки та формують відповідну програму підтримки, є чинними, отже, зазначена програма підтримки підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

4. Щодо сприяння розвитку культури та мистецтв України

Законом України «Про Український культурний фонд» визначено правові, організаційні, фінансові засади діяльності Українського культурного фонду, метою створення якого є сприяння розвитку культури та мистецтв України, забезпечення сприятливих умов для розвитку інтелектуального та духовного потенціалу особистості і суспільства, широкого доступу громадян до національного культурного надбання, підтримка культурного розмаїття та інтеграції української культури у світовий культурний простір.

Постановою Кабінету Міністрів України від 18.04.2018 № 41 затверджено Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення Українським культурним фондом заходів з підтримки проєктів, який визначає механізм використання коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою «Забезпечення функціонування Українського культурного фонду, у тому числі здійснення Фондом заходів з підтримки проєктів» для здійснення Українським культурним фондом заходів з підтримки проєктів.

Також пунктом 10 частини першої статті 87 та пунктом 5 частини першої статті 90 БКУ передбачається можливість здійснення видатків з Державного бюджету України та місцевих бюджетів на культуру і мистецтво; згідно з підпунктом 197.1.31 пункту 197.1 статті 197 ПКУ операції зі створення, постачання, просування, реставрації і розповсюдження національного культурного продукту в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, звільняються від оподаткування податку на додану вартість.

Відтак заходи підтримки, передбачені наведеними правовими підставами, можуть містити ознаки державної допомоги відповідно до Закону.

Положення нормативно-правових актів, що містять 4 заходи підтримки та формують відповідну програму підтримки, є чинними, отже, зазначена програма підтримки повинна підлягати повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

5. Щодо двох програм державної підтримки кінематографії⁴

Програма підтримки реалізується, зокрема, на підставі Закону України «Про державну підтримку кінематографії в Україні», який визначає основні напрями державної підтримки кінематографії, форми державної підтримки кінематографії, умови надання державної підтримки суб'єктам кінематографії тощо. Згідно зі статтею 6 Закону України «Про державну підтримку кінематографії в Україні» державна підтримка кінематографії здійснюється за рахунок коштів, передбачених для зазначених цілей відповідно до цього Закону, Бюджетного кодексу України, закону про Державний бюджет України на відповідний рік та інших законодавчих актів; управління коштами, отриманими для цілей державної підтримки кінематографії, здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері кінематографії; центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері кінематографії, є розпорядником коштів державної підтримки кінематографії та

⁴ Зазначені програми стосуються двох потенційних відповідальних центральних органів виконавчої влади.

розпоряджається ними виключно на підставі рішень Ради з державної підтримки кінематографії. Джерелами формування коштів державної підтримки кінематографії, зокрема, є кошти Державного бюджету України, передбачені законом про Державний бюджет України на відповідний рік. Статтею 7 цього Закону передбачено низку форм державної підтримки кінематографії.

Також відповідно до пункту 3 Порядку 429 бюджетні кошти використовуються для виробництва (створення) та розповсюдження фільмів патріотичного спрямування; згідно з пунктом 2 цього Порядку головним розпорядником бюджетних коштів та відповідальним виконавцем бюджетної програми є МКСК.

Водночас для підтримки кінематографії передбачено низку податкових заходів, визначених ПКУ, та митний захід, визначений МКУ.

Підпунктом «г» пункту 10 частини першої статті 87 та пунктом 7 частини першої статті 91 БКУ передбачається можливість здійснення видатків з Державного бюджету України та місцевих бюджетів на державну підтримку кінематографії та програми підтримки кінематографії.

Відтак заходи підтримки, передбачені наведеними правовими підставами, можуть містити ознаки державної допомоги відповідно до Закону.

Однак у листі Держкіно від 26.06.2024 № 1345/7/11-24 (вх. Комітету № 7-01/8661 від 26.06.2024), зокрема, зазначалося, що державна підтримка кінематографії не спотворює та не загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності, вона не є предметом правового регулювання Закону. Отже, у листі Держкіно від 02.07.2024 № 1385/6/11-24 (вх. Комітету № 7-02/8871 від 02.07.2024) було надано інформацію лише про потенційну програму «Фінансова підтримка державному підприємству «Національний центр Олександра Довженка».

З урахуванням наведеного Комітет у листі до Держкіно від 12.07.2024 № 500-29.1/02-6834є зазначав, зокрема, що підтримка є державною допомогою у розумінні Закону, якщо одночасно виконуються чотири умови поняття державної допомоги, передбачені статтею 1 Закону. Виключно Комітет у межах повноважень, передбачених статтею 8 Закону, щодо визначення належності до державної допомоги заходів з підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів визначає виконання умов для віднесення підтримки до державної допомоги. Звуження напрямів підтримки кінематографії в Україні, передбачених законодавством про державну підтримку кінематографії, виключно до фінансової підтримки державного підприємства «Національний центр Олександра Довженка» перешкоджатиме створенню повного реєстру схем державної допомоги, яка надавалася до створення Уповноваженого органу, та приведення цих схем допомоги у відповідність із критеріями, зазначеними у статтях 262 та 264 Угоди про асоціацію.

У листі Держкіно від 06.08.2024 № 1574/6/11-24 (вх. Комітету № 7-02/10309 від 08.08.2024) надано актуалізовану інформацію щодо заходів, охоплених потенційною програмою підтримки, проте щодо усіх податкових заходів зазначалося, що вони є неактуальними.

У зв'язку із цим слід врахувати позицію Мінфіну, викладену у листі від 26.06.2024 № 11310-08-5/19362 (вх. Комітету № 6-02/8693 від 27.06.2024), та відповідно до якої зокрема, суб'єкти господарювання не мають можливості скористатися тимчасовими пільгами, оскільки дія цих пільг визначена часовими термінами, встановленими ПКУ та/або МКУ, та не може бути застосована після його закінчення.

Отже, податкові заходи, передбачені пунктом 13 підрозділу 2 розділу XX ПКУ, пунктом 61 підрозділу 2 розділу XX ПКУ, пунктом 13-1 підрозділу 2 розділу XX ПКУ, пунктом 13-2 підрозділу 2 розділу XX ПКУ, підпунктом 14 пункту 4 розділу XXI МКУ, дійсно є не актуальними та не потребують включення до переліку заходів відповідної потенційної програми підтримки.

Разом із цим інші податкові заходи, включені Комітетом до потенційної програми, є актуальними. Як зазначалося вище, Комітет звернувся до ДПС листом від 23.07.2024 № 500-29.1/02-7190е щодо обсягу наданих пільг (згідно з переліком) та кількості суб'єктів господарювання, на яких поширюються такі пільги (отримувачів), за 2021 – 2023 роки. ДПС у листі від 07.08.2024 № 9971/5/99-00-19-03-02-05 (вх. Комітету № 7-02/10253 від 07.08.2024) надала інформацію, що податкові пільги, передбачені підпунктом 140.4.7 пункту 140.4 статті 140 ПКУ, абзацом двадцять третім підпункту 141.4.1 пункту 141.4 статті 141 ПКУ, не надавалися протягом 2021 – 2023 років; надано інформацію щодо сум та кількості суб'єктів господарювання, що скористалися податковими пільгами, передбаченими підпунктом 197.1.31 пункту 197.1 статті 197 ПКУ, пунктом 12 підрозділу 2 розділу XX ПКУ.

Отже, наведені вище податкові заходи є чинними, відповідні суб'єкти господарювання мають можливість скористатися ними, відтак потребують подальшого аналізу Комітетом як Уповноваженим органом.

Разом із цим податковий захід, передбачений абзацом третім підпункту «б» підпункту 164.2.17 пункту 164.2 статті 164 ПКУ, стосується податку на фізичних осіб, а отже, не містить ознак державної допомоги відповідно до Закону, відтак не потребує включення до переліку заходів відповідної потенційної програми підтримки.

Окремо слід зауважити, щодо Порядку 429, Наказу 803 Держкіно зазначило, що ці заходи не є актуальними.

Проте слід враховувати, що згідно з пунктом 1 порядку, що передбачений Наказом 803, цей Порядок визначає механізм прийняття Радою з державної підтримки кінематографії рішення про надання державної підтримки кінематографії у формі, визначеній пунктом 10 частини першої статті 7 Закону України «Про державну підтримку кінематографії в Україні»; зазначений нормативно-правовий акт є чинним.

Щодо заходу, передбаченого Порядком 429, також надало інформацію МКСК. Так, у листі МКСК від 03.07.2024 № 05/25/5161-24 (вх. Комітету № 6-02/8967 від 04.07.2024) зазначено, що МКСК здійснювало фінансування за КПКВК 3801180 «Виробництво (створення) та розповсюдження фільмів патріотичного спрямування» згідно з Порядком 429 до 2021 року.

У свою чергу, Комітет у листі МКСК від 18.07.2024 № 500-29.1/02-6999е зазначав, що для забезпечення відповідності Порядку 429 законодавству про державну допомогу існує потреба у співпраці Комітету з відповідним надавачем такої державної допомоги. У разі необхідності до Порядку 429 можуть бути внесені зміни щодо визначення головного розпорядника бюджетних коштів та відповідального виконавця бюджетної програми.

Відтак, з урахуванням чинних положень Порядку 429, наразі у Комітеті відсутні підстави для виключення відповідної програми підтримки, за якою потенційним відповідальним центральним органом виконавчої влади є МКСК, зі сформованого переліку потенційних програм. Зазначена програма підтримки підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

Враховуючи викладене, положення нормативно-правових актів, що містять 11 заходів підтримки та формують відповідні 2 програми, є чинними, отже, зазначені програми підтримки підлягають повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

За результатами опрацювання наявної у Комітеті інформації виявлено 6 потенційних програм підтримки у сфері культури та охорони культурної спадщини (у тому числі підтримки кінематографії як сфери культури), які є чинними, відтак ці програми підтримки підлягають повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програм до реєстру чинної державної допомоги.

Реалізація таких програм підтримки має враховувати правила державної допомоги у цій сфері. Надавачам державної допомоги доцільно розглядати питання забезпечення відповідності підтримки суб'єктів господарювання законодавству про державну допомогу, зокрема, Критеріям оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки культури та збереження культурної спадщини, затверджим постановою Кабінету Міністрів України від 20.01.2024 № 52 (зі змінами).

Детальну інформацію щодо визначення належності до державної допомоги заходів з підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів у відповідній сфері, оцінювання допустимості такої державної допомоги для конкуренції наведено у роз'ясненнях Комітету від 02.03.2023 № 3-рр/дд з питань застосування законодавства у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки культури та збереження культурної спадщини (крім діяльності з виробництва та розповсюдження аудіовізуальних творів), розміщених на офіційному вебсайті Комітету за посиланням <https://amcu.gov.ua/npas/z-pitan-zastosuvannya-zakonodavstva-u-sferi-derzhavnoyi-dopomogi-stosovno-diyalnosti-u-sferi-kulturi-ta-kulturnoyi-spadshchini> (далі – Роз'яснення від 02.03.2023 № 3-рр/дд).

Правила надання державної допомоги для аудіовізуальних творів передбачено Повідомленням Європейської комісії про державну допомогу для фільмів та інших аудіовізуальних творів від 15.11.2013 (2013/С 332/01), розділом 1 «Загальні положення» та статтею 54 «Програми допомоги для аудіовізуальних творів» розділу 11 «Допомога для культури та збереження спадщини» Регламенту Комісії (ЄС) № 651/2014 від 17.06.2014 про визнання окремих категорій допомоги сумісними з внутрішнім ринком при застосуванні статей 107 та 108 Договору про функціонування Європейського Союзу (зі змінами).

З метою забезпечення на національному рівні належного правового механізму реалізації положень Закону під час здійснення оцінки допустимості державної допомоги для аудіовізуальних творів Комітет схвалив проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для аудіовізуальних творів», що наразі проходить процедуру погодження у встановленому законодавством порядку.

Разом із цим реалізація окремих заходів із підтримки кінематографії, зокрема, для демонстрування аудіовізуальних творів, освітньої діяльності, щодо кінематографічної спадщини, у разі їх належності до державної допомоги повинна відповідати Критеріям щодо підтримки культури та збереження культурної спадщини; для фундаментальних та прикладних досліджень – Критеріям оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на проведення наукових досліджень, технічний розвиток та інноваційну діяльність, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 07.02.2018 № 118.

3.17. Сфера медіа

У сфері медіа виявлено 7 заходів підтримки, що містяться у нормативно-правових актах, які були об'єднані в одну потенційну програму підтримки, яка існувала на день набрання чинності Законом та за якою потенційними відповідальними центральними органами виконавчої влади є МКСК, а також Державний комітет телебачення і радіомовлення України.

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Підтримка медіа	Закон України «Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста»; БКУ; Закон України «Про систему іномовлення України»;

постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 915 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26.03.2022 № 375) «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виробництва та трансляції програм для державних потреб, збирання, обробки та розповсюдження офіційної інформаційної продукції, фінансової підтримки системи державного іномовлення України»;

постанова Кабінету Міністрів України від 27.04.2011 № 449 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки творчих спілок у сфері засобів масової інформації, преси»;

наказ Державного комітету телебачення і радіомовлення України від 13.05.2015 № 98, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 28.05.2015 за № 623/27068 «Про затвердження Порядку надання державної фінансової підтримки друкованим засобам масової інформації»;

постанова Кабінету Міністрів України від 25.01.2017 № 30 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки акціонерного товариства «Національна суспільна телерадіокомпанія України»

Відповідно до Положення про Міністерство культури та стратегічних комунікацій України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.10.2019 № 885, МКСК є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. МКСК є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах, зокрема, державного іномовлення, інформаційного суверенітету України (у частині повноважень з управління цілісними майновими комплексами державного підприємства «Мультимедійна платформа іномовлення України» та Українського національного інформаційного агентства «Укрінформ») та інформаційної безпеки. МКСК є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері медіа.

Разом із цим положенням про Державний комітет телебачення і радіомовлення України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 13.08.2014 № 341, встановлено, що Державний комітет телебачення і радіомовлення України є центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра культури та стратегічних комунікацій; головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що бере участь у забезпеченні формування та реалізує державну політику у сфері телебачення і радіомовлення, інформаційній та видавничій сфері.

Щодо виявлених заходів, які об'єднано в одну потенційну програму підтримки, за якою потенційним відповідальним центральним органом виконавчої влади є МКСК, Комітет звернувся до МКСК листом від 07.06.2024 № 500-29.1/02-5776є, у відповідь на який отримано лист МКСК від 03.07.2024 № 05/25/5161-24 (вх. Комітету № 6-02/8967 від 04.07.2024) з інформацією в неповному обсязі. Відтак Комітет звернувся до МКСК із листом від 18.07.2024

№ 500-29.1/02-6999е, зокрема, щодо надання актуалізованої інформації про наведену у листі Комітету від 07.06.2024 № 500-29.1/02-5776е потенційну програму підтримки.

Крім цього, з метою забезпечення належного проведення інвентаризації програми підтримки 25.07.2024 було проведено відповідну нараду за участю представників МКСК, під час якої, зокрема, порушено питання підходів Комітету до визначення належності до державної допомоги заходів з підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів. Копію відповідного протоколу наради Комітет надіслав МКСК листом від 02.08.2024 № 500-29.1/02-7500е.

Під час опрацювання зазначеної потенційної програми підтримки з МКСК встановлено таке.

Щодо підтримки медіа

Програма підтримки реалізується, зокрема, на підставі Закону України «Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналістів», який передбачає державну підтримку певних категорій суб'єктів господарювання, підтримку у формі податкових пільг, звільнення від сплати митних платежів, надання кредитів на пільгових умовах тощо; пунктом 11 частини першої статті 87 та пунктом 7 частини першої статті 91 БКУ передбачається можливість здійснення видатків з Державного бюджету України та місцевих бюджетів на програми підтримки національних публічних аудіовізуальних медіа, державних онлайн-медіа, програми підтримки сфери медіа; також низкою підзаконних нормативно-правових актів передбачаються порядки використання коштів державного бюджету за різними напрямками підтримки у сфері медіа.

Зазначені заходи підтримки можуть містити ознаки державної допомоги відповідно до Закону.

Разом із цим відповідно до пункту 4 Переліку послуг, що становлять загальний економічний інтерес, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2018 № 420, послугами у сфері аудіовізуальних медіа, які є сервісами загального економічного інтересу, є:

послуги із створення та/або добору, організації та поширення масової інформації, що спрямовані на задоволення демократичних, інформаційних, соціальних та культурних потреб українського суспільства;

послуги із створення та/або добору, організації та поширення масової інформації аудіовізуальних медіа іномовлення, що спрямовані на задоволення демократичних, інформаційних, соціальних та культурних потреб українського суспільства і об'єктивного інформування іноземної аудиторії про події в Україні та світі.

Оскільки у листі МКСК від 03.07.2024 № 05/25/5161-24 (вх. Комітету № 6-02/8967 від 04.07.2024), зокрема, зазначалося, що віднесені до потенційної програми підтримки нормативно-правові акти не містять ознаки спотворення або загрози спотворення економічної конкуренції, слід зауважити, що підтримка за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес у сфері аудіовізуальних медіа, не є державною допомогою у разі виконання умов, за яких виключається надання переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності (чотири кумулятивні умови, передбачені рішенням Суду Європейського Союзу від 24.07.2003 у справі C-280/00 Altmark Trans GmbH, Regierungspräsidium Magdeburg v Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH).

Додатково також слід врахувати, що у додатку до листа МКСК від 03.07.2024 № 05/25/5161-24 (вх. Комітету № 6-02/8967 від 04.07.2024) було надано копію статуту державного підприємства «Центр захисту інформаційного простору України», де зазначається, зокрема, що предметом діяльності цього підприємства є забезпечення здійснення заходів у сфері захисту національного інформаційного простору та поширення суспільно важливої інформації в Україні та за її межами, зокрема, відповідно до Порядку

використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів у сфері захисту національного інформаційного простору, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.09.2015 № 772. Отже, зазначений нормативно-правовий акт підлягає включенню до переліку заходів відповідної потенційної програми підтримки.

Враховуючи викладене, положення нормативно-правових актів, що містять 8 заходів підтримки та формують відповідну потенційну програму, є чинними, отже, зазначена програма підтримки підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

За результатами опрацювання наявної у Комітеті інформації виявлено одну потенційну програму підтримки у сфері медіа, яка є чинною, отже, ця програма підтримки підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

Реалізація такої програми підтримки має враховувати правила державної допомоги у цій сфері. Надавачеві державної допомоги доцільно розглядати питання забезпечення відповідності підтримки суб'єктів господарювання законодавству про державну допомогу, зокрема, Критеріям оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на надання послуг із створення та/або добору, організації та поширення масової інформації, які є послугами, що становлять загальний економічний інтерес, затверджим постановою Кабінету Міністрів України від 11.07.2023 № 704.

Детальну інформацію щодо визначення належності до державної допомоги заходів з підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес у сфері аудіовізуальних медіа (далі – ПЗЕІ у сфері аудіовізуальних медіа), оцінювання допустимості державної допомоги для здійснення цієї діяльності наведено у роз'ясненнях Комітету від 14.12.2023 № 7-рр/дд з питань застосування законодавства у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки надання ПЗЕІ у сфері аудіовізуальних медіа, розміщених на офіційному вебсайті Комітету за посиланням <https://amcu.gov.ua/npas/z-pitan-zastosuvannya-zakonodavstva-u-sferi-derzhavnoi-dopomogi-2>.

3.18. Сфери оборони та національної безпеки

У сферах оборони та національної безпеки було виявлено 3 потенційних заходи підтримки, що містились у нормативно-правових актах. За результатом аналізу цих нормативно-правових актів встановлено, що такі заходи є трьома потенційними програмами державної підтримки суб'єктів господарювання, які існували на день набрання чинності Законом та за якими потенційними відповідальними центральними органами виконавчої влади є Міноборони, Мінстратегпром та Мінекономіки.

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Звільнення від оподаткування з безоплатної передачі майна Державним концерном «Укроборонпром»	Підпункт 197.1.30 пункту 197.1 статті 197 Податкового кодексу України (звільнення від оподаткування операцій)
2	Виконання державних цільових програм реформування та розвитку оборонно-промислового	Постанова КМУ від 23.08.2016 № 544 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виконання державних цільових програм реформування та

<p>комплексу, розроблення, освоєння і впровадження нових технологій, нарощування наявних виробничих потужностей для виготовлення продукції оборонного призначення</p>	<p>розвитку оборонно-промислового комплексу, розроблення, освоєння і впровадження нових технологій, нарощування наявних виробничих потужностей для виготовлення продукції оборонного призначення»</p>
<p>3 Мобілізаційна підготовка галузей національної економіки України</p>	<p>Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію»</p>

Відповідно до Положення про Міністерство оборони України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 № 671, Міноборони є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику з питань національної безпеки у воєнній сфері, сферах оборони і військового будівництва у мирний час та особливий період.

Відповідно до Положення про Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 7.09.2020 № 819, Мінстратегпром є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну промислову політику, державну військово-промислову політику, державну політику у сфері оборонно-промислового комплексу, в авіабудівній галузі та забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері космічної діяльності.

Відповідно до Положення про Міністерство економіки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 459, Мінекономіки відповідно до покладених на нього завдань, зокрема:

- забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, реалізацію державної економічної політики у сфері безпеки та оборони, бере участь у розробленні та реалізації державних цільових програм у зазначеній сфері, проводить моніторинг ефективності їх виконання, виступає замовником з державного оборонного замовлення;
- здійснює методологічне та методичне забезпечення мобілізаційної підготовки національної економіки та координацію планування, методологічне забезпечення розроблення проектів мобілізаційних планів та програм мобілізаційної підготовки в органах виконавчої влади, інших державних органах;
- розробляє та подає Кабінетові Міністрів України проект мобілізаційного плану національної економіки на особливий період;
- узагальнює потреби Збройних Сил, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також правоохоронних органів спеціального призначення, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації та Держспецтрансслужби.

Комітетом було надіслано Міноборони, Мінстратегпрому та Мінекономіки листи від 10.06.2024 № 500-29.1/02-5831е, від 10.06.2024 № 500-29.1/02-5834е та від 06.06.2024 № 500-29.1/02-5728е, відповідно, у додатку до яких містився перелік потенційних заходів підтримки та нормативно-правових актів, які можуть містити заходи чинної державної допомоги.

Зазначені міністерства надали Комітету інформацію за запропонованою формою та відповідні коментарі.

Під час нарад щодо інвентаризації із зазначеними міністерствами було отримано додаткову інформацію та пояснення (протоколи № 1 від 17.07.2024, № 5 від 23.07.2024 та № 10 від 26.07.2024 додаються).

За результатами опрацювання з міністерствами зазначених вище потенційних заходів підтримки встановлено таке.

1. Щодо заходу підтримки у формі звільнення від оподаткування з безоплатної передачі майна Державним концерном «Укроборонпром».

Відповідно до підпункту 197.1.30 пункту 197.1 статті 197 Податкового кодексу України звільняються від оподаткування операції з безоплатної передачі майна Державним концерном «Укроборонпром» та державними підприємствами, у тому числі казенними, які включені до його складу, якщо така передача здійснюється підприємствам, установам чи організаціям з метою проведення демонстрації товарів військового призначення або подвійного використання (з подальшим поверненням цього майна), проведення спільних або самостійних випробувань виробів військового призначення (з подальшим поверненням цього майна або без такого), підтримки науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності державних підприємств, установ та організацій (з подальшим поверненням цього майна або без такого), забезпечення діяльності представництв Державного концерну «Укроборонпром» та підприємств оборонно-промислового комплексу, включених до його складу (з подальшим поверненням цього майна або без такого).

У відповідь на лист Комітету про надання інформації щодо зазначеного податкового заходу Міноборони повідомило, що відповідно до статті 3 Закону України «Про особливості управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі» суб'єктами управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі є Кабінет Міністрів України та Державний концерн «Укроборонпром» (далі – Концерн).

Частиною третьою статті 4 Закону України «Про особливості управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі» встановлено, що учасники Концерну не перебувають в управлінні органів виконавчої влади.

Згідно із частиною першою статті 5 вищезазначеного закону органами управління Концерну є його Наглядова рада, Рада директорів, генеральний директор.

Відповідно до Закону України «Про особливості реформування підприємств оборонно-промислового комплексу державної форми власності» з урахуванням розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.12.2021 № 1594 «Про припинення шляхом реорганізації Державного концерну «Укроборонпром» в порядку перетворення в акціонерне товариство» постановою Кабінету Міністрів України від 21.03.2023 № 441 утворено акціонерне товариство «Українська оборонна промисловість», 100 відсотків акцій якого належать державі, шляхом перетворення Концерну.

Згідно зі Статутом акціонерного товариства «Українська оборонна промисловість», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.03.2023 № 441 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 05.06.2024 № 649), з дня його державної реєстрації акціонерне товариство «Українська оборонна промисловість» є правонаступником усіх прав і обов'язків Концерну.

Крім того, під час наради щодо інвентаризації представники Міноборони зазначили, що органом функціонального управління акціонерного товариства «Українська оборонна промисловість» є Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України, отже, стосовно може володіти необхідною інформацією щодо державних програм підтримки цього товариства, в тому числі щодо податкового заходу, передбаченого підпунктом 197.1.30 пункту 197.1 статті 197 Податкового кодексу України.

У свою чергу, Мінстратегпром під час наради щодо інвентаризації повідомило, що Мінстратегпром не є органом функціонального управління Державного концерну «Укроборонпром». При цьому зазначено, що Мінстратегпром розробляє нормативно-правові акти, які регулюють діяльності ДП «Укроборонпром».

Враховуючи зазначене, Мінстратегпром може бути надавачем державної допомоги в розумінні Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

2. Щодо виконання державних цільових програм реформування та розвитку оборонно-промислового комплексу, розроблення, освоєння і впровадження нових технологій, нарощування наявних виробничих потужностей для виготовлення продукції оборонного призначення.

Відповідно до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виконання державних цільових програм реформування та розвитку оборонно-промислового комплексу, розроблення, освоєння і впровадження нових технологій, нарощування наявних виробничих потужностей для виготовлення продукції оборонного призначення, затвердженого постановою КМУ від 23.08.2016 № 544, цей Порядок визначає механізм використання коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою «Виконання державних цільових програм реформування та розвитку оборонно-промислового комплексу, розроблення, освоєння і впровадження нових технологій, нарощування наявних виробничих потужностей для виготовлення продукції оборонного призначення».

В умовах воєнного стану реалізація заходів за цією бюджетною програмою здійснюється відповідно до особливостей здійснення оборонних закупівель на період дії правового режиму воєнного стану, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2022 р. № 1275.

Головним розпорядником бюджетних коштів та відповідальним виконавцем бюджетної програми є Мінстратегпром.

У відповідь на лист Комітету про надання інформації щодо зазначеного заходу Мінстратегпром зазначило, що державні цільові програми, які відповідно до порядку використання коштів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.08.2016 № 544 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виконання державних цільових програм реформування та розвитку оборонно-промислового комплексу, розроблення, освоєння і впровадження нових технологій, нарощування наявних виробничих потужностей для виготовлення продукції оборонного призначення», фінансуються за рахунок державного бюджету за програмою «Виконання державних цільових програм реформування та розвитку оборонно-промислового комплексу, розроблення, освоєння і впровадження нових технологій, нарощування наявних виробничих потужностей для виготовлення продукції оборонного призначення», направлені на капітальне будівництво об'єктів і споруд оборонного та спеціального призначення, технічне переоснащення та підготовку нових та реконструкцію діючих виробництв з виготовлення озброєння, військової і спеціальної техніки, боєприпасів та їх складових частин.

Також під час наради щодо інвентаризації представники Мінстратегпрому повідомили, що відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України» щорічно розробляється відповідна бюджетна програма щодо розвитку оборонно-промислового комплексу та, відповідно, порядок використання коштів для виконання цієї програми. Мінстратегпром не здійснює державної підтримки підприємств, зазначені бюджетні програми направлені на реалізацію заходів, пов'язаних із забезпеченням потреб Міністерства оборони України. При цьому вибір виконавців цих програм здійснюється відповідно до законодавства про оборонні закупівлі.

3. Щодо мобілізаційної підготовки галузей національної економіки України

Відповідно до Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» цей Закон встановлює правові основи мобілізаційної підготовки та мобілізації в Україні, визначає засади організації цієї роботи, повноваження органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, а також обов'язки підприємств, установ і організацій незалежно від форми, повноваження і відповідальність посадових осіб та обов'язки громадян щодо здійснення мобілізаційних заходів.

Мобілізаційна підготовка та мобілізація є складовими частинами комплексу заходів, які здійснюються з метою забезпечення оборони держави, за винятком цільової мобілізації.

Фінансування мобілізаційної підготовки здійснюється відповідно за рахунок коштів державного бюджету, місцевих бюджетів, коштів підприємств, установ і організацій.

З державного бюджету відповідно до закону фінансуються заходи та роботи з мобілізаційної підготовки, які мають загальнодержавне значення.

З місцевих бюджетів фінансуються заходи та роботи з мобілізаційної підготовки місцевого значення.

За рахунок коштів підприємств, установ і організацій фінансуються заходи та роботи з мобілізаційної підготовки, що здійснюються за ініціативою самих підприємств, установ і організацій згідно з мобілізаційними планами.

У відповідь на лист Комітету про надання інформації щодо зазначеного заходу Мінекономіки повідомило, що діяльність, на яку спрямовується підтримка, має безоплатний характер. Метою підтримки є забезпечення оборони держави.

Також під час наради щодо інвентаризації представники Мінекономіки повідомили, що зазначений захід підлягає виключенню з потенційних заходів чинної державної допомоги, оскільки він підпадає під виключення, передбачене Законом.

Відповідно до статті 472 Угоди про асоціацію ніщо в цій Угоді не перешкоджає Стороні вживати будь-яких заходів:

а) які, на її думку, необхідні для того, щоб запобігти розголошенню інформації, що суперечить суттєвим інтересам її безпеки;

б) які пов'язані з виробництвом зброї, військового спорядження та матеріалів чи торгівлею ними або з дослідженнями, розробкою чи виробництвом, необхідними для цілей оборони, за умови, що такі заходи не завдають шкоди умовам конкуренції стосовно продукції, яка не призначена для використання виключно для військових цілей;

с) які вона вважає необхідними для забезпечення власної безпеки, у випадку серйозних внутрішніх безпорядків, які порушують закон і громадський порядок, під час війни або серйозного міжнародного напруження, яке становить загрозу війни, або для виконання взятих на себе зобов'язань з підтримання миру та міжнародної безпеки.

Разом із тим, відповідно до пункту 1 частини другої статті 3 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» дія цього Закону не поширюється на підтримку у сфері виробництва зброї і військового спорядження для потреб Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також правоохоронних органів спеціального призначення, Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України.

Враховуючи зазначені положення Угоди про асоціацію та Закону, а також за результатом аналізу отриманої інформації та національного законодавства, вказані 3 заходи (програми) державної підтримки не підлягають включенню до Реєстру чинної державної допомоги, оскільки можна зробити висновок, що метою цих заходів державної підтримки є забезпечення

оборони та національної безпеки, що, у свою чергу, підпадає під виключення з-під сфери дії правил державної допомоги.

3.19. Сфера туризму

У сфері туризму було виявлено 2 потенційних заходів підтримки, що містились у нормативно-правових актах. За результатами опрацювання заходи були об'єднані в одну потенційну програму державної підтримки суб'єктів господарювання, які існували на день набрання чинності Законом та за якими потенційним відповідальним центральним органом виконавчої влади є Мінінфраструктури.

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Розвиток туристичного потенціалу України, розвиток туризму та туристичної інфраструктури	Закону України «Про туризм» Постанова КМУ від 29.03.2021 № 288 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для розкриття туристичного потенціалу України»

Відповідно до Положення про Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.06.2015 № 460, Мінінфраструктури є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику, зокрема, у сфері туризму та курортів (крім здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туризму та курортів).

Комітетом листом від 07.06.2024 № 500-29.1/02-5774е надіслано Мінінфраструктури запит про надання інформації, зокрема, щодо вищезгаданої потенційної програми державної підтримки суб'єктів господарювання, що може містити заходи державної допомоги, які існували на день набрання чинності Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

Мінінфраструктури не надано інформації за запропонованою Комітетом формою щодо зазначеної потенційної програми підтримки. У зв'язку із цим, Комітет повторно звернувся до Мінінфраструктури листом від 17.07.2024 № 500-29.1/02-6941е із запитом про надання вищезгаданої інформації та запросив на нараду уповноважених представників Мінінфраструктури для детального обговорення механізму та мети реалізації потенційної програми підтримки.

Під час наради, яка відбулася 23.07.2024 (протокол додається) обговорювалися заходи державної підтримки, які стосуються реалізації Мінінфраструктури державної політики, зокрема, у сфері туризму та курортів.

Враховуючи результати проведеної наради та з метою належного забезпечення інвентаризації програм підтримки суб'єктів господарювання Комітетом повторно надіслано до Мінінфраструктури лист від 05.08.2024 № 500-29.1/02-7538е із запитом про надання інформації за формою згідно з додатком до листа, та протокол наради № 6 від 23.07.2024. Мінінфраструктури не надало запитуваної інформації.

Щодо розвитку туристичного потенціалу України, розвитку туризму та туристичної інфраструктури

Відповідно до Закону України «Про туризм» цей закон визначає загальні правові, організаційні та соціально-економічні засади реалізації державної політики України в галузі туризму та спрямований на забезпечення закріплених Конституцією України прав громадян на відпочинок, свободу пересування, охорону здоров'я, на безпечне для життя і здоров'я довкілля, задоволення духовних потреб та інших прав при здійсненні туристичних подорожей. Він встановлює засади раціонального використання туристичних ресурсів та регулює відносини, пов'язані з організацією і здійсненням туризму на території України.

Для забезпечення охорони туристичних ресурсів України, їх збереження та відновлення, раціонального використання, забезпечення безпеки туризму, конституційних прав громадян на відпочинок та інших прав громадян, патріотичного виховання органами державної влади та органами місцевого самоврядування в межах їх повноважень затверджуються державні цільові, регіональні та інші програми розвитку туризму.

Програми розвитку туризму затверджуються з метою реалізації довгострокових пріоритетів країни в галузі туризму і становлять комплекс взаємопов'язаних правових, економічних та організаційних заходів, спрямованих на реалізацію конституційних прав громадян, розвиток туристичної галузі.

Державні цільові, регіональні та інші програми розвитку туризму повинні передбачати заходи щодо забезпечення безпеки в галузі туризму.

Порядок формування, фінансування і реалізації регіональних та місцевих програм розвитку туризму визначається законом.

Відповідно до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для розкриття туристичного потенціалу України, затвердженого постановою КМУ від 29.03.2021 № 288, цей порядок визначає механізм використання коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою «Розкриття туристичного потенціалу України».

Бюджетні кошти використовуються з метою здійснення заходів з реалізації державної політики у сфері туризму, раціонального використання туристичних ресурсів, розширення міжнародного співробітництва та утвердження України на світовому туристичному ринку.

Згідно з пунктом 4 постанови КМУ від 29.03.2021 № 288 бюджетні кошти спрямовуються на організацію та проведення заходів, виконання робіт у сфері туризму, зокрема на:

- популяризацію туристичного продукту України, у тому числі шляхом організації та проведення мистецьких конкурсів проектів з виготовлення аудіовізуальних творів про туристичні продукти та території України, розробки та виготовлення сувенірної продукції з метою укладення в установленому законодавством порядку договорів про закупівлю послуг за результатами мистецьких конкурсів;
- підготовку та реалізацію проектів з розбудови елементів та об'єктів туристичної інфраструктури, зокрема шляхом поповнення статутного капіталу державного підприємства «Україна туристична», що належить до сфери управління ДАРТ, у розмірі видатків розвитку, передбачених бюджетною програмою на 2021 рік, з подальшим використанням підприємством отриманих бюджетних коштів на виконання робіт, пов'язаних з розбудовою туристичної інфраструктури.

Зазначений порядок розробляється на виконання бюджетної програми, тобто якщо в бюджеті на відповідний рік закладаються кошти на реалізацію заходів з розвитку туристичної галузі. За ознакою цей порядок не є чинною програмою державної допомоги, оскільки був затверджений у 2021 році, тобто після набрання чинності Законом, та може підлягати виключенню з Реєстру чинної державної допомоги як окремий захід (програма),

однак правила надання державної допомоги у сфері розвитку туризму мають, відповідно, бути передбачені у рамковому законі, зокрема Законі України «Про туризм» та/або відповідні порядки використання коштів мають бути приведені у відповідність.

За результатами опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації потенційна програма підтримки у сфері туризму є чинною, відтак програма підтримки підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

Водночас наразі відсутня достатня кількість інформації про реалізацію та умови потенційної програми підтримки для визначення критеріїв оцінки допустимості державної допомоги, які можуть бути застосовані для оцінки допустимості таких програм підтримки.

3.20. Сфера професійної підготовки кадрів для агропромислового комплексу

У сфері професійної підготовки кадрів для агропромислового комплексу було виявлено один потенційний захід підтримки, що міститься у нормативно-правових актах, який є потенційною програмою державної підтримки суб'єктів господарювання, яка існувала на день набрання чинності Законом та за якою потенційним відповідальним центральним органом виконавчої влади є Мінагрополітики.

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Підвищення кваліфікації фахівців агропромислового комплексу	Наказ Мінагрополітики від 23.06.2009 № 432 Про затвердження Концепції Програми розвитку післядипломної освіти в аграрному секторі економіки

Відповідно до Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.02.2021 № 124 Міністерство аграрної політики та продовольства України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України.

Мінагрополітики відповідно до покладених на нього завдань, зокрема, забезпечує у межах повноважень, передбачених законом, реалізацію державної політики у сфері освіти, науки, професійної підготовки кадрів для агропромислового виробництва.

Комітетом листом від 10.06.2024 № 500-29.1/02-5833е надіслано Мінагрополітики запит про надання інформації, зокрема, щодо вищезгаданої потенційної програми державної підтримки суб'єктів господарювання, що може містити заходи державної допомоги, які існували на день набрання чинності Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

Мінагрополітики листом від 17.06.2024 № 21-1640-05.1/16228 повідомило, що питання надання державної підтримки суб'єктів господарювання агропромислового комплексу регулюються Законом України «Про державну підтримку сільського господарства України», який, зокрема, визначає види державної підтримки виробників сільськогосподарської продукції та аграрного ринку та на які не поширюється дія Закону.

З огляду на зазначене у Мінагрополітики відсутні програми державної допомоги суб'єктів господарювання, які потребують проведення інвентаризації на виконання статті 8 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

За результатами проведеної наради за участю представників Мінагрополітики, яка відбулась 31.07.2024 (протокол додається) Мінагрополітики надало додаткову інформацію щодо зазначеного заходу.

За результатами опрацювання з Мінагрополітики зазначеного вище потенційного заходу підтримки встановлено таке.

Щодо підвищення кваліфікації фахівців агропромислового комплексу

Відповідно до наказу Мінагрополітики від 23.06.2009 № 432 «Про затвердження Концепції Програми розвитку післядипломної освіти в аграрному секторі економіки» Концепція Програми розвитку післядипломної освіти в аграрному секторі економіки спрямована на підвищення якості перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців, інтеграції аграрної освіти та науки, вирішення кадрових проблем галузі, забезпечення конкурентоспроможності випускників вищих навчальних закладів Мінагрополітики на вітчизняному та міжнародному ринках праці.

Фінансування заходів Програми, спрямованих на реалізацію Концепції, передбачається здійснювати за рахунок коштів державного/місцевого бюджетів, а також за рахунок замовлення від організацій та бізнес-структур на договірних засадах.

Обсяг фінансування заходів Програми, зокрема з державного бюджету, визначається щороку, виходячи з наявності коштів, з урахуванням пріоритетів галузі та інших джерел фінансування.

Органи місцевого самоврядування самостійно визначають обсяг коштів, що можуть бути виділені з місцевих бюджетів для здійснення зазначених заходів.

Додаткове фінансування здійснюватиметься за рахунок коштів підприємств, установ, організацій, фізичних осіб та інших джерел, не заборонених законодавством України.

Під час наради щодо інвентаризації представник Мінагрополітики повідомив, що на дату видання зазначеного наказу до складу Мінагрополітики входили всі університети агропромислового комплексу. Станом на зараз до сфери управління Мінагрополітики не входять вищі навчальні заклади.

Крім того, листом від 06.08.2024 № 21-1640-05.1/20693 Мінагрополітики додатково повідомило, що розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.02.2015 № 87-р «Про передачу цілісних майнових комплексів навчальних закладів та державної установи до сфери управління Міністерства освіти і науки» вищі навчальні заклади Мінагрополітики зі сфери його управління передано до сфери управління Міністерства освіти та науки України.

Враховуючи зазначене, Мінагрополітики найближчим часом підготує наказ про визнання таким, що втратив чинність, наказу від 23.06.2009 № 432.

Отже, вказаний захід (програма) державної підтримки не підлягає включенню до Реєстру чинної державної допомоги, оскільки на підставі інформації Мінагрополітики можна зробити висновок про його неактуальність та втрату чинності.

3.21. Сфера державно-приватного партнерства

У сфері державно-приватного партнерства було виявлено одну потенційну програму державної підтримки суб'єктів господарювання, що існувала на день набрання чинності Законом та за якою потенційним відповідальним центральним органом виконавчої влади є Мінекономіки, якою є Закон України «Про державно-приватне партнерство».

В рамках зазначеного закону може бути реалізовувано різні заходи державної підтримки у різних сферах.

Відповідно до Положення про Міністерство економіки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 459, Мінекономіки є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує

формування та реалізує, зокрема, державну політику у сфері державно-приватного партнерства.

Комітетом було надіслано Мінекономіки лист від 06.06.2024 № 500-29.1/02-5728е, відповідно, у додатку до якого містився перелік потенційних заходів підтримки та нормативно-правових актів, які можуть містити заходи чинної державної допомоги.

Мінекономіки не надало Комітету інформацію за запропонованою формою щодо заходів державно-приватного партнерства.

Під час нарад щодо інвентаризації з Мінекономіки було отримано додаткову інформацію та пояснення (протокол № 10 від 26.07.2024 додаються).

За результатами опрацювання з Мінекономіки зазначеного вище потенційного заходу підтримки встановлено таке.

Щодо заходів державно-приватного партнерства

Відповідно до Закону України «Про державно-приватне партнерство» цей Закон визначає організаційно-правові засади взаємодії державних партнерів з приватними партнерами та основні принципи державно-приватного партнерства на договірній основі.

Державно-приватне партнерство застосовується в таких сферах:

- виробництво, транспортування і постачання тепла та розподіл і постачання природного газу;
- будівництво та/або експлуатація автострад, доріг, залізниць, злітно-посадкових смуг на аеродромах, мостів, шляхових естакад, тунелів і метрополітенів, морських і річкових портів та їх інфраструктури;
- машинобудування;
- збір, очищення та розподілення води;
- охорона здоров'я;
- туризм, відпочинок, рекреація, культура та спорт;
- забезпечення функціонування зрошувальних і осушувальних систем;
- управління відходами, крім збирання та перевезення;
- виробництво, розподілення та постачання електричної енергії;
- надання соціальних послуг, управління соціальною установою, закладом;
- виробництво та впровадження енергозберігаючих технологій, будівництво та капітальний ремонт житлових будинків, повністю чи частково зруйнованих внаслідок бойових дій на території проведення антитерористичної операції;
- встановлення модульних будинків та будівництво тимчасового житла для внутрішньо переміщених осіб;
- надання освітніх послуг та послуг у сфері охорони здоров'я;
- управління пам'ятками архітектури та культурної спадщини;
- донорство крові та/або компонентів крові, заготівля, переробка, тестування, зберігання, розподіл і реалізація донорської крові та/або компонентів крові;
- електронні комунікації.

За рішенням державного партнера державно-приватне партнерство може застосовуватися в інших сферах діяльності, які передбачають надання суспільно значущих послуг, крім видів господарської діяльності, які відповідно до закону дозволяється здійснювати виключно державним підприємствам, установам та організаціям. Державно-приватне партнерство застосовується з урахуванням особливостей правового режиму щодо окремих об'єктів та окремих видів діяльності, встановлених законом.

При цьому Закон України «Про державно-приватне партнерство» передбачає, що державна підтримка, передбачена цією статтею, не вважається державною допомогою в розумінні Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та не потребує обов'язкового повідомлення про державну допомогу до уповноваженого органу з питань державної допомоги, якщо така підтримка надається за умови дотримання кожної з таких вимог:

- 1) приватного партнера було визначено в результаті конкурсу з визначення приватного партнера;
- 2) надання державної підтримки передбачено умовами конкурсу з визначення приватного партнера;
- 3) приватним партнером визначено учасника, пропозиція якого отримала найвищу оцінку.

Водночас Комітет неодноразово наголошував не тому, що наведене виключення з під дії Закону є порушенням Угоди про асоціацію України з ЄС щодо застосування правил державної допомоги, зокрема, статей 262, 263, 266, 267.

Непоширення правил державної допомоги на підтримку у сфері публічно-приватного партнерства та концесії не відповідає законодавству ЄС та практиці Європейської комісії. Подібні виключення та норми в *acquis* ЄС відсутні.

Дія Закону має поширюватись на підтримку у сфері публічно-приватного партнерства та концесії, а Комітет як Уповноважений орган з питань державної допомоги має перевіряти відповідність таких процедур на предмет дотримання вимог Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», зокрема, шляхом розгляду повідомлення про державну допомогу від надавачів державної допомоги.

За практикою Європейської комісії для визначення підтримки у сфері публічно-приватного партнерства та концесії такою, що «не є державною допомогою», необхідно забезпечити проведення конкурсів з обрання приватного партнера/концесіонера з дотриманням принципів, передбачених *acquis* ЄС для конкурентної, прозорої, недискримінаційної та безумовної процедури, а також належних критеріїв відбору концесіонера або приватного партнера. За таких умов виключатиметься одна з кумулятивних ознак державної допомоги – надання переваги.

При цьому під час наради щодо інвентаризації представники Мінекономіки повідомили, що заходи державно-приватного партнерства не підпадають під сферу регулювання Закону.

За результатами опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації потенційна програма підтримки у сфері державно-приватного партнерства є чинною, відтак програма підтримки підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру чинної державної допомоги.

Водночас наразі відсутня достатня кількість інформації про реалізацію та умови потенційної програми підтримки для визначення критеріїв оцінки допустимості державної допомоги, які можуть бути застосовані для оцінки допустимості таких програм підтримки.

3.22. Сфери будівництва та управління об'єктами державної власності

У сфері будівництва та управління об'єктами державної власності було виявлено 2 потенційних заходи підтримки, що містились у нормативно-правових актах, які є двома потенційними програмами державної підтримки суб'єктів господарювання, яка існувала на день набрання чинності Законом та за якою потенційним відповідальним центральним органом виконавчої влади є Мінінфраструктури.

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Звільнення від оподаткування (звільнення від ПДВ)	Пункт 197.15 статті 197 Податкового кодексу України
2	Безоплатна передача в державну чи комунальну власність (звільнення від ПДВ)	Пункт 197.1.16 статті 197 Податкового кодексу України

Відповідно до Положення про Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.06.2015 № 460, Мінінфраструктури є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику, зокрема, у сфері будівництва, нормування у будівництві, містобудування, просторового планування територій та архітектури; у сфері державної регіональної політики, розвитку місцевого самоврядування, територіальної організації влади та адміністративно-територіального устрою, житлової політики.

Мінінфраструктури відповідно до покладених на нього завдань, зокрема, виконує відповідно до законодавства функції з управління об'єктами державної власності.

Комітетом листом від 07.06.2024 № 500-29.1/02-5774е надіслано Мінінфраструктури запит про надання інформації, зокрема, щодо вищезгаданої потенційної програми державної підтримки суб'єктів господарювання, що може містити заходи державної допомоги, які існували на день набрання чинності Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

Мінінфраструктури не надано інформації за запропонованою Комітетом формою щодо зазначеної потенційної програми підтримки. У зв'язку із цим, Комітет повторно звернувся до Мінінфраструктури листом від 17.07.2024 № 500-29.1/02-6941е із запитом про надання вищезгаданої інформації та запросив на нараду уповноважених представників Мінінфраструктури для детального обговорення механізму та мети реалізації потенційної програми підтримки.

Під час наради, яка відбулася 23.07.2024 (протокол додається), обговорювалися заходи державної підтримки, які стосуються реалізації Мінінфраструктури державної політики, зокрема, у сфері будівництва та управління об'єктами державної власності.

Враховуючи результати проведеної наради та з метою належного забезпечення інвентаризації програм підтримки суб'єктів господарювання Комітетом повторно надіслано до Мінінфраструктури лист від 05.08.2024 № 500-29.1/02-7538е із запитом про надання інформації за формою згідно з додатком до листа, та протокол наради № 6 від 23.07.2024.

Мінінфраструктури листом від 06.09.2024 № 16628/34/10-24 надало інформацію лише щодо мети та форми підтримки заходів підтримки, передбачених пунктом 197.1.16 статті 197 Податкового кодексу України.

Відповідно до пункту 197.1.16 статті 197 Податкового кодексу України звільняються від оподаткування операції з безоплатної передачі в державну власність чи комунальну власність територіальних громад сіл, селищ, міст або у їх спільну власність об'єктів усіх форм власності, які перебувають на балансі одного платника податку і передаються на баланс іншого платника податку, якщо такі операції проводяться за рішенням Кабінету Міністрів України, центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, прийнятим у межах їх повноважень.

Норми цього підпункту поширюються також на операції з безоплатної передачі об'єктів з балансу юридичної особи будь-якої форми власності на баланс іншої юридичної особи, яка перебуває в державній або комунальній власності, що проводяться за рішенням органу державної влади України або органу місцевого самоврядування, прийнятим у межах їх повноважень, та за рішенням юридичних осіб, у разі передачі основних засобів інфраструктури залізничного транспорту, незалежно від того, чи є суб'єкти операції платниками податку.

За інформацією Мінінфраструктури, захід підтримки є актуальним, метою є забезпечення зв'язку виробничих потужностей підприємства, що передає активи залізничному підприємству, із магістральними залізничними коліями. Формою підтримки є передання побудованих підприємством під'їзних колій залізничному підприємству для забезпечення їх подальшого утримання.

Відповідно до пункту 197.15 статті 197 Податкового кодексу України звільняються від оподаткування операції з постачання будівельно-монтажних робіт з будівництва доступного житла та житла, що будується за державні кошти.

За результатами опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації 2 потенційні програми підтримки у сфері будівництва та управління об'єктами державної власності є чинними, отже, програми підтримки підлягають повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програм до реєстру чинної державної допомоги.

Водночас наразі відсутня достатня кількість інформації про реалізацію та умови потенційної програми підтримки для визначення критеріїв оцінки допустимості державної допомоги, які можуть бути застосовані для оцінки допустимості таких програм підтримки.

3.23. Сфера експортно-імпоротної діяльності

У сфері експортно-імпорتنих операцій було виявлено один потенційний захід підтримки, що міститься у нормативно-правових актах, що є однією потенційною програмою державної підтримки суб'єктів господарювання, яка існувала на день набрання чинності Законом та за якою потенційним відповідальним центральним органом виконавчої влади є Мінекономіки.

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Особливості справляння податку на додану вартість	Пункт 23 підрозділу 2 розділ XX Податкового кодексу України

Відповідно до Положення про Міністерство економіки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 459, Мінекономіки є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує, зокрема, державну зовнішньоекономічну політику.

Мінекономіки відповідно до покладених на нього завдань, зокрема, проводить постійний моніторинг розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, аналізує ефективність експорту та імпорту товарів (робіт, послуг), розробляє і забезпечує здійснення заходів щодо розвитку та вдосконалення структури експорту та імпорту товарів (робіт, послуг), розробляє рекомендації для відповідних галузей економіки з урахуванням кон'юнктурних змін на світовому ринку.

Комітетом було надіслано Мінекономіки лист від 06.06.2024 № 500-29.1/02-5728e відповідно, у додатку до якого містився перелік потенційних заходів підтримки та нормативно-правових актів, які можуть містити заходи чинної державної допомоги.

Мінекономіки не надало Комітету інформації за запропонованою формою щодо зазначеного податкового заходу.

Під час нарад щодо інвентаризації з Мінекономіки представниками міністерства було зазначено, що інформація щодо зазначеного заходу потребує уточнення в частині того чи належить це до компетенції міністерства (протокол № 10 від 26.07.2024 додається).

Пунктом 23 підрозділу 2 розділу XX Податкового кодексу передбачено, що тимчасово до 1 січня 2027 року від оподаткування податком на додану вартість звільнюються операції з постачання, у тому числі операції з імпорту відходів та брухту чорних і кольорових металів, а також паперу та картону для утилізації (макулатури та відходів) товарної позиції 4707 згідно з УКТ ЗЕД. Переліки таких відходів та брухту чорних і кольорових металів затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Операції з вивезення в митному режимі експорту товарів, зазначених у цьому пункті, звільнюються від оподаткування податком на додану вартість.

За результатами опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації, потенційна програма підтримки у вигляді податкового заходу є чинною, відтак програма підтримки підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програм до реєстру чинної державної допомоги.

Водночас наразі відсутня достатня кількість інформації про реалізацію та умови потенційної програми підтримки для визначення критеріїв оцінки допустимості державної допомоги, які можуть бути застосовані для оцінки допустимості таких програм підтримки.

3.24. Сфера виробництва та використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння

У сфері виробництва та використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння було виявлено один потенційний захід підтримки, що міститься у нормативно-правових актах, що є однією потенційною програмою державної підтримки суб'єктів господарювання, яка існувала на день набрання чинності Законом та за якою потенційним відповідальним центральним органом виконавчої влади є Мінфін.

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Наукове і науково-методичне забезпечення у сфері виробництва і використання дорогоцінного і напівдорогоцінного каміння та забезпечення виробничих та соціально-культурних потреб у дорогоцінних металах і дорогоцінному камінні	Закон України «Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними»

Відповідно до Положення про Міністерство фінансів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 375, Міністерство фінансів України (Мінфін) є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує, зокрема, формування державної політики у сфері видобутку, виробництва, використання та зберігання

дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння, їх обігу та обліку.

Комітетом листом від 10.06.2024 № 500-29.1/02-5845е надіслано Мінфіну запит про надання інформації, зокрема, щодо вищезгаданої потенційної програми державної підтримки суб'єктів господарювання, що може містити заходи державної допомоги, які існували на день набрання чинності Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

Мінфін листом від 05.07.2024 № 24010-10/2-5/20279 надав запитувану інформацію за запропонованою формою, зокрема, щодо зазначеного заходу.

За результатами проведеної наради за участю представників Мінфіну, яка відбулась 31.07.2024 (протокол додається), міністерством надано додаткову інформацію щодо зазначеного заходу.

За результатами опрацювання з Мінфіном зазначеного вище потенційного заходу підтримки встановлено таке.

Відповідно до Закону України «Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними» цей Закон визначає правові основи і принципи державного регулювання видобутку, виробництва, використання, зберігання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контролю за операціями з ними.

Державний гемологічний центр України (далі – ДГЦУ) відповідно до законодавства проводить незалежну експертизу та контроль за якістю сировини і виробів з дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння, а також виробів з ними, експертну оцінку дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння, зарахованого до Державного фонду дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України, подає методологічну допомогу геологорозвідувальним, видобувним і переробним підприємствам для підвищення якості робіт та у методичному їх забезпеченні, проводить гемологічні дослідження сировини, а також виконує інші роботи за розпорядженнями уповноважених органів, пов'язані з незалежною експертизою дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння.

Державний гемологічний центр України належить до сфери управління уповноваженого Кабінетом Міністрів України центрального органу виконавчої влади і діє на підставі затвердженого ним Положення.

Відповідно до Положення про Державний гемологічний центр України, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 19.12.2018 № 1046 «Про внесення змін до Положення про Державний гемологічний центр України», Державний гемологічний центр України є науковою бюджетною установою, що належить до сфери управління Мінфіну, і відповідно до покладених на нього завдань, зокрема, здійснює наукову і науково-технічну діяльність у сфері обігу дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення, напівдорогоцінного і декоративного каміння. ДГЦУ створено на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 07.09.1993 № 713 «Про створення Державного гемологічного центру України».

За інформацією Мінфіну, фінансування зазначеної установи здійснюється за бюджетною програмою за КПКВК 3501100 для забезпечення проведення незалежної експертизи і контролю за якістю сировини і виробів із дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення, напівдорогоцінного і декоративного каміння та організації діяльності, спрямованої на вдосконалення гемологічної експертизи.

ДГЦУ має право не менш як 50 % доходу від своєї діяльності спрямовувати на проведення науково-дослідних робіт та розвиток дослідницької матеріально-технічної бази.

Крім того, під час наради представники Мінфіну зазначили, що Законом України «Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними» не передбачено надання державної допомоги для ДГЦУ.

Листом від 22.08.2024 № 21020-09-5/24735 Мінфін повідомив, що ДГЦУ здійснює функції держави щодо контролю за якістю сировини і виробів з дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння, є бюджетною установою, яка згідно з пунктом 12 статті 2 Бюджетного кодексу України повністю утримується за рахунок коштів державного бюджету, джерелом фінансування ДГЦУ є бюджетне фінансування.

Отже, за результатом аналізу отриманої інформації вказаний захід (програма) державної підтримки не підлягає включенню до Реєстру чинної державної допомоги, оскільки можна зробити висновок, що метою цих заходів державної підтримки є виконання функцій держави, що не вважається економічною діяльністю суб'єкта господарювання.

3.25. Інші крос-секторальні заходи підтримки

За результатом проведення інвентаризації чинних програм підтримки також було виявлено 7 потенційних крос-секторальних заходів підтримки, що містяться у нормативно-правових актах, що є 7 потенційними програмами державної підтримки суб'єктів господарювання, які існували на день набрання чинності Законом та за якими потенційним відповідальним центральним органом виконавчої влади є Мінфін та Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку.

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Звільнення від ПДВ	Пункт 46 підрозділу 2 розділу XX Податкового кодексу України
2	Справляння податку на прибуток	Пункт 36 підрозділу 4 розділу XX Податкового кодексу України; Закон України «Про Державний бюджет України на 2015 рік»
3	Справляння податку на прибуток	Пункт 37 підрозділу 4 розділу XX Податкового кодексу України
4	Особливості розрахунку амортизації	Пункт 43 підрозділу 4 розділу XX Податкового кодексу України
5	Сплата митних платежів	Стаття 305 Митного кодексу України
6	Оподаткування нерезидентів	Підпункт 141.4.11. пункту 141.4 статті 141 Податкового кодексу України

7	Оподаткування інститутів спільного інвестування	Пункт 141.6. статті 141 Податкового кодексу України;
Закон України «Про інститути спільного інвестування» |
|---|---|--|

Відповідно до Положення про Міністерство фінансів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 375, Міністерство фінансів України (Мінфін) є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову, бюджетну та боргову політику, державну політику у сфері бухгалтерського обліку та аудиту, а також забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері контролю за дотриманням бюджетного законодавства, державного фінансового контролю, державного внутрішнього фінансового контролю, казначейського обслуговування бюджетних коштів, коштів клієнтів відповідно до законодавства, забезпечує формування та реалізацію єдиної державної податкової, митної політики.

Відповідно до Положення про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку, затвердженого Указом Президента України від 23.11.2011 № 1063/2011, НКЦПФР є державним колегіальним органом, підпорядкованим Президенту України, підзвітним Верховній Раді України.

НКЦПФР здійснює державне регулювання ринку цінних паперів.

Основними завданнями НКЦПФР є, зокрема:

- формування та забезпечення реалізації єдиної державної політики щодо розвитку і функціонування ринку цінних паперів та похідних (деривативів) в Україні, сприяння адаптації національного ринку цінних паперів до міжнародних стандартів;
- здійснення державного регулювання та контролю у сфері спільного інвестування;
- здійснення державного регулювання та контролю за емісією і обігом цінних паперів та похідних (деривативів) на території України.

Комітетом листами від 10.06.2024 № 500-29.1/02-5845є та від 10.06.2024 № 500-29.1/02-5846є надіслано Мінфіну та НКЦПФР, відповідно, запити про надання інформації, зокрема, щодо вищезгаданих потенційних програм державної підтримки суб'єктів господарювання, що може містити заходи державної допомоги, які існували на день набрання чинності Законом

Мінфін листом від 05.07.2024 № 24010-10/2-5/20279 надав запитувану інформацію за запропонованою формою, зокрема, щодо зазначених заходів.

НКЦПФР листом від 17.06.2024 № 19/02/12385 надала запитувану інформацію та коментарі щодо зазначених заходів.

За результатами проведених нарад за участю представників Мінфіну та НКЦПФР, які відбулися 31.07.2024 (протокол додається) та 01.08.2024 (протокол додається), міністерством та НКЦПФР надано додаткову інформацію щодо зазначених заходів.

За результатами опрацювання зазначених вище потенційних заходів підтримки встановлено таке.

1. Щодо податкового заходу, передбаченого пунктом 46 підрозділу 2 розділу XX Податкового кодексу України

Пунктом 46 підрозділу 2 розділу XX Податкового кодексу України передбачено, що тимчасово, до 1 січня 2028 року, звільняються від оподаткування податком на додану вартість операції:

платників податку - боржника та/або поручителя (майнового поручителя - заставодавця, іпотекодавця) з постачання товарів для цілей погашення заборгованості боржника перед кредиторами відповідно до плану реструктуризації, підписаного згідно із законом щодо фінансової реструктуризації, або плану санації, затвердженого згідно із законодавством, що регулює відносини з питань відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом, з урахуванням особливостей, встановлених законом щодо фінансової реструктуризації. Під час здійснення операцій з постачання товарів, що звільнюються від оподаткування податком на додану вартість згідно із цим пунктом, платники податку - боржник та/або поручитель (майновий поручитель - заставодавець, іпотекодавець) не застосовують норми пункту 198.5 статті 198 та пункту 199.1 статті 199 цього Кодексу щодо нарахування податкових зобов'язань або коригування раніше нарахованих податкових зобов'язань та/або сум податку, віднесених до податкового кредиту у зв'язку з таким постачанням;

банків та інших фінансових установ з постачання (продажу, відчуження в інший спосіб) товарів, що були отримані ними від боржників, поручителів (майнових поручителів - заставодавців, іпотекодавців) за операціями з постачання товарів, що звільнені від оподаткування згідно з абзацом першим цього пункту. Звільнення від оподаткування операцій банків та інших фінансових установ стосується тієї частини вартості товарів, за якою вони були набуті у власність у рахунок погашення зобов'язань за договором кредиту (позики).

У разі постачання (продажу, відчуження в інший спосіб) банками та іншими фінансовими установами товарів, отриманих ними в результаті операцій, звільнених від оподаткування на підставі цього пункту, базою оподаткування є позитивна різниця між ціною постачання та ціною придбання таких товарів. Ціна придбання визначається як вартість товарів, за якою такі товари були отримані банками та іншими фінансовими установами.

За інформацією Мінфіну, податкова пільга застосовувалась у серпні 2021 року та лютому 2023 року АТ «Ощадбанк» при проведенні операцій, пов'язаних із фінансовою реструктуризацією та одночасним прийняттям на баланс заставного майна.

Разом із тим пільга є актуальною для державних банків. Реалізується, зокрема, відповідно до положень Закону України «Про фінансову реструктуризацію».

За результатами опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації зазначена потенційна програма підтримки у вигляді податкового заходу є чинною, отже, програма підтримки підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програм до реєстру чинної державної допомоги.

Водночас наразі відсутня достатня кількість інформації про реалізацію та умови потенційної програми підтримки для визначення критеріїв оцінки допустимості державної допомоги, які можуть бути застосовані для оцінки допустимості таких програм підтримки.

2. Щодо податкового заходу, передбаченого пунктом 36 підрозділу 4 розділу XX Податкового кодексу України

Відповідно до пункту 36 підрозділу 4 розділу XX Податкового кодексу України фінансовий результат до оподаткування зменшується на суму доходів, що виникають у платників податку, які є боржниками (позичальниками) за зовнішніми кредитами (позиками), залученими під державні гарантії, обслуговування та погашення яких здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, за переліком, визначеним Кабінетом Міністрів України, внаслідок здійснення правочинів, зазначених у пункті 14 розділу «Прикінцеві положення» Закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік».

Фінансовий результат до оподаткування збільшується на суму витрат, що виникають у платників податку, зазначених в абзаці першому цього пункту, за правилами бухгалтерського

обліку при списанні безнадійної дебіторської заборгованості за поставлені товари (роботи, послуги), що підлягали оплаті за рахунок коштів Державного бюджету України. Таке збільшення фінансового результату до оподаткування відбувається в розмірі, що не перевищує суму доходів, зазначену в абзаці першому цього пункту.

Під час наради щодо інвентаризації представники Міністерства зазначили, що вказаний податковий захід обмежений у часі, оскільки реалізовувався відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік». У 2015 році держава закривала борги державних підприємств, тож, на думку представників Мінфіну, пільга вже не є актуальною у зв'язку з тим, що такий захід був точковим та застосовувався у визначеному періоді. Захід стосувався заборгованості, яка підлягала врегулюванню у 2015 році.

Також було зазначено, що цей податковий захід був виключним, він не пролонгувався та напевно чи буде застосовуватись у майбутньому.

Отже, вказаний захід державної підтримки не підлягає включенню до Реєстру чинної державної допомоги, оскільки на підставі інформації Міністерства фінансів України можна зробити висновок про його неактуальність та втрату чинності.

3. Щодо податкового заходу, передбаченого пунктом 37 підрозділу 4 розділу XX Податкового кодексу України

Відповідно до пункту 37 підрозділу 4 розділу XX Податкового кодексу України не підлягають оподаткуванню доходи нерезидентів з джерелом походження з України за операціями з розміщення нерезидентам державних деривативів та доходи, що виплачуються нерезидентам за державними деривативами, відповідно до умов правочинів з державним боргом за державними зовнішніми запозиченнями та гарантованим державою боргом, затверджених Кабінетом Міністрів України.

За інформацією Мінфіну, ця пільга передбачає звільнення від оподаткування доходів нерезидентів, які отримують державні деривативи, що забезпечуються державними гарантіями. Надалі при виплаті відсотків за такими деривативами державою вони звільняються від оподаткування. Метою цієї пільги є заохочення на інвестування іноземних резидентів в фінансову систему України.

Суб'єктність для цієї пільги відсутня, захід є актуальним.

Отже, зазначена потенційна програма підтримки у вигляді податкового заходу є чинною, отже, програма підтримки підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програм до реєстру чинної державної допомоги.

Водночас наразі відсутня достатня кількість інформації про реалізацію та умови потенційної програми підтримки для визначення критеріїв оцінки допустимості державної допомоги, які можуть бути застосовані для оцінки допустимості таких програм підтримки.

4. Щодо податкового заходу, передбаченого пунктом 43 підрозділу 4 розділу XX Податкового кодексу України

Відповідно до пункту 43 підрозділу 4 розділу XX Податкового кодексу України платники податку на прибуток під час розрахунку амортизації за прямолінійним методом щодо основних засобів четвертої групи можуть використовувати, починаючи з 1 січня 2017 року, мінімально допустимий строк амортизації, який дорівнює два роки, якщо витрати на

придбання таких основних засобів понесені (нараховані) платником податків після 1 січня 2017 року та в разі, якщо для таких основних засобів одночасно виконуються вимоги:

основні засоби не були введені в експлуатацію та не використовувалися на території України;

основні засоби введені в експлуатацію в межах одного з податкових (звітних) періодів з 1 січня 2017 року по 31 грудня 2019 року;

основні засоби використовуються у власній господарській діяльності та не продаються або не надаються в оренду іншим особам (за виключенням платників податків, основним видом діяльності яких є послуги з надання в оренду майна).

У разі недотримання зазначених вимог до закінчення періоду нарахування амортизації з використанням мінімально допустимого строку амортизації, визначеного у цьому пункті, починаючи з дати введення їх в експлуатацію, платник податку у податковому (звітному) періоді, в якому відбувся факт невикористання основних засобів у власній господарській діяльності або їх продаж, зобов'язаний:

збільшити фінансовий результат до оподаткування на суму нарахованої амортизації основних засобів відповідно до цього пункту протягом податкових (звітних) періодів, у яких здійснювалося нарахування амортизації із застосуванням мінімально допустимих строків амортизації основних засобів, визначених у цьому пункті;

зменшити фінансовий результат до оподаткування на суму розрахованої амортизації таких основних засобів відповідно до пункту 138.3 статті 138 цього Кодексу за відповідні податкові (звітні) періоди.

Під час застосування положень цього пункту норми пункту 138.3 статті 138 цього Кодексу не застосовуються в частині нарахування амортизації відповідно до встановлених мінімально допустимих строків амортизації основних засобів.

У разі проведення реорганізації чи виділу право на застосування мінімально допустимих строків амортизації основних засобів, визначених у цьому пункті, переходить до правонаступника(ів) відповідно до частки капітальних інвестицій, отриманих таким правонаступником(ами) згідно з розподільчим балансом чи передавальним актом.

За інформацією Мінфіну, станом на 2024 рік норма нечинна та наразі не застосовується. Термін дії визначається терміном введення в експлуатацію основних засобів у межах одного з податкових (звітних) періодів з 01.01.2017 по 31.12.2019.

Отже, вказаний захід державної підтримки не підлягає включенню до Реєстру чинної державної допомоги, оскільки на підставі інформації Міністерства фінансів України можна зробити висновок про його неактуальність та втрату чинності.

5. Щодо порядку сплати митних платежів, передбаченого статтею 305 Митного кодексу України

Відповідно до статті 305 Митного кодексу України у випадках, визначених цим Кодексом, виконання обов'язку із сплати митних платежів забезпечується шляхом надання митним органам забезпечення сплати митних платежів у способи, встановлені статтею 308 цього Кодексу.

Надання митним органам забезпечення сплати митних платежів є обов'язковим, якщо інше не передбачено цим Кодексом, при ввезенні на митну територію України та/або переміщенні територією України транзитом товарів, транспортних засобів комерційного призначення.

У випадках, передбачених цим Кодексом, забезпечення сплати митних платежів надається митним органам під час перебування товарів під митним контролем або декларування товарів у митні режими, що передбачають сплату митних платежів.

Забезпечення сплати митних платежів надається особами, на яких покладається або може покладатися обов'язок із сплати митних платежів, відповідно до частин першої та третьої статті 293 цього Кодексу.

У порядку та на умовах, визначених міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, забезпечення сплати митних платежів може бути надано будь-якою іншою особою на користь особи, на яку покладається обов'язок із сплати митних платежів.

Митні органи здійснюють облік та контроль застосування забезпечення сплати митних платежів.

У разі невиконання обов'язку із сплати митних платежів забезпечення сплати митних платежів використовується для сплати відповідних митних платежів у порядку та строки, визначені цим Кодексом.

Забезпечення сплати митних платежів не надається щодо:

1) товарів, що переміщуються органами державної влади України, органами місцевого самоврядування, Збройними Силами України та іншими утвореними відповідно до закону військовими формуваннями, розвідувальними органами України безпосередньо для виконання своїх повноважень або на їх користь іншими установами, організаціями, отримувачами (розпорядниками) міжнародної технічної допомоги в рамках зареєстрованих у встановленому законодавством порядку проектів (програм);

2) товарів, що переміщуються особами, яким надано митні пільги, передбачені статтями 382-386, 388, 389, 391 і 392 цього Кодексу;

3) товарів, що переміщуються трубопровідним транспортом та лініями електропередачі, якщо інше не передбачено Кабінетом Міністрів України;

4) товарів, щодо яких не вимагається надання забезпечення сплати митних платежів відповідно до частини третьої статті 110 цього Кодексу;

5) товарів, що переміщуються транзитом повітряним транспортом, для декларування яких замість митної декларації використовується електронний перевізний документ як спрощення, надане відповідно до положень Конвенції про процедуру спільного транзиту;

6) товарів, що не є об'єктом оподаткування митними платежами або щодо яких сума митних платежів не перевищує суму, еквівалентну 1000 євро, крім випадків надання забезпечення сплати митних платежів згідно з главами 8, 20 і частиною третьою статті 306 цього Кодексу;

7) товарів, що надходять в Україну як гуманітарна допомога, за умови включення їх отримувача до Єдиного реєстру отримувачів гуманітарної допомоги, або переміщуються у складі вантажів з допомогою, визначених частиною першою статті 250 цього Кодексу;

8) товарів, що переміщуються транзитом митною територією України морським, річковим або повітряним транспортом і під час зберігання залишаються в межах одного пункту пропуску чи зони митного контролю морського (річкового) порту, аеропорту;

9) товарів, що переміщуються (пересилаються) в міжнародних поштових відправленнях через митний кордон України;

10) військової техніки та інших товарів, зазначених у частині першій статті 252¹ цього Кодексу.

Порядок забезпечення сплати митних платежів встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику.

За інформацією Мінфіну, випадки, зазначені в частині сьомій статті 305 Кодексу, щодо не надання забезпечення сплати митних платежів не звільняють суб'єктів господарювання від виконання обов'язку із сплати митних платежів.

Тобто питання забезпечення сплати митних платежів, що регулюються статтею 305 Кодексу, за своєю суттю не є підтримкою суб'єктів господарювання в розумінні Закону.

Отже, вказаний захід державної підтримки не підлягає включенню до Реєстру чинної державної допомоги, оскільки на підставі інформації Міністерства фінансів України можна зробити висновок, що зазначена стаття Митного кодексу не передбачає звільнення суб'єктів господарювання від виконання обов'язку із сплати митних платежів.

6. Щодо податкового заходу, передбаченого підпунктом 141.4.11 пункту 141.4 статті 141 Податкового кодексу України

Відповідно до підпункту 141.4.11 пункту 141.4 статті 141 Податкового кодексу України доходи нерезидентів у вигляді процентів за позиками або фінансовими кредитами, наданими резидентам, оподатковуються за ставкою в розмірі 5 відсотків у джерела виплати таких доходів та за рахунок таких доходів з одночасно дотриманням таких умов:

а) кошти, надані нерезидентом за позикою або фінансовим кредитом, залучені ним шляхом розміщення іноземних боргових цінних паперів на іноземній фондовій біржі, що входить до переліку, затвердженого Кабінетом Міністрів України;

б) кошти, надані нерезидентом за позикою або фінансовим кредитом, залучені з метою надання (прямо або опосередковано) резиденту позики або фінансового кредиту;

в) нерезидент, якому виплачуються проценти, та/або уповноважена ним особа (якщо проценти виплачуються через таку особу) не є резидентами юрисдикцій, які на дату розміщення нерезидентом іноземних боргових цінних паперів включені до переліку держав (територій), затвердженого Кабінетом Міністрів України відповідно до підпункту 39.2.1.2 підпункту 39.2.1 пункту 39.2 статті 39 цього Кодексу.

За інформацією НКЦПФР, у зв'язку з прийняттям Закону України від 21.12.2016 № 1797-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні» Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України було розроблено та Кабінетом Міністрів України прийнято постанову від 06.09.2017 № 675 «Про затвердження Переліку іноземних фондових бірж, на яких розміщено іноземні боргові цінні папери нерезидентом, оподаткування доходу якого здійснюється відповідно до підпункту 141.4.11 пункту 141.4 статті 141 Податкового кодексу України».

Проект зазначеної постанови КМУ було погоджено з НКЦПФР. Метою цього проекту постанови КМУ було врегулювання питання оподаткування податком на прибуток за пільговою ставкою нерезидента, який отримує доходи від надання резиденту позик чи фінансових кредитів.

Оскільки до повноважень НКЦПФР не віднесені питання оподаткування та регулювання діяльності іноземних фондових бірж, у НКЦПФР відсутня інформація щодо актуальності заходу підтримки.

Враховуючи викладене, зазначений захід потребує подальшого опрацювання з метою визначення надавача, тобто відповідального за реалізацію зазначеного заходу державного органу.

Разом із тим вказана потенційна програма підтримки у вигляді податкового заходу є чинною, відтак програма підтримки підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програм до реєстру чинної державної допомоги.

Водночас наразі відсутня достатня кількість інформації про реалізацію та умови потенційної програми підтримки для визначення критеріїв оцінки допустимості державної допомоги, які можуть бути застосовані для оцінки допустимості таких програм підтримки.

7. Щодо податкового заходу, передбаченого пунктом 141.6 статті 141 Податкового кодексу України

Відповідно до пункту 141.6 статті 141 Податкового кодексу України звільняються від оподаткування кошти спільного інвестування, а саме: кошти, внесені засновниками корпоративного фонду, кошти та інші активи, залучені від учасників інституту спільного інвестування, доходи від здійснення операцій з активами інституту спільного інвестування, доходи, нараховані за активами інституту спільного інвестування, та інші доходи від діяльності інституту спільного інвестування (відсотки за позиками, орендні (лізингові) платежі, роялті тощо).

Для цілей цього підпункту під активами інституту спільного інвестування розуміється сформована (оплачена) за рахунок коштів спільного інвестування сукупність майна, корпоративних прав, нерухомості (в тому числі у вигляді неподільного об'єкта незавершеного будівництва/майбутнього об'єкта нерухомості та/або подільного об'єкта незавершеного будівництва), майнових прав, вимог та інших активів, передбачених законами та нормативно-правовими актами Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

За інформацією НКЦФР, передбачене пунктом 141.6.1 статті 141 Податкового кодексу України звільнення від оподаткування коштів спільного інвестування не є податковою пільгою, а є особливістю оподаткування діяльності інститутів спільного інвестування (далі – ІСІ), яка враховує специфіку діяльності цих суб'єктів та полягає в такому.

Єдиною дозволеною діяльністю цих суб'єктів є діяльність зі спільного інвестування та здійснення операцій із цінними паперами, а всі кошти ІСІ належать інвесторам. Отже, кошти спільного інвестування, а саме кошти, внесені засновниками, а також кошти та інші активи, залучені від інвесторів – учасників ІСІ, вже оподатковані відповідними податками при їх отриманні інвесторами. Отже, на етапі внесення цих коштів до ІСІ та здійснення з ними операцій оподаткування не повинно відбуватись.

Нарахування та сплата податку відбувається з доходу, який виникає при реалізації інвестором відповідних фінансових інструментів (цінних паперів ІСІ) або при отриманні дивідендів, тобто при фактичному отриманні доходу.

Крім того, Законом України «Про інститути спільного інвестування» (далі – Закон) передбачено залучення саме недержавних коштів та обмеження участі Держави в суб'єктах спільного інвестування.

Так, відповідно до абзацу третього частини першої статті 4 Закону держава або територіальна громада, а також юридичні особи, частка державної або комунальної власності в яких перевищує 25 відсотків, не можуть бути учасниками інституту спільного інвестування.

Отже, вказаний захід державної підтримки не підлягає включенню до Реєстру чинної державної допомоги, оскільки на підставі інформації НКЦФР можна зробити висновок, що

зазначені статті Податково кодексу не передбачають звільнення суб'єктів господарювання від сплати податків та не є податковою пільгою.

В результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації 3 потенційні програми підтримки в розрізі інших крос-секторальних заходів є чинними, відтак програма підтримки підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до Реєстру чинної державної допомоги.

Водночас наразі відсутня достатня кількість інформації про реалізацію та умови потенційної програми підтримки для визначення критеріїв оцінки допустимості державної допомоги, які можуть бути застосовані для оцінки допустимості таких програм підтримки.

Розділ 4. Програми чинної державної допомоги, що існувала до 02.08.2017 (за економічними сферами)

4.1. Сфера вугільної промисловості

Рішеннями Комітету:

- № 86-р від 06.02.2019 визнано, що державна підтримка державних вугледобувних підприємств, яка надається на підставі статті 9 Гірничого закону України та Постанови Кабінету Міністрів України від 07.02.2018 № 63 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів із забезпечення вітчизняного виробництва вугільної продукції та подальшого реформування державного сектору вугільної промисловості», за бюджетною програмою КПКВК 1101590 «Здійснення заходів із забезпечення вітчизняного виробництва вугільної продукції та подальшого реформування державного сектору вугільної промисловості» є державною допомогою, допустимою для конкуренції, внаслідок внесення змін до умов її надання шляхом дотримання встановлених у рішенні Комітету умов;

- № 330-р від 14.05.2019 визнано, що державна підтримка державних вугледобувних підприємств, яка надається на підставі статті 9 Гірничого закону України та постанови Кабінету Міністрів України від 13.04.2011 № 398 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для охорони праці та підвищення техніки безпеки на вугледобувних підприємствах», за бюджетною програмою КПКВК 1101160 «Заходи з охорони праці та підвищення техніки безпеки на вугледобувних підприємствах» є державною допомогою, допустимою для конкуренції, внаслідок внесення змін до умов її надання шляхом дотримання встановлених у рішенні Комітету умов;

- № 132-р від 27.02.2019 визнано, що державна підтримка державних вугледобувних та вуглепереробних підприємств, яка надається на підставі статті 9 Гірничого закону України та Постанови Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 93 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів з ліквідації неперспективних вугледобувних підприємств», за бюджетною програмою КПКВК 1101070 «Ліквідація збиткових вугледобувних та вуглепереробних підприємств» є державною допомогою, допустимою для конкуренції, внаслідок внесення змін до умов її надання шляхом дотримання встановлених у рішенні Комітету умов.

Вказані програми державної допомоги оцінені Комітетом та внесені до Реєстру чинної державної допомоги, що існувала до 02.08.2017. Надавачем державної допомоги є Міненерго.

№	Підстава надання державної допомоги	Надавач державної допомоги	Сфера	Опис програми
---	-------------------------------------	----------------------------	-------	---------------

- 1 Стаття 9 Гірничого закону України, бюджетна програма КПКВК 1101590 «Здійснення заходів із забезпечення вітчизняного виробництва вугільної продукції та подальшого реформування державного сектору вугільної промисловості» Міністерство енергетики України Добування кам'яного та бурого вугілля Державна допомога надається з метою часткового покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції, не забезпечених доходами від реалізації, шляхом оплати праці та внесення обов'язкових платежів, пов'язаних із виплатою заробітної плати у тому числі на погашення заборгованості із заробітної плати, технічне переоснащення та модернізацію вугледобувних підприємств. Державна допомога надається за рахунок коштів державного бюджету у формі субсидій. Комітетом здійснено оцінку допустимості державної допомоги відповідно до Регламенту Ради (ЄС) N 1407/2002 від 23 липня 2002 року щодо державної допомоги у вугільній промисловості (Council Regulation (EC) N 1407/2002 of 23 July 2002 on State aid to the coal industry)
- 2 Стаття 9 Гірничого закону України. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.08.1997 № 939 «Про затвердження Порядку ліквідації збиткових вугледобувних та вуглепереробних підприємств» (зі змінами). Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2011 № 236 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у Добування кам'яного та бурого вугілля Державна допомога надається з метою ліквідації збиткових вугледобувних та вуглепереробних підприємств та які не спроможні провадити передбачену статутном діяльність і подальша діяльність яких згідно з техніко-економічним обґрунтуванням визнана недоцільною. Державна допомога надається за рахунок

<p>державному бюджеті для реструктуризації вугільної та торфодобувної промисловості».</p> <p>Постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 93 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для ліквідації збиткових вугледобувних та вуглепереробних підприємств». Бюджетна програма КПКВК 1101070 «Ліквідація збиткових вугледобувних та вуглепереробних підприємств»</p>	<p>коштів державного бюджету у формі субсидій.</p> <p>Комітетом здійснено оцінку допустимості державної допомоги відповідно до Рішення Ради від 10 грудня 2010 року про державну допомогу для сприяння закриттю неконкурентоспроможних вугільних шахт (2010/787/ЄС) (Council Decision of 10 December 2010 on State aid to facilitate the closure of uncompetitive coal mines (2010/787/EU))</p>	
<p>3 Стаття 9 Гірничого закону України, бюджетна програма КПКВК 1101160 «Заходи з охорони праці та підвищення техніки безпеки на вугледобувних підприємствах»</p>	<p>Міністерство енергетики та вугільної промисловості України</p> <p>Добування кам'яного та бурого вугілля</p>	<p>Державна допомога надається з метою часткового покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції та для покриття початкових інвестиційних витрат з метою для поліпшення стану охорони праці та промислової безпеки.</p> <p>Державна допомога надається за рахунок коштів державного бюджету у формі субсидій.</p> <p>Комітетом здійснено оцінку допустимості державної допомоги відповідно до Регламенту Ради (ЄС) № 1407/2002 від 23 липня 2002 року щодо державної допомоги у вугільній промисловості (Council Regulation (EC) N 1407/2002 of 23 July 2002 on State aid to the coal industry)</p>

Комітетом було надіслано Міненерго лист від 06.06.2024 № 500-29.1/02-5725е про надання інформації щодо чинних програм державної допомоги у вугільній галузі та

дотримання встановлених у рішенні Комітету умов шляхом виконання умов допустимості внаслідок внесення змін до умов надання державної допомоги.

Міненерго листами від 25.06.2024 № 26/1.5-8.5-15237 (вх. № 6-02/8620 від 26.06.2024) та від 26.07.2024 № 26/1.5-8.1-18203 (вх. № 6-02/9853 від 26.07.2024) надано інформацію щодо надання державної допомоги вугільній галузі шляхом дотримання встановлених умов щодо допустимості державної допомоги, викладених у рішеннях Комітету № 86-р від 06.02.2019, № 132-р від 27.02.2019 та № 330-р від 14.05.2019.

За результатом опрацювання інформації, наданої Міненерго, Комітетом за участю представників Міненерго було проведено нараду (протокол від 30.07.2024 № 13 додається) з метою обговорення питань приведення у відповідність із законодавством про державну допомогу програм підтримки вугільної галузі.

Під час наради представники Міненерго зазначили, що з метою приведення вищезазначених програм державної допомоги у вугільній галузі у відповідність із умовами допустимості, викладеними в рішеннях Комітету, було визначено Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для реструктуризації вугільної галузі (далі – Порядок), затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21.01.2019 № 80. Разом із тим, враховуючи значні руйнації, яких наразі зазнають вугледобувні підприємства України у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, на сьогодні вищезазначений порядок потребує внесення змін.

Крім цього, розроблено Програму розвитку гірничих робіт, яка передбачає комплекс організаційно-технічних заходів, передбачених підприємством на рік для виконання встановленого завдання з видобутку вугілля з дотриманням затверджених показників якості вугілля та встановленого рівня вилучення вугілля з надр.

Також Міненерго розроблено проєкт Концепції реформування вугільної галузі та План заходів з її реалізації. Проєкт акта базувався на розв'язанні проблемних питань функціонування вугільної галузі. Одним із ключових шляхів вирішення наявних проблем передбачалося створення вертикально-інтегрованого об'єднання за участю державних вугледобувних підприємств. Однак з урахуванням кризових явищ, що виникли в енергетичному секторі України, проєкт Концепції потребує подальшого доопрацювання. Уряд визнав необхідність трансформації вугільної галузі, розробивши Концепцію Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України на період до 2030 року. Однак розробка самої програми була призупинена через війну.

Крім цього, Міненерго розроблено актуальний для реалізації проєкт розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Програми діяльності державних вугледобувних підприємств на період до 2030 року», який наразі перебуває на погодженні із центральними органами виконавчої влади.

Також, за інформацією Міненерго, встановлено, що в подальшому фінансування вугільної галузі здійснюється за бюджетними програмами:

- КПКВК 1101590 «Здійснення заходів із забезпечення вітчизняного виробництва вугільної продукції та подальшого реформування державного сектору вугільної промисловості» та КПКВК 1101160 «Заходи з охорони праці та підвищення техніки безпеки на вугледобувних підприємствах» здійснюватимуться за бюджетною програмою КПКВК 2401590 «Реструктуризація вугільної галузі»;

- КПКВК 1101070 «Ліквідація збиткових вугледобувних та вуглепереробних підприємств» здійснюватиметься за бюджетною програмою КПКВК 2401070 «Заходи з ліквідації неперспективних вугледобувних підприємств».

Так, за інформацією Міненерго, у період з 2021 року по 2023 рік за бюджетною програмою:

- КПКВК 2401590 «Реструктуризація вугільної галузі» було профінансовано 8 вугільних підприємств на загальну суму 10 749 770,9 тис. грн. Крім того, у Державному бюджеті на 2024 рік на зазначені заходи передбачено 2 995 867,5 тис. грн;

- КПКВК 2401070 «Заходи з ліквідації неперспективних вугледобувних підприємств» було профінансовано 12 вугільних підприємств на загальну суму 1 226 431, 1 тис. грн. У 2024 році на реалізацію зазначеної бюджетної програми заплановано 502899,9 тис. грн.

Отже, бюджетні програми КПКВК 2401590 «Реструктуризація вугільної галузі» та КПКВК 2401070 «Заходи з ліквідації неперспективних вугледобувних підприємств» є чинними, тобто продовжуються фінансуватися за рахунок ресурсів держави.

При цьому, за інформацією Міненерго, умови надання державної допомоги та перелік витрат, що фінансується за рахунок бюджетних коштів, залишаються незмінними.

Отже, враховуючи викладене, згідно з наданою Міненерго інформацією нормативно-правові акти та проекти нормативно-правових актів можуть забезпечувати виконання частини вимог згідно з Рішеннями № 1, № 2 та № 3.

Водночас, за результатами наради та інформації, наданої Міненерго листом від 25.06.2024 № 26/1.5-8.5-15237, Комітетом підготовлено та направлено до Міненерго листом від 20.08.2024 № 500-29.1/02-8054є такі пропозиції щодо приведення програм чинної державної допомоги у відповідність з умовами допустимості та які мають бути враховані Міненерго при розробці нормативно-правового акта(ів), який буде врегульовувати надання фінансування вугледобувним підприємствам.

1. Щодо Програм «Здійснення заходів із забезпечення вітчизняного виробництва вугільної продукції та подальшого реформування державного сектору вугільної промисловості» та «Заходи з охорони праці та підвищення техніки безпеки на вугледобувних підприємствах» Міненерго необхідно забезпечити:

- об'єктивні критерії відбору вугледобувних підприємств та їх відокремлених підрозділів, які використовуються для їх включення до плану;
- перелік відокремлених підрозділів або групи відокремлених підрозділів одного суб'єкта господарювання, що відповідають критеріям відбору;
- корегування обсягу державної допомоги з урахуванням фактичних витрат та доходів на кінець року видобутку вугілля, наступного за роком, в якому надана допомога;
- щоб державна допомога не призводила до реалізації вугільної продукції за цінами, нижче порівняно з імпортованим вугіллям;
- підтвердження, що державна допомога, надана відповідно до цих Програм, не поєднується з іншою державною допомогою у разі, коли вона покриває однакові витрати, а сукупний обсяг державної допомоги не перевищує обсягів, визначених планом закриття (ліквідації) вугледобувних підприємств, планом покриття виняткових витрат та планом перспективного розвитку вугледобувних підприємств;
- необхідне підтвердження, що вугледобувні підприємства або їх відокремлені підрозділи мають фінансовий план, в якому відображено, що допомога конкретного інвестиційного проекту забезпечить економічну життєздатність відповідних підрозділів;
- щоб максимальний розмір державної допомоги (30% від загальної вартості відповідного інвестиційного проекту) не перевищував різницю між прогнозованими витратами та доходами за відповідний рік видобутку вугілля (якщо такі є). Фактично виплачена сума допомоги може щороку коригуватися до кінця року видобутку вугілля, що настає за роком, на який надавалася допомога, з урахуванням фактичних витрат і доходів. Витрати на виробництво включають витрати, пов'язані з поточною виробничою діяльністю, включаючи роботи з видобутку вугілля, транспортування, переробки, витрати на амортизацію.

2. Щодо Програми «Ліквідація вугледобувних підприємств» Міненерго необхідно забезпечити:

- якщо вугледобувне та вуглепереробне підприємство або їх відповідні відокремлені підрозділи припинили видобуток вугілля до 02.08.2017, такі підприємства (чи їх відповідні відокремлені підрозділи) мають право лише на отримання державної допомоги з метою

покриття витрат, що виникають або виникли внаслідок їх закриття (ліквідації), та які не пов'язані з поточними витратами виробництва;

- якщо здійснюється видобуток вугільної продукції вугледобувними підприємствами, що включені до плану (графіка) закриття, необхідне підтвердження, що державна допомога не призводить до реалізації вугільної продукції за цінами, нижче порівняно з імпортованим вугіллям;

- можливе коригування до кінця року видобутку вугілля, що настає за роком, на який надавалася допомога, з урахуванням фактичних витрат і доходів. Витрати на виробництво включають витрати, пов'язані з поточною виробничою діяльністю, включаючи роботи з видобутку вугілля, транспортування, переробки, витрати на амортизацію;

- щоб уся державна допомога, отримана суб'єктом господарювання, акумулювалася на окремому рахунку отримувача державної допомоги;

- підтвердження, що державна допомога, надана відповідно до цих рішень, не поєднується з іншою державною допомогою у разі, коли вона покриває однакові витрати, а сукупний обсяг державної допомоги перевищує обсяги, визначені планом закриття (ліквідації) вугледобувних підприємств, планом покриття виняткових витрат та планом перспективного розвитку вугледобувних підприємств;

- щоб сума державної допомоги не перевищувала суми виключно виняткових витрат вугледобувних та вуглепереробних підприємств;

- щоб вугледобувні підприємства або їх відокремлені підрозділи, що отримують державну допомогу на закриття (ліквідацію), припинили видобуток вугілля, крім доробки підготовлених гірничими роботами запасів вугілля;

- щоб державна допомога на покриття витрат, що виникають або виникли внаслідок закриття (ліквідації) їх вугледобувних підприємств та які не пов'язані з поточними витратами виробництва, відповідали переліку виняткових витрат, який відображений у пункті 32 рішення № 132-р від 27.02.2019.

Щодо підтримки гірничорятувальних заходів на вугледобувних підприємствах

Також у сфері вугільної промисловості було виявлено захід щодо бюджетного фінансування гірничорятувальних заходів на вугледобувних підприємствах, а саме, постанова Кабінету Міністрів України від 23.02.2011 № 154 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення гірничорятувальних заходів на вугледобувних підприємствах».

Варто зазначити, що Комітетом прийнято рішення № 314-р від 14.06.2018, яким визнано, що підтримка, яка буде надаватися Міністерством енергетики та вугільної промисловості України відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2018 рік», бюджетної програми КПКВК 1101100 «Гірничорятувальні заходи на вугледобувних підприємствах» центральному штабу, другому, восьмому, десятому та Львівсько-волинському воєнізованому гірничорятувальним загонам Державної воєнізованої гірничорятувальної служби у формі субсидій для забезпечення здійснення гірничорятувальних заходів на вугледобувних підприємствах у 2018 році обсягом 290 000,0 тис. грн, не є державною допомогою. Одним з нормативно-правових актів, що регулює надання такої підтримки, є постанова Кабінету Міністрів України від 23.02.2011 № 154, згідно з якою Одержувачами бюджетних коштів є центральний штаб та воєнізовані гірничорятувальні загони Державної воєнізованої гірничорятувальної служби у вугільній промисловості (далі – штаб та загони), які здійснюють гірничорятувальні заходи на вугледобувних підприємствах.

Отже, враховуючи рішення Комітету № 314-р від 14.06.2018, можна зробити висновок про відсутність ознак державної допомоги в рамках реалізації заходу щодо бюджетного фінансування гірничорятувальних заходів на вугледобувних підприємствах та відсутності

необхідності повідомлення до Комітету зазначеного заходу та включення його до реєстру чинної державної допомоги.

4.2. Сфера стратегічних галузей промисловості

До Реєстру чинної державної допомоги, яка існувала до 02.08.2017 й оцінена Комітетом, що реалізується у сфері стратегічних галузей промисловості, внесено програму «Державна допомога на розвиток літакобудівної промисловості», щодо якої прийнято рішення Комітету від 19.12.2019 № 836-р, від 19.12.2019 № 837-р, від 16.01.2019 № 29-р, від 16.01.2019 № 30-р, від 16.01.2019 № 31-р, від 23.04.2020 № 255-р, від 23.04.2020 № 256-р, від 30.01.2020 № 65-р, від 15.04.2020 № 240-р, від 15.04.2020 № 241-р, від 23.04.2020 № 257-р, від 28.05.2020 № 330-р, від 28.05.2020 № 331-р, від 28.08.2020 № 563-р, від 10.09.2020 № 584-р про визнання підтримки суб'єктам літакобудування у формі звільнення від сплати податків на прибуток підприємства, на додану вартість при ввезенні товарів на митну територію України, сплати ввізного мита при ввезенні товарів на митну територію України тощо, чинною державною допомогою, що має ознаки недопустимої для конкуренції, та у разі якщо така державна допомога буде надаватись після 02.08.2022, вона буде допустимою для конкуренції відповідно до статті 6 Закону за умови внесення надавачем державної допомоги (з 03.11.2021 відповідно до постанови КМУ від 03.11.2021 № 1149 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» надається Мінстратегпромом) змін до умов її надання та виконання зобов'язань.

Крім того, Комітетом надано рекомендації Мінстратегпрому від 14.07.2022 № 1-рк про усунення або мінімізацію негативного впливу на конкуренцію та приведення державної допомоги у відповідність із Законом.

№	Підстава надання державної допомоги	Надавач державної допомоги	Сфера	Опис програми
1	Стаття 2 Закону України «Про розвиток літакобудівної промисловості»; пункт 12 третьої статті 110, підпункт 13 розділу XXI «Прикінцеві та перехідні положення» Митного кодексу України;	Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України	Літакобудування	Державна допомога надається з метою здійснення тимчасових заходів державної підтримки суб'єктам літакобудування відповідно до Закону України «Про розвиток літакобудівної промисловості» для посилення цивільної та військової безпеки України, забезпечення конкурентоспроможності літаків, двигунів для них та

пункт 4¹ підрозділу 2,
пункт 41 підрозділу 4,
пункт 7 підрозділу 6
Податкового кодексу
України;

постанова Кабінету
Міністрів України від
07.06.2017 № 476 «Про
затвердження Порядку
здійснення контролю
за використанням
вивільнених коштів
підприємств -
суб'єктів
літакобудування, на
які поширюється дія
норм статті 2 Закону
України «Про
розвиток
літакобудівної
промисловості»

авіаційного обладнання
вітчизняного виробництва.

Державна допомога
надається за рахунок
державного бюджету у
формі звільнення від сплати
податків на прибуток
підприємства, сплати
податку на додану вартість
при ввезенні товарів на
митну територію України та
сплати ввізного мита при
ввезенні товарів на митну
територію України.

Вивільнені кошти
використовуються на
науково-дослідні та
дослідно-конструкторські
роботи з літакобудування;
створення чи переоснащення
матеріально-технічної бази;
збільшення обсягу
виробництва;
запровадження новітніх
технологій.

Антимонопоольним
комітетом України
здійснено оцінку
допустимості державної
допомоги відповідно до
Критеріїв оцінки
допустимості державної
допомоги суб'єктам
господарювання для
забезпечення розвитку
регіонів та підтримки
середнього та малого
підприємництва,
затверджених постановою
Кабінету Міністрів України
від 07.02.2018 № 57

Комітетом було надіслано Мінстратегпрому лист від 10.06.2024 № 500-29.1/02-5834е про надання інформації щодо чинних програм державної допомоги у сфері стратегічних галузей промисловості, дотримання встановлених у рішеннях Комітету умов шляхом виконання умов допустимості внаслідок внесення змін до умов надання державної допомоги та вжиття заходів для урегулювання на нормативно-правовому рівні умов надання державної допомоги суб'єктам літакобудування відповідно до вищезазначених рекомендацій.

Листом від 03.07.2024 № 1.4-8.1/5561-24 (вх. Комітету № 6-01/8903 від 03.07.2024) Мінстратегпром надав інформацію за запропонованою формою, проте не в повному обсязі.

У зв'язку із цим, Комітетом було направлено лист від 17.07.2024 № 500-29.1/02-6940е із запрошенням уповноважених представників Мінстратегпрому на нараду 23.07.2024 для детального обговорення вищезазначених питань.

За результатами обговорення листом від 05.08.2024 № 500-/02-7537е Комітет направив Мінстратегпрому копію протоколу наради від 23.07.2024 № 5 (додається).

Комітет також запитав протягом п'яти робочих днів із дня отримання цього листа надати інформацію в повному обсязі за формою, передбаченою додатком до листа Комітету від 10.06.2024 № 500-29.1/02-5834е, зокрема, щодо обсягу державної допомоги за 2021 – 2023 роки на розвиток літакобудівної промисловості.

Листом від 15.08.2024 № 1.4-80.1/7044-24 (вх. Комітету № 6-02/10539 від 15.08.2024) Мінстратегпром надав інформацію за формою, передбаченою додатком до листа Комітету від 10.06.2024 № 500-29.1/02-5834е, проте не в повному обсязі, а саме, відсутня інформація щодо обсягу державної допомоги за 2021 – 2023 роки на розвиток літакобудівної промисловості.

Листом від 07.08.2024 № 9971/5/99-00-19-03-02-05 (вх. Комітету № 7-02/10253 від 09.08.2024) ДПС надала інформацію про суми податкових пільг та кількість суб'єктів господарювання, на яких поширюються такі пільги, за 2021 – 2023 роки, зокрема, щодо програми державної допомоги на розвиток літакобудівної промисловості.

Листом від 07.08.2024 № 15/15-01-04/8.20/4185 (вх. Комітету № 7-02/10247 від 07.08.2024) Держмитслужба надала інформацію щодо обсягу наданих пільг та кількості суб'єктів господарювання, на яких поширюються такі пільги, за 2021 – 2023 роки, зокрема, щодо програми державної допомоги на розвиток літакобудівної промисловості. Водночас повідомлено про відсутність інформації щодо обсягів державної підтримки суб'єктів літакобудівної промисловості у разі поміщення товарів у митний режим тимчасового ввезення з метою проведення досліджень або випробувань.

Під час опрацювання з Мінстратегпромом *програми державної допомоги на розвиток літакобудівної промисловості* встановлено таке.

Представники Мінстратегпрому повідомили, щодо вжиття заходів для урегулювання на нормативно-правовому рівні умов надання державної допомоги суб'єктам літакобудування, зокрема щодо розробки проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про розвиток літакобудівної промисловості», яким передбачена нова норма щодо надання підтримки підприємствам авіабудівної галузі за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів у будь-якій формі відповідно до положень Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

Разом із тим представники Мінстратегпрому надали інформацію про перелік нормативно-правових актів, які потребують внесення змін після прийняття зазначеного законопроекту. Зокрема, щодо необхідності внесення змін до Порядку здійснення контролю за використанням вивільнених коштів підприємств - суб'єктів літакобудування, на які поширюється дія норм статті 2 Закону України «Про розвиток літакобудівної промисловості», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07.06.2017 № 476. Це дозволить розширити повноваження Мінстратегпрому щодо контролю та моніторингу використання суб'єктами літакобудування вивільнених коштів.

Представники Мінстратегпрому повідомили про наявність планів щодо продовження строку надання державної допомоги суб'єктам літакобудування. Ці плани передбачають розробку відповідних змін до нормативно-правових актів.

В результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації представникам Мінстратегпрому було наголошено на необхідності реалізації програми державної допомоги на розвиток літакобудівної промисловості відповідно до правил державної допомоги, а також на обов'язковості виконання Мінстратегпромом зобов'язань, наданих Комітетом, щодо приведення цієї допомоги у відповідність з вимогами Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів.

4.3. Сфера зайнятості населення

У сфері зайнятості населення виявлено 4 програми чинної державної допомоги, які містяться в Реєстрі чинної державної допомоги та щодо яких Комітет прийняв рішення від 30.01.2019 № 63-р, від 31.01.2019 № 64-р, від 31.01.2019 № 65-р, від 31.01.2019 № 66-р, від 31.01.2019 № 67-р, від 31.01.2019 № 68-р.

Відповідно до вищезгаданих рішень Комітет визнав, що державна допомога є чинною допустимою державною допомогою відповідно до Закону внаслідок внесення надавачем державної допомоги змін до умов її надання.

№	Підстава надання державної допомоги	Надавач державної допомоги	Сфера	Опис програми
1	Закон України «Про зайнятість населення» (стаття 24-1); постанова КМУ від 08.09.2015 № 696 «Про затвердження Порядку здійснення заходів сприяння зайнятості, повернення коштів, спрямованих на фінансування таких заходів, у разі порушення гарантій зайнятості для внутрішньо переміщених осіб»	Державна служба зайнятості	Сфера зайнятості населення - сприяння зайнятості внутрішньо переміщених осіб	Державна допомога надається з метою сприяння зайнятості внутрішньо переміщених осіб. Державна допомога надається у формі компенсації витрат роботодавця на оплату праці внутрішньо переміщених осіб та на перепідготовку та підвищення кваліфікації таких осіб за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття та Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю. Комітетом здійснено оцінку допустимості державної допомоги відповідно до критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на працевлаштування окремих категорій працівників та створення нових робочих місць, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від

				31.01.2018 № 33, та критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на професійну підготовку працівників, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 11.01.2018 № 11
2	Закон України «Про зайнятість населення» (стаття 47); наказ Мінсоцполітики від 07.03.2013 № 103 Про затвердження Порядку надання допомоги по частковому безробіттю	Державна служба зайнятості	Сфера зайнятості населення – збереження зайнятості працівників	Державна допомога надається з метою збереження зайнятості працівників у разі загрози їх вивільнення під час тимчасового зупинення (скорочення) виробництва продукції суб'єктом господарювання. Державна допомога надається у формі надання фінансування суб'єктам господарювання (роботодавцям) для виплати працівникам допомоги по частковому безробіттю за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. Комітетом здійснено оцінку допустимості державної допомоги відповідно до критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та підтримки середнього та малого підприємництва, затверджених

постановою Кабінету Міністрів України від 07.02.2018 № 57

- 3 Закон України «Про зайнятість населення» (стаття 26 та 27);
- Державна служба зайнятості
- Сфера зайнятості населення - сприяння працевлаштуванню безробітних
- Державна допомога надається з метою стимулювання роботодавців щодо працевлаштування громадян. Державна допомога надається суб'єктам господарювання, які працевлаштовують громадян, що мають додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванню, та суб'єктам малого підприємництва, які працевлаштовують зареєстрованих безробітних. Державна допомога надається у формі компенсації роботодавцям витрат у розмірі єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття та Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю. Комітетом здійснено оцінку допустимості державної допомоги відповідно до критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на працевлаштування окремих категорій працівників та
- постанова КМУ від 15.04.2013 № 347 «Деякі питання реалізації статті 26 та частини другої статті 27 Закону України «Про зайнятість населення»

				створення нових робочих місць, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 31.01.2018 № 33
4	Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» (стаття 7-1); постанова Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття від 29.01.2009 № 94 «Про порядок здійснення профілактичних заходів, спрямованих на запобігання настанню страхових випадків», зареєстрована в Міністерстві юстиції України 17 березня 2009 р. за № 244/16260	Державна служба зайнятості	Сфера зайнятості населення - збереження зайнятості працівників	Державна допомога надається з метою запобігання безробіттю. Державна допомога надається суб'єктам господарювання – роботодавцям у формі фінансування витрат роботодавця на оплату праці та на професійну перепідготовку або підвищення кваліфікації працівників, щодо яких є загроза вивільнення, за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. Комітетом здійснено оцінку допустимості державної допомоги відповідно до критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на працевлаштування окремих категорій працівників та створення нових робочих місць, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 31.01.2018 № 33, та критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для

забезпечення розвитку регіонів та підтримки середнього та малого підприємництва, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 07.02.2018 № 57

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування служби зайнятості, соціального страхування на випадок безробіття, сприяння продуктивній зайнятості населення, у тому числі молоді, та впровадження нових активних програм на ринку праці» внесено зміни у Закон України «Про зайнятість населення» шляхом доповнення статті 20 частинами другою - четвертою такого змісту:

«2. Для сприяння зайнятості зареєстрована безробітна особа раз на п'ять років має право на працевлаштування у роботодавця з компенсацією за неї витрат відповідно до цього Закону (крім професійного навчання, перепідготовки та підвищення кваліфікації), якщо інше не передбачено положеннями цього Закону.

3. Компенсації, допомоги, інші виплати (далі - державна допомога) суб'єктам господарювання, передбачені цим Законом, статтями 7 та 7-1 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття», надаються з урахуванням положень Закону.

Сума державної допомоги за цими та будь-якими іншими напрямками державної підтримки та/або допомоги (незалежно від її видів та джерел) сукупно не може перевищувати суму незначної державної допомоги, визначеної Законом.

4. Державна допомога суб'єкту господарювання відповідно до цього Закону не надається у разі наявності одного з таких випадків:

1) суб'єкт господарювання має заборгованість:

із сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
із сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування;
із виплати заробітної плати;

перед державним (місцевим) бюджетом понад 6 місяців;

2) суб'єкт господарювання визнаний у встановленому порядку банкрутом або стосовно нього порушено справу про банкрутство, або відкрито ліквідаційну процедуру;

3) суб'єкт господарювання визнає свою неспроможність своєчасно виконувати зобов'язання перед кредиторами через незадовільний стан фінансово-господарської діяльності».

Програми чинної державної допомоги приведені у відповідність із законодавством про державну допомогу суб'єктам господарювання.

4.4. Сфера захисту прав осіб з інвалідністю

У сфері захисту прав осіб з інвалідністю виявлено 2 програми чинної державної допомоги, які містяться в Реєстрі чинної державної допомоги та щодо яких Комітет прийняв рішення від 13.06.2019 № 426-р та № 427-р.

№ Підстава надання державної допомоги	Надавач державної допомоги	Сфера	Опис програми
<p>1 Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» (стаття 20);</p> <p>Порядок використання суми адміністративно-господарських санкцій та пені за невиконання нормативу робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю, що надійшли до державного бюджету, затверджений постановою КМУ від 31.01.2007 № 70;</p> <p>наказ Мінсоцполітики від 06.09.2010 № 270 «Про затвердження Інструкції з надання фінансової допомоги на поворотній і безповоротній основі та цільової позики за рахунок сум адміністративно-господарських санкцій та пені, що надходять до державного бюджету за</p>	<p>Мінсоцполітики</p>	<p>Захист прав осіб з інвалідністю</p>	<p>Державна допомога надається з метою створення нових та збереження діючих робочих місць для осіб з інвалідністю та підтримки діяльності підприємств громадських організацій осіб з інвалідністю. Державна допомога надається за рахунок коштів Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю роботодавцям, які працевлаштовують осіб з інвалідністю, та підприємствам громадських організацій осіб з інвалідністю у формах дотації, фінансової допомоги на поворотній та безповоротній основі та позики. Комітетом здійснено оцінку допустимості державної допомоги відповідно до критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на працевлаштування окремих категорій працівників та створення нових робочих місць, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 31.01.2018 № 33</p>

невиконання
нормативу
робочих місць для
працевлаштуван-
ня інвалідів»,
зареєстрований в
Міністерстві
юстиції України
20.10.2010 за
№ 954/18249

2	ПКУ (статті 142, 197, 282);	Мінсоцполітики	Захист прав осіб з інвалідністю	Державна допомога надається з метою підтримки діяльності підприємств, які засновані громадськими об'єднаннями осіб з інвалідністю, на яких працює понад 50 відсотків осіб з інвалідністю.
Державна допомога надається у формі податкових пільг – підприємства звільняються від оподаткування податком на прибуток підприємств та від сплати податку на землю, звільняються від оподаткування податком на додану вартість операції підприємств з постачання товарів та послуг (за деяким виключенням).
Комітетом здійснено оцінку допустимості державної допомоги відповідно до критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на працевлаштування окремих категорій працівників та створення нових робочих місць,
	Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» (статті 14-1, 14-2);			
	постанова КМУ від 08.08.2007 № 1010 «Про затвердження Порядку надання дозволу на право користування пільгами з оподаткування для підприємств та організацій громадських організацій осіб з інвалідністю»;			
	наказ Мінсоцполітики від 05.09.2013 № 545 «Деякі питання надання державної допомоги підприємствам та організаціям, які засновані громадськими організаціями інвалідів», зареєстрований в Міністерстві юстиції України			

19.09.2013 за
№ 1620/24152

затверджених
постановою Кабінету
Міністрів України
від 31.01.2018 № 33

Комітетом надано Мінсоцполітики рекомендації від 29.09.2022 № 3-рк щодо вжиття заходів для врегулювання на нормативно-правовому рівні умов надання державної допомоги суб'єктам господарювання, передбачивши в нормативно-правових актах, що є підставою для надання державної допомоги, умови відповідно до резолютивних частин рішень Комітету від 13.06.2019 № 426-р та № 427-р.

Наразі Мінсоцполітики не повідомило Комітет про виконання вищезгаданих рекомендацій.

Разом із цим під час наради, яка відбулася 26.07.2024, представники Мінсоцполітики в частині надання пільги підприємствам та організаціям, які засновані громадськими об'єднаннями осіб з інвалідністю, повідомили Комітет, що механізм реалізації цієї пільги передбачено Порядком надання дозволу на право користування пільгами з оподаткування для підприємств та організацій, громадських організацій осіб з інвалідністю, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2017 № 1010 (далі – Порядок № 1010). При цьому до Порядку № 1010 Мінсоцполітики розроблено зміни, які доопрацьовуються з урахуванням зауважень ДПС України. Представники Мінсоцполітики також повідомили, що якщо зазначену пільгу не буде продовжено з 01.01.2025, немає потреби у внесенні змін до Порядку № 1010, оскільки зміни передбачають забезпечення удосконалення механізму надання такої пільги та контролю за її наданням.

Крім цього, наголосили на розробленні проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення прав осіб з інвалідністю на працю» реєстраційний номер 5344-д (далі – Проект Закону), яким планується змінити підхід до застосування положень статті 20 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні», та повідомили, що Проект Закону пропонується доповнити нормою, відповідно до якої підтримка суб'єктам господарювання, передбачена Проектом Закону, здійснюється з урахуванням положень Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

4.5. Сфера фізичної культури і спорту

До Реєстру чинної державної допомоги, що існувала до 02.08.2017 й оцінена Комітетом, внесено програму «Розвиток фізичної культури та спорту – підтримка баз олімпійської, паралімпійської та дефлімпійської підготовки», щодо якої Комітет прийняв рішення від 22.01.2019 № 25-р та від 22.01.2019 № 26-р про допустимість державної допомоги за умови внесення змін до умов надання державної допомоги та виконання зобов'язань; від 27.02.2019 № 129-р про допустимість державної допомоги за умови внесення змін до умов надання державної допомоги; від 11.11.2021 № 625-р та від 18.11.2021 № 635-р про допустимість державної допомоги за умови виконання зобов'язань.

Крім того, Комітет надав Мінмолодьспорту рекомендації від 08.09.2022 № 2-рк про усунення або мінімізацію негативного впливу на конкуренцію та приведення державної допомоги у відповідність із Законом (з урахуванням рішень Комітету від 22.01.2019 № 25-р та від 27.02.2019 № 129-р).

Відповідальним виконавцем (надавачем) за цією програмою є Мінмолодьспорту.

№	Підстава надання державної допомоги	Надавач державної допомоги	Сфера	Опис програми
---	-------------------------------------	----------------------------	-------	---------------

1	<p>Бюджетний кодекс України (стаття 87); Податковий кодекс України (статті 266, 282, 288); Закон України «Про підтримку олімпійського, паралімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні» (стаття 3); постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2017 № 115 «Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2024 року», постанова Кабінету Міністрів України від 29.07.2015 № 596 «Про затвердження переліків закладів фізичної культури і спорту всеукраїнського рівня, які фінансуються з державного бюджету, баз олімпійської, паралімпійської і дефлімпійської підготовки та всеукраїнських громадських об'єднань фізкультурно-спортивного спрямування, суб'єктів паралімпійського руху, які отримують фінансову підтримку з державного бюджету»; постанова Кабінету Міністрів України від 18.01.2006 № 30 «Про затвердження Порядку надання закладу фізичної культури і спорту статусу бази олімпійської, паралімпійської та дефлімпійської підготовки і переліку закладів, яким надано такий статус»; постанова Кабінету Міністрів України від 29.02.2012 № 152 «Про затвердження Порядку використання коштів,</p>	<p>Міністерство молоді та спорту України</p>	<p>Розвиток фізичної культури та спорту – підтримка баз олімпійської, паралімпійської та дефлімпійської підготовки</p>	<p>Державна допомога надається з метою створення, збереження та розвитку спортивної інфраструктури.</p> <p>Державна допомога надається у формі фінансування за рахунок коштів Державного бюджету (капітальні та поточні трансферти) та у формі податкових заходів.</p> <p>Державна допомога у формі бюджетного фінансування надається закладам фізичної культури і спорту, яким надано статус бази олімпійської, паралімпійської та дефлімпійської підготовки, на поточне утримання (оплата комунальних послуг, поточні ремонти, транспортні витрати тощо), реконструкцію та придбання інвентарю і обладнання; центрам паралімпійської та дефлімпійської підготовки на організаційне та матеріально-технічне забезпечення їх діяльності.</p>
---	--	--	--	--

передбачених у державному бюджеті для розвитку фізичної культури, спорту вищих досягнень та резервного спорту»; постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2011 № 199 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки паралімпійського руху в Україні»; постанова Кабінету Міністрів України від 24.10.2018 № 871 «Про затвердження переліку баз олімпійської та паралімпійської підготовки, об'єкти нежитлової нерухомості яких не є об'єктом оподаткування, переліку баз олімпійської та паралімпійської підготовки, що звільняються від сплати земельного податку, та переліку баз олімпійської, паралімпійської та дефлімпійської підготовки, розмір орендної плати за земельні ділянки яких не може перевищувати 0,1 відсотка нормативної грошової оцінки».

Державна допомога у формі податкових заходів передбачає, що не є об'єктом оподаткування податком на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, об'єкти нерухомості баз олімпійської та паралімпійської підготовки, від сплати земельного податку звільняються бази олімпійської та паралімпійської підготовки. Для баз олімпійської, паралімпійської та дефлімпійської підготовки річна орендна плата за земельну ділянку не може перевищувати 0,1 відсотка нормативної грошової оцінки.

Комітетом здійснено оцінку допустимості державної допомоги на підставі статті 264 Угоди про асоціацію та відповідно до статті 55 Регламенту комісії (ЄС) № 651/2014 від 17 червня 2014 року про визнання певних категорій допомоги сумісними з внутрішнім ринком на застосування статей 107 та 108 Договору (Commission regulation (EU) No 651/2014 of

17 June 2014
 declaring certain
 categories of aid
 compatible with the
 internal market in
 application of Articles
 107 and 108 of the
 Treaty) (далі –
 Регламент).

Слід зазначити, що після внесення до Реєстру чинної державної допомоги, що існувала до 02.08.2017, зазначеної програми було затверджено Критерії щодо спортивної інфраструктури, які розроблені відповідно до Угоди про асоціацію та з урахуванням *acquis* ЄС: зокрема, статті 55 Регламенту, Повідомлення Європейської комісії щодо поняття державної допомоги згідно зі статтею 107(1) Договору про функціонування Європейського Союзу (2016/C 262/01). Тобто після затвердження цих Критеріїв підходи до оцінки державної допомоги щодо спортивної інфраструктури не змінилися.

У ході здійснення заходів з проведення інвентаризації програм підтримки Комітет звернувся до Мінмолодьспорту щодо цієї програми листом від 10.06.2024 № 500-29.1/02-5844є.

Мінмолодьспорт листом від 21.06.2024 № 7205/5.4 (вх. Комітету № 6-02/8465 від 21.06.2024) надав інформацію щодо зазначеної програми, а також повідомив, що у зв'язку з прийняттям Критеріїв щодо спортивної інфраструктури продовжить роботу з усунення або мінімізації негативного впливу на конкуренцію державної допомоги відповідно до рекомендацій Комітету від 08.09.2022 № 2-рк; робота щодо аналізу внесення можливих змін до нормативно-правових актів з метою виконання зобов'язань, визначених у рішенні Комітету від 27.02.2019 № 129-р, буде відновлена після припинення воєнного стану.

Комітет у листі до Мінмолодьспорту від 12.07.2024 № 500-29.1/02-6831є зазначив про необхідність надання інформації про державну допомогу у формі податкових заходів.

17.07.2024 було проведено нараду з питань інвентаризації програм підтримки суб'єктів господарювання за участю представників Мінмолодьспорту, під час якої у тому числі порушено наведене вище питання та зазначено про необхідність актуалізації іншої інформації щодо зазначеної програми.

Копію відповідного протоколу наради Комітет надіслав Мінмолодьспорту листом від 23.07.2024 № 500-29.1/02-7176є.

Листом від 19.07.2024 № 8445/5.4 (вх. Комітету № 6-02/9561 від 19.07.2024) Мінмолодьспорт актуалізував інформацію щодо цієї програми, а також поінформував щодо надання інформації про підтримку у формі податкових заходів у порядку її надходження до Мінмолодьспорту.

Слід зазначити, що хоча наразі під час дії воєнного стану дія окремих норм Закону зупинена, з урахуванням стратегічного євроінтеграційного курсу держави та, відповідно, положень Угоди про асоціацію Мінмолодьспорту доцільно розглядати питання забезпечення відповідності зазначеної програми законодавству про державну допомогу, зокрема, Критеріям щодо спортивної інфраструктури.

Розділ 5. Висновки та напрями подальшої роботи

Комітет продовжив підготовчу роботу для завершення інвентаризації чинних програм державної допомоги у травні 2024 року відповідно до наказу Голови Комітету від 20.05.2024 № 46-ОД, яким було затверджено План проведення інвентаризації програм підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, які існували на день набрання чинності Законом, на 2024 рік. Метою підготовчої роботи було виявлення програм, що можуть містити ознаки чинних програм державної допомоги, а також органів виконавчої влади, відповідальних за реалізацію цих програм.

Комітетом проаналізовано понад 140 заходів, виявлених Проектом ЄС «COMPASA» або під час спільної роботи Комітету із центральними органами виконавчої влади. Такі заходи були об'єднані в 75 потенційних програм чинної державної допомоги залежно від економічної сфери та мети підтримки. У період із червня по серпень 2024 року Комітетом було направлено відповідні листи міністерствам та іншим ЦОВВ, у сфері відповідальності яких реалізуються зазначені програми.

Комітетом, спільно з експертами Проекту ЄС «COMPASA», проведено 19 нарад з основними надавачами державної допомоги. Після здійснення спільного аналізу заходів і програм підтримки виявлено 56 програм, які містять ознаки чинної державної допомоги. 19 програм було виключено з переліку потенційних програм чинної державної допомоги.

Програми, які містять ознаки чинної державної допомоги, стосуються підтримки у таких сферах: енергетика (3 програми); енергетична ефективність (4 програми); навколишнє природне середовище (7 програм); стратегічні галузі промисловості (1 програма); транспорт, надання послуг поштового зв'язку, дорожнє господарство (8 програм); освіта і науково-технічна діяльність, трансфер технологій (6 програм); інвестиційна політика та розвиток підприємництва (4 програми); діяльність (1 програма); міжбюджетні відносини та місцеві бюджети (1 програма); державна регіональна політика (1 програма); охорона здоров'я (1 програма); харчова промисловість (1 програма); соціальна політика (2 програми); фізична культура і спорт (1 програма); культура та охорона культурної спадщини (6 програм); медіа (1 програма); туризм (1 програма); державно-приватне партнерство (1 програма); будівництво та управління об'єктами державної власності (2 програми); експортно-імпортна діяльність (1 програма); інші заходи підтримки (3 програми). Детальна інформація щодо цих програм, із зазначенням відповідальних ЦОВВ, наведена у розділі 3 та додатку 1 цього звіту.

Після відновлення дії обов'язку надавачів державної допомоги щодо подання інформації про чинну державну допомогу зазначені вище програми мають бути повідомлені Комітету у порядку, встановленому Законом, на виконання пункту 66 Плану заходів з виконання рекомендацій Європейської комісії, затверджених розпорядженням КМУ від 09.02.2024 № 133-р. Комітетом буде визначена належність цих програм до державної допомоги та проведена оцінка їх допустимості для конкуренції відповідно до процедури, визначеної Законом. Оцінені Комітетом програми державної допомоги будуть внесені до реєстру чинної державної допомоги.

Водночас, до відновлення дії окремих положень Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» надавачі державної допомоги повинні розглянути питання щодо приведення потенційних програм чинної державної допомоги у відповідність із Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та критеріями оцінки допустимості державної допомоги у відповідних сферах.